

Eksport pytań: Technologie poprawiające jakość życia

Czy data zakończenia ostatniego zadania musi być zbieżna z datą zakończenia projektu?? Czy np planuję zakończenie ostatniego zadania z dniem 31.12.2021r. Czy data zakończenia projektu również, skoro zakupy zostały zakończone musi być wyznaczona na 31.12.2021 czy może być bezpiecznie wyznaczona np na 31.12.2022?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku w polu „Okres realizacji projektu” „należy podać okres, w którym planowane jest rozpoczęcie oraz zrealizowanie pełnego zakresu rzeczowego i finansowego projektu”. Oznacza to, że Wnioskodawca powinien podać zakres dat zbieżny z datami realizacji zadań – data początkowa (Okres realizacji projektu „od”) powinna pokrywać się z początkową datą pierwszego zadania w projekcie natomiast data końcowa projektu (Okres realizacji projektu „do”) powinna być zbieżna z końcową datą ostatniego zadania w projekcie. Zgodnie z zaplanowanym harmonogramem rzeczowo – finansowym, w przypadku gdyby projekt został rekomendowany do dofinansowania zostanie sporządzony harmonogram płatności w tym terminy składania okresowych wniosków o płatność i sprawozdań. Nie jest możliwe zaplanowanie zakończenia projektu 12 m-cy po zrealizowaniu ostatniego zadania. Jeśli w trakcie realizacji projektu pojawią się przesunięcia, będzie to podlegało analizie i będą zawierane aneksy do umowy ws projektu.

Czy w projekcie jest miejsce na dokładne opisy parametrów technicznych (np/. waga. rozmiary, materiał wymogi dla sprzętu) wymienionych środków trwałych w harmonogramie rzeczowo-finansowym? Czy ja nie doczytałam czegoś czy ten projekt nie wymaga takich konkretnych informacji, a dopiero w zapytaniu ofertowym trzeba będzie określić parametry sprzętu?

Należy podać wszelkie informacje, które mogą mieć wpływ na uzasadnienie samego wydatku jak i jego wysokości. Zgodnie z Instrukcją wydatki należy określić „w sposób przejrzysty, racjonalny i uzasadniony do zaplanowanych przez wnioskodawcę działań i celów projektu oraz celów określonych dla poddziałania”. W przypadku sprzętu należy podać dane techniczne urządzenia, które mogą mieć wpływ na wysokość danego kosztu.

W punkcie XII harmonogram finansowo-rzeczowy- zakre finansowy- wydatki rzeczywiście ponoszone- Opis kosztu w danej kategorii/podkategoria kosztów. Co ten punkt powinien konkretnie zawierać jeśli zakupuję konkretne środki trwałe. Czy mam opisać parametry sprzętu? nie wiem jak opisać koszty np krzesła stomatologicznego. Nie wiem także co to znaczy podkategoria kosztów?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku w części Zakres finansowy „należy opisać koszty jakie zostaną poniesione w ramach każdego z zadań wraz z podaniem kwot w ramach poszczególnych kategorii wydatków niezbędnych dla danego zadania. Wydatki należy przyporządkować do danego zadania, które zostało opisane wyżej w tabeli .” Parametry sprzętu w tym pełne uzasadnienie wydatku należy podać w polu „Opis kosztu w danej kategorii/podkategoria kosztów”. Koszty sprzętów należy opisać zgodnie z instrukcją podając wszelkie informacje, które uzasadniają

poniesienie wydatku w określonej kwocie oraz jego związek z projektem. Zgodnie z Instrukcją „wydatkami kwalifikowalnymi są w szczególności wydatki dokonane w sposób przejrzysty, racjonalny i uzasadniony do zaplanowanych przez wnioskodawcę działań i celów projektu oraz celów określonych dla poddziałania”. Kategorie kosztów są wymienione w części, którą Pani opisuje. Podkategoriami są poszczególne koszty dotyczące ochrony środowiska ale one również są wymienione w liście rozwijanej pola „Kategoria kosztów”.

**Czy koszty wyburzenia obiektów, które obecnie się znajdują na działce, na której ma powstać inwestycja początkowa (nowy zakład), mogą być ujęte wśród kosztów kwalifikowanych z kategorii określonej w § 8 ust. 1. pkt 1) Ogłoszenia konkursu (czyli wśród kosztów realizacji inwestycji początkowej)?
Wyburzenie to jest konieczne do wybudowania nowego zakładu.**

Zgodnie z art. 3 pkt 7 ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane - roboty budowlane oznaczają budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego. Przez budowę należy natomiast rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego. Ponadto z art. 41 Prawa budowlanego wynika, że rozpoczęcie budowy następuje z chwilą podjęcia prac przygotowawczych na terenie budowy, zaś do prac przygotowawczych ustawodawca enumeratywnie zaliczył: 1) wytyczenie geodezyjne obiektów w terenie; 2) wykonanie niwelacji terenu; 3) zagospodarowanie terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów; 4) wykonanie przyłączy do sieci infrastruktury technicznej na potrzeby budowy. Wydatki, które nie spełniają ww. warunków nie mogą zostać uznane za wydatki kwalifikowane w kategorii „Nabycie robót i materiałów budowlanych”. Z brzmienia tego przepisu wynika, że aby określone wydatki mogły być uznane za kwalifikujące się do objęcia wsparciem finansowym muszą wchodzić w zakres „robót budowlanych” oraz „budowy”, względnie w zakres prac przygotowawczych podejmowanych na terenie budowy.

**Należy odnieść się do przedstawionej w załączeniu (tabele finansowe) prognozy finansowej przychodów oraz kosztów związanych z wdrożeniem rozwiązania będącego przedmiotem projektu, w tym poziom wskaźników wartości bieżącej netto (ang. NPV -Net Present Value) oraz wewnętrznej stopy zwrotu (ang. IRR -Internal Rate of Return). - podkreślenia dodano.
Jednakże w Tabelach Finansowych zakładka K. lina 28 nie ma formuły. Czy w związku z tym Wnioskodawca ma obliczyć IRR sam? Dodatkowo czy biorąc pod uwagę, iż NVP jest wyliczane automatycznie (tj. bez ingerencji Wnioskodawcy) to czy Wnioskodawca ma skomentować wyniki we wniosku? Czy należy uznać, że liczby mówią same za siebie?**

Wewnętrzna stopa zwrotu (IRR) ma formułę w 10 roku prognozy będzie to jedna liczba, wyliczona automatycznie na podstawie wcześniej wypełnionych danych w polach białych. Analogicznie automatycznie liczy się NPV. Wewnętrzna stopa zwrotu (IRR) z inwestycji będzie to jedna liczba bez znaczenia czy prognoza będzie sporządzona dla 3, 5, 7 lat i będzie widoczna w komórce P.28 w zakładce K. Co do pytania dotyczącego opisanego wskazanych automatycznych wyliczeń Wnioskodawca powinien przedstawić we wniosku w polu: szczegółowe założenia do tabel finansowych komentarz do tabel wskazując jakie przyjął założenia (jakie ceny, jakie prognozy, jakie

koszty itd.) które spowodowały wskazane w tabelach wskaźniki.

Nie działa link : <https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna> , do którego odnosi się treść załącznika nr 8 do Ogłoszenia konkursu „Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska)”. Proszę o informacji w jaki sposób mogę w tej sytuacji wyliczyć ww. dane?

Proszę skorzystać z innego linku tj.: <https://www.tgpe.pl/pl/d/12448699d7de6e93608903c9c5195076>
Natomiast link prowadzi do opracowania pt. ANALIZA W CELU OKREŚLENIA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH INSTALACJI REFERENCYJNYCH DLA PROJEKTÓW OZE I WYSOKOSPRAWNEJ KOGENERACJI DO OBLICZENIA KWOTY POMOCY INWESTYCYJNEJ a obliczeń należy dokonać 1) ustalając wartość kosztów kwalifikowanych (różnica między nakładami planowanej inwestycji a inwestycją referencyjną) z wykorzystaniem KALKULATORA (exel w załączeniu) 2) przenieść wartości wyliczone przy pomocy kalkulatora do załącznika nr 8 (koszty kwalifikowane tj. różnica między planowanymi nakładami a inwestycją referencyjną).

Podczas uzupełniania formularza PARP dotyczącego przedmiotowego schematu podczas sprawdzania poprawności uzupełniania przy XIII. ZESTAWIENIE FINANSOWE OGÓŁEM / TOTAL FINANCIAL STATEMENT pojawia się komunikat: W przypadku gdy w polu Możliwość odzyskania VAT w sekcji "WNIOSKODAWCA - INFORMACJE OGÓLNE" zaznaczono TAK, w zestawieniu finansowym ogółem w polu "W tym VAT" musi być zero. Jedyne VAT, który nie jest uwzględniony w tabeli to ten pochodzący z zagranicznej podróży służbowej wówczas wartość ogółem jest równa wartości kwalifikowanej. Gdy VAT z delegacji nie jest uwzględniony w tabeli wyskakuje błąd.

Wnioskodawca zazaczył, że MA możliwość odzyskania VAT to automatycznie w Harmonogramie (sekcja XII) w polu „w tym VAT” wartości nie mogą być wyższe niż 0. Jeśli zazaczył że NIE MA możliwości odzyskania VAT to pola „w tym VAT” mogą być wyższe do 0 co oznacza że VAT będzie wydatkiem kwalifikowanym. Jeśli Wnioskodawca tylko w niektórych przypadkach MA lub NIE MA możliwości odzyskania VAT należy wbrać opcję „częściowo” i wtedy w Harmonogramie możliwe będzie zarówno wpisanie 0 w polu „w tym VAT” jak i wartość większą od 0 (wtedy w danej kategorii wydatku VAT będzie wydatkiem kwalifikowanym, jeśli tego VATu nie można odzyskać).

W materiałach konkursowych są dwie wzajemnie sprzeczne informacje na temat tego, jakich cen używać w projekcjach finansowych: w Instrukcji wypełniania wniosku wymaga się, by projekcje były w cenach stałych, zaś w załączniku projekcji finansowych wymaga się, by ceny były nominalne (arkusz K. Wskaźniki finansowe komórka C55) Jakich cen użyć?

Do wyliczenia należy stosować ceny stałe zgodnie z wskazówkami zawartymi w Instrukcji. Arkusz K. Wskaźniki finansowe komórka C55 wypełnia się automatycznie po zasileniu danymi wymaganymi

formułą w poprzednich arkuszach.

Dotację należy wykazać przy użyciu metody przychodowej, w następujący sposób: koszty będące przedmiotem dotacji (w tym amortyzacja) należy wykazać w Rachunku zysków i strat, dotację należy wykazać w Rachunku zysków i strat sukcesywnie do zaistnienia ujęcia kosztów w księgach, dotację ujętą w pozostałych przychodach operacyjnych należy rozliczać odpowiednio z biernymi rozliczeniami międzyokresowymi co należy także uwidocznic w Rachunku przepływów pieniężnych w pozycji inne korekty, rzeczywisty wpływ środków z dotacji należy wykazać w Rachunku przepływów pieniężnych we wpływach z działalności finansowej W naszym przypadku całość dotacji wpłynie jednorazowo w 2022r. Dotacja została wykazana przy użyciu metody przychodowej, w następujący sposób: koszty będące przedmiotem dotacji tj. amortyzacja zakupionych w ramach projektu środków trwałych została wykazana w Rachunku zysków i strat (poz. Amortyzacja) dotację w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym (35%) wykazano w Pozostałych przychodach operacyjnych (poz. Dotacja) natomiast pozostała część dotacji została ujęta w rozliczeniach międzyokresowych biernych. Z uwagi na fakt, że pola w Rachunku przepływów pieniężnych są zablokowane nie ma możliwości wykazania rzeczywistego wpływu dotacji we wpływach z działalności finansowej - aby to było możliwe całość dotacji powinna być jednorazowo wykazana w rachunku zysków i strat w pozycji Inne przychody finansowe lub część w innych przychodach finansowych a część odpowiadająca odpisom amortyzacyjnym w pozycji Pozostałe przychody operacyjne. W takim przypadku: wpływ całości dotacji będzie wykazany w przepływach z działalności finansowej, inne korekty będzie równa kwocie dotacji, natomiast zysk netto będzie zawyżony o różnicę pomiędzy kwotą dofinansowania a kwotą odpowiadającą odpisom amortyzacyjnym. Jak prawidłowo powinna być wykazana dotacja?

Tabele finansowe należy sporządzić zgodnie z wskazówkami zawartymi w Instrukcji wypełniania wniosku. Ww. dokumencie na wstępie informacji dotyczących sposobu uzupełnienia tabel finansowych wskazano, że „Tabele finansowe” powinny zostać wypełnione zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 1 do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Zgodnie z zapisami instrukcji dotację należy wykazać przy użyciu metody przychodowej, w sposób określony w cytowanym przez panią fragmencie Instrukcji. Zgodnie z Krajowym Standardem Rachunkowości Nr 1

Rachunek przepływów pieniężnych otrzymane dotacje, bez względu na ich cel, stanowią bezzwrotne pozyskanie obcego źródła finansowania. Wpływy z tytułu dotacji ujmuje się w Rachunku przepływów pieniężnych (dalej: RPP) jako przepływy z działalności operacyjnej, jeżeli dotacje te służą podstawowej działalności operacyjnej podmiotu. W pozostałych przypadkach wpływy z tytułu dotacji wykazuje się jako przepływy z działalności finansowej w pozycji „Inne wpływy finansowe”. Wykorzystanie przyznanych dotacji wykazuje się w RPP jako wydatek zaliczany do odpowiedniego rodzaju działalności (operacyjnej lub inwestycyjnej), zgodnie z przeznaczeniem dotacji. W przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej w pozycji „Inne korekty” wykazuje się między innymi korekty: dotacje w roku ich otrzymania, jeżeli zostały w całości, z pominięciem rozliczeń międzyokresowych przychodów, odniesione na wynik finansowy bieżącego okresu (minus). Należy się zgodzić, iż opracowane Tabele finansowe nie odzwierciedlają prezentacji dotacji w Rachunku Przepływów pieniężnych przy użyciu metody przychodowej. Jednak, bez względu na sposób prezentacji ostateczna wartość przepływów pieniężnych pozostaje taka sama. Zmiana będzie widoczna w przepływach pieniężnych netto z działalności finansowej oraz w przepływach pieniężnych netto z działalności operacyjnej. Z uwagi na powyższe można sytuację tę opisać w samym wniosku, sekcja IX Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji, pole: Szczegółowe założenia do prognoz finansowych.

Czy mikroprzedsiębiorstwo zobowiązane jest do przygotowania części finansowej jak w załącznikach? W jaki sposób mikroprzedsiębiorstwo stosujące zgodnie z prawem KPIR może zaprezentować oczekiwany wzrost przychodów i zysków, oszacować NPV? Czy można poprzestać na zaprezentowaniu założeń; czy istnieją inne formaty Tabeli finansowych dla mikroprzedsiębiorstw (na bazie KPIR)?

Arkusze dot. wyliczenia NPV, dzięki wprowadzonym formułom liczą się same, po wprowadzeniu danych do arkuszy wcześniejszych. Tabele są obowiązkowe dla wszystkich Wnioskodawców, niezależnie od zasad prowadzenia księgowości. Należy wskazać prognozy dotyczące przychodów i zysków na podstawie dotychczasowych faktycznych danych finansowych oraz przewidywanych prognoz. Założenia do tabel finansowych należy przedstawić we Wniosku w sekcji dot. Opłacalności projektu. Pole: Założenia do tabel finansowych

Czy w ramach usług doradczych kwalifikowany będzie: 1. Coaching 2. marketing (promocja w Internecie, social mediach, SEO, strona internetowa) w ramach wprowadzenia usług na rynek?

Zgodnie z § 8. Wydatki kwalifikowalne ust. 1 Ogłoszenia konkursu w schematach: - technologie przyjazne środowisku, - innowacje w obszarze wód śródlądowych lub morskich, - technologie poprawiające jakość życia możliwe jest ujęcie w ramach wydatków kwalifikowanych usług doradczych niezbędnych do realizacji projektu, świadczonych przez doradców zewnętrznych, lecz innych niż usługi o charakterze ciągłym lub okresowym i związanych z prowadzeniem bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorcy, takich jak usługi w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy. Aby wydatki na usługi doradcze były kwalifikowane muszą być określone co do rodzaju, kosztu (w tym koszt jednostkowy każdej usługi), liczby i zakresu. Należy także uzasadnić ich nabycie w kontekście realizacji projektu. Natomiast zgodnie z § 8. Wydatki kwalifikowalne, ust. 1, pkt 5 Ogłoszenia konkursu w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet finansowane są wydatki kwalifikowane przeznaczone na usługi doradcze pomocne w opracowaniu i wdrożeniu innowacji; usługi polegające na opracowaniu nowego lub znacząco ulepszonych wyrobu, usługi, technologii, albo nowego projektu wzorniczego a także usługi

mentoringu. Wydatki te objęte są pomocą de minimis, a intensywność dofinansowania wynosi 85%. Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku (strona 43) jeżeli wnioskodawca ma wyczerpany limit pomocy de minimis (wie o tym na etapie opracowywania wniosku), wyjątkowo możliwe jest zaliczenie wydatków na usługi doradcze do kategorii: usługi doradcze, a nie „usługi doradcze polegające na opracowaniu lub wdrażaniu...(..)”. Dodatkowo w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet (§ 8. Wydatki kwalifikowalne, pkt 1, pkt 7 Ogłoszenia konkursu) można uwzględniać wydatki na realizację usług doradczych w formie mentoringu mającego na celu wzrost wiedzy, umiejętności lub kompetencji przedsiębiorcy lub pozwalających na jego rozwój, świadczonych przez wykonawców zewnętrznych, o ile te usługi nie są związane z prowadzeniem bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorcy i nie mają charakteru usług ciągłych lub okresowych, takich jak usługi w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy. Intensywność dofinansowania wynosi 100%, jednak do maksymalnej wysokości 20 000 złotych. Usługi takie jak promocja w Internecie, social mediach czy utworzenie strony internetowej nie są usługami doradczymi w zakresie opracowania innowacji, należą do usług promocyjnych, zatem nie mogą być uznane za wydatki kwalifikowane ani w zakresie schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet (wydatki na usługi doradcze polegające na opracowaniu i wdrożeniu innowacji) ani w zakresie usług doradczych w ramach pozostałych trzech schematów.

W najbliższych dniach upływa termin naboru w schemacie małych grantów dla kobiet. Zgodnie z kryteriami, premiowane będą projekty partnerskie. Jednocześnie obecnie nie można udać się w podróż do Norwegii, sama realizacja przyznanych wcześniej Travel Grants także została przesunięta do końca września. Specustawa pomocowa dot. COVID-19 wskazuje na możliwość dokonywania wyboru lub zaangażowania partnera w terminie 30 dni (art. 15 ustawy z 3 kwietnia 2020). Czy w ramach naboru będzie możliwe jeszcze przez kolejnych 30 dni uzupełnienie informacji o partnerstwie - prowadzimy obecnie rozmowy z organizacjami z Norwegii na temat partnerstwa, niemniej raczej nie będzie możliwe podpisanie tego typu umowy (rodzącej także zobowiązania finansowe po obu stronach) w tak krótkim terminie.

Termin naboru mija 14 maja 2020 roku o godzinie 16.00 dla wszystkich projektów: partnerskich i niepartnerskich. I nie ulegnie przedłużeniu. Do wniosku o dofinansowanie należy dołączyć uzgodniony z partnerem projekt umowy partnerskiej a nie podpisaną umowę. Jeśli wniosek zostanie złożony w ramach projektów partnerskich ww. projekt jest załącznikiem obowiązkowym. Jeśli nie zostanie dołączony ww. dokument, to Generator Wniosków nie pozwoli skutecznie złożyć wniosku o udzielenie wsparcia. Na etapie oceny kryteriów formalnych, w przypadku projektów partnerskich w zakresie załączników weryfikowane jest czy projekt umowy partnerskiej (czyli dokument w wordzie) jest przygotowany na obowiązującym wzorze oraz czy został przygotowany w dwóch językach oraz czy jest czytelny. Treść merytoryczna projektu umowy partnerskiej, będzie przedmiotem oceny w trakcie oceny spełniania kryteriów wyboru projektów. W razie uzasadnionej wątpliwości ze strony ekspertów oceniających, Wnioskodawca zostanie wezwany do wyjaśnień, poprawy lub uzupełnień w terminie 7 dni od wysłania wezwania. W związku z powyższym, jeśli planujecie Państwo złożyć projekt realizowany w partnerskie i taki typ projektu zostanie wybrany w Generatorze Wniosków należy dołączyć projekt umowy partnerskiej przygotowany na wzorze dostępnym na stronie internetowej i złożyć wniosek wraz z ww. załącznikiem w terminie do 14 maja do godziny 16.00. Po tym terminie nie będzie możliwe skuteczne złożenie wniosku, Generator Wniosków zostanie zamknięty.

Jeśli NPV i IRR należy liczyć na 10 lat po roku n, tzn. że wszystkie tabele należy zrobić w tej samej konfiguracji?

Arkusze dot. NPV liczą się automatycznie na podstawie danych wprowadzonych we wcześniejszych arkuszach, zatem arkusze dot. NPV zostaną wypełnione danymi na tyle lat na ile we wcześniejszych arkuszach zostaną wypełnione dane. Jeśli przedsiębiorca chce wykazać NPV w okresie 10 lat, to konieczne jest wprowadzenie danych w arkuszach poprzedzających arkusz K na okres 10 lat.

W tabelach finansowych do grantu dla przedsiębiorczych kobiet (Fundusze Norweskie) - wariant kalkulacyjny jest błąd. W arkuszu B - rachunek zysków i strat rok 2021 występuje 2 razy (jako rok 1 i rok 2). To powoduje potem błędy w innych arkuszach. Bardzo proszę o informację, jak do tego podejść?

Błąd dotyczy tylko podwójnie wpisanego roku 2021, ale formuły liczone są dla roku nr 2 od roku n. Podobnie w kolejnych kolumnach formuły uwzględniają rok 3 od roku n itd.

W formularzu finansowym są błędy w wariacie porównawczym: Rachunek Zysków i Strat - Rząd 10 nieprawidłowo sumuje koszty. Formuła jest zablokowana. Formuła sumuje dwukrotnie pozostałe koszty rodzajowe, natomiast nie sumuje zużycia materiałów i energii.

W rzędzie 10 arkusza B, arkusza F oraz arkusza I (w zgłoszeniu nie opisano, którego arkusza dotyczy problem, wskazano jedynie Rachunek Zysków i Strat) mamy formułę „=SUMA(C11:C14;C16:C17;C19:C20)”. Zakres komórek C11:C14- sumuje pola od I do IV, C16:C17 - sumuje pola V i VI, C19:C20- sumuje pola VII i VIII. Pragniemy wyjaśnić, że zapis np. „C11:C14” czyli z dwukropkiem „:” oznacza, że liczony jest zakres pomiędzy tymi dwoma komórkami- czyli C11, C12, C13 i C14. Taka formuła sumuje również wskazane przez Panią „zużycie energii i materiałów”, które jest w polu C12. Oznacza to, że w rzędzie 10 zliczana jest suma zakresów komórek. Formuła sumuje wszystkie pola główne w ramach kosztów i nie powtarza w liczeniu żadnej komórki. Taka formuła jest każdym wierszu dla każdego roku w powyższych arkuszach. Podsumowując- formuła w rzędzie 10 prawidłowo zlicza wartości. „Pozostałe koszty rodzajowe”, o których pisze Pani, są w polu „VII” więc to pole C19- jak widać z formuły występuje ono tylko raz więc nie powtarza się w liczeniu.

Czy w przypadku małych instalacji obowiązuje Załącznik nr 8? Nie jest możliwa do wyliczenia instalacja referencyjna, więc jeśli miałabym wypełniać załącznik nr 8 czy mam podać w rubryce „instalacja referencyjna” kwotę „0”? Czy może załącznik ten w przypadku małych instalacji nie obowiązuje? W instrukcji jest to dość niejasne, z jednej strony jest zaznaczony wymóg załącznika w przypadku kosztów związanych z OZE, z drugiej strony nie jest możliwe wyliczenie instalacji poniżej 400MWh rocznie. Jest zapis, że w takim wypadku kosztami kwalifikowanymi są całkowite koszty inwestycji ale nie jest jasno zapisane, że w tym wypadku nie obowiązuje Załącznik nr

8.

Załącznik nr 8 jest materiałem pomocniczym do wyliczenia kosztów kwalifikowanych w przypadku konieczności porównania planowanej inwestycji do inwestycji referencyjnej. Dopiero w ten sposób wyliczone koszty kwalifikowane (które są różnicą między planowaną inwestycją a inwestycją referencyjną) należy przenieść do wniosku o udzielenie wsparcia. Jeśli koszty kwalifikowane stanowią koszt całkowity netto, nie istnieje potrzeba korzystania z załącznika nr. 8 a zatem nie trzeba go wypełniać ani dołączać. Co do poziomu intensywności przy małych instalacjach będzie to 65%, 55%, 55% lub 45% . Wartość podstawowa to 30% a zwiększenie zależy odpowiednio od wielkości przedsiębiorstwa (małe lub średnie) oraz od miejsca realizacji inwestycji (mazowieckie lub inne województwo).

Czy w ramach funduszy norweskich, aby uzyskać punkty za POZYTYWNY WPŁYW NA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, musi to mieć odzwierciedlenie we wskaźnikach projektu?

Zgodnie z kryterium nr. 6 Wpływ społeczno - ekonomiczny projektu ocenie w zakresie zrównoważonego rozwoju będzie podlegało czy projekt jest zgodny i w jakim stopniu z zasadą zrównoważonego rozwoju tj.: zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju wsparcie nie może być udzielone na projekty prowadzące do degradacji lub znacznego pogorszenia stanu środowiska naturalnego. Należy uwzględnić wymogi ochrony środowiska, efektywnego gospodarowania zasobami, dostosowanie do zmian klimatu i łagodzenie jego skutków, różnorodność biologiczną, odporność na klęski żywiołowe oraz zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem związanym z ochroną środowiska. Kryterium odnosi się do minimalnych wymogów, które muszą zaistnieć, aby możliwe było udzielenie pomocy publicznej. Wpływ na ww zasadę należy opisać w odpowiednich polach opisowych wniosku. Jeśli jest możliwe wyrażenie efektów środowiskowych w formie wskaźników można to zaznaczyć.

W jaki sposób wypłacane jest dofinansowanie? Czy harmonogram wypłat jest z góry ustalony czy też zależy od potrzeb projektu?

Termin wrześniowy to był przewidywany termin zamieszczenia listy projektów rekomendowanych do wsparcia przy pierwotnym terminie zamknięcia naboru, który ustalony był na 31 marca 2020 r. Konkurs został przedłużony do 14 maja 2020 r. co oznacza, że wydłuża się również przewidywany termin ogłoszenia listy projektów rekomendowanych do wsparcia – najwcześniejszy możliwy termin podania przez PARP takiej informacji to grudzień 2020 r., który może ulec wydłużeniu biorąc pod uwagę zainteresowanie przedsiębiorców konkursem. Przewidujemy, że zostanie złożonych prawie tysiąc wniosków przy budżecie, który przewiduje zawarcie ok. 300 umów. Ponadto, aby możliwe było wypłacanie zaliczek lub refundacji w transzach konieczne jest zawarcie umowy ws projektu, co nastąpi w terminie późniejszym, indywidualnie dla każdego beneficjenta w zależności od tego, jak szybko zostaną dostarczone dokumenty niezbędne do podpisania umowy. Przewidujemy że proces podpisywania umów to będzie I i II kwartał 2021 r. Harmonogram wypłat ustala Wnioskodawca (we wniosku o dofinansowanie) a potem uaktualnia w harmonogramie płatności, który jest załącznikiem do umowy. Zapisy dotyczące wypłat znajdują się w art. 21 Ogłoszenia konkursu oraz w zapisach umowy (art. 8 ; art. 10) , której wzór stanowi załącznik nr 10 do Ogłoszenia. Zgodnie z art. 10 ust. 1 wzoru umowy Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność w terminach określonych w Harmonogramie płatności, nie rzadziej jednak niż raz na 6 miesięcy, począwszy od dnia zawarcia Umowy.

W związku z tym, że arkusz kalkulacyjny obejmuje 10 lat analizy a jest zablokowany do edycji, proszę o wyjaśnienie w jaki

sposób wyliczyć prawidłowo wartość NPV dla projektu, którego okres odniesienia (eksploatacji) wykracza poza w/w okres (fotowoltaika)? Jednym z możliwych rozwiązań nie wymagających zmiany arkusza Zał.7 jest uwzględnienie w zakładce E.Założenia wartości rezydualnej inwestycji w ostatnim roku analizy - np. jako: Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów - z odpowiednim omówieniem we wniosku. Okres obejmujący zatem krótszy okres niż okres rzeczywistej eksploatacji (np. tylko 8-10 lat przepływów) jest zbyt krótki dla celów analizy NPV, co może mieć negatywny wpływ na ocenę opłacalności. Proszę zatem o informację czy i jak wartość rezydualna inwestycji może zostać włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji w tabelach finansowych?

Zgodnie ze wskazówkami zawartymi w Instrukcji wypełniania wniosku (Tabela Wskaźniki finansowe) Wskaźnik NPV należy obliczyć wyłącznie dla projektu, którego dotyczy wniosek. Wskaźnik NPV należy wyliczyć zgodnie ze wskazówkami zawartymi w arkuszu. Obliczając wskaźnik NPV należy: - prognozę sporządzić w cenach stałych, - przyjąć 5% stopę dyskonta, - w obliczeniach nie należy uwzględniać wpływów z dotacji, nakładów odtworzeniowych oraz wartości rezydualnej, - NPV należy wyliczyć dla okresu używalności środków trwałych nabywanych w ramach projektu jednak w okresie nie dłuższym niż 10 lat, - w pierwszym roku projekcji nie należy dyskontować nakładów inwestycyjnych. W przypadku wykazania wskaźników w dłuższym okresie czasu niż 10 lat nie jest możliwe wykonanie tego w ramach aktualnych arkuszy jednak dopuszczalne jest dodanie dodatkowego arkusza i przy zastosowaniu tych samych reguł przedstawienie Wskaźników w dłuższym okresie czasu. Należy przedstawić szczegółowe założenia do przyjętych wyliczeń we wniosku o wsparcie w sekcji IX Opłacalność i znaczenie realizacji projektu pole: Szczegółowe założenia do tabel finansowych. Jednocześnie należy dodatkowo uzasadnić dodanie tabeli z dłuższym okresem odniesienia uwzględniając nie tylko przychody, ale inne koszty związane z długim użytkowaniem infrastruktury (np. konserwacji) lub nakłady odtworzeniowe na inne urządzenia wspomagające, które nie będą mogły pracować tyle lat bez wymiany. Dodatkowo powinny być opisane ryzyka związane również z dłuższym okresem planowania.

W § 12. Trwałość projektu w ust. 3 wzoru umowy jest taki zapis " W przypadku projektów, w których kwalifikowalne są roboty budowlane, Beneficjent zobowiązany jest przez okres 5 lat od rozliczenia projektu: zachować własność oraz wykorzystywać na cele projektu nieruchomości, której dotyczyły te roboty. W tym okresie nieruchomości nie może być przedmiotem najmu, dzierżawy oraz nie może być obciążona hipoteką". Chcielibyśmy aplikować o środki we wskazanym schemacie i planujemy w ramach zakresu rzeczowego wykonać roboty budowlane, które będą dotyczyły hali produkcyjnej. Jednocześnie podpisaliśmy umowę na dofinansowanie projektu z zakresu termomodernizacji ww. hali z innego projektu w ramach

Regionalnego Programu Operacyjnego. Zakończenie realizacji tego projektu zgodnie z podpisaną umową z Urzędem Marszałkowskim planowane jest na 31.12.2020 r. jednak istnieje duża szansa, że projekt zostanie zakończony i rozliczony wcześniej niż we wskazanym terminie. Jako zabezpieczenie ustanowiona została hipoteka na wskazanej nieruchomości na rzecz Urzędu Marszałkowskiego na kwotę 1 317 524,26 zł, która będzie obowiązywać również przez 3 lata trwałości projektu. Wartość nieruchomości wynosi ok. 4 mln zł. Czy w związku z tym, jeżeli chcielibyśmy zrealizować projekt w zupełnie innym zakresie z funduszy norweskich i zakończyć/rozliczyć go w okresie trwałości projektu z RPO to ww. zapis wyklucza możliwość wykonania przez nas w projekcie robót budowlanych? Czy jeśli natomiast zaplanowalibyśmy projekt do 2024 r., czyli po upływie okresu trwałości projektu z RPO i tym samym zwolnienia hipoteki byłaby możliwość zaplanowania robót budowlanych?

1. Zgodnie z przytoczonym paragrafem umowy ws projektu : W przypadku projektów, w których kwalifikowalne są roboty budowlane, Beneficjent zobowiązany jest przez okres 5 lat od rozliczenia projektu: zachować własność oraz wykorzystywać na cele projektu nieruchomość, której dotyczyły te roboty. W tym okresie nieruchomość nie może być przedmiotem najmu, dzierżawy oraz nie może być obciążona hipoteką (zgodnie z przypisem: Dopuszczalne jest obciążenie hipoteką na rzecz instytucji udzielającej Beneficjentowi finansowania na projekt). 2. Oznacza to że w okresie trwałości (czyli po zakończeniu projektu w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego +5 lat) dana nieruchomość, w której były prowadzone roboty budowlane w ramach projektu finansowanego z NMF, nie może być obciążona hipoteką na rzecz innego podmiotu. Jeśli zatem okresy trwałości RPO i NMF nałożą się na siebie i będzie ustanowiona hipotek na danej nieruchomości na rzecz podmiotu trzeciego, to nie będzie możliwe spełnienie powyższego warunku, zatem nie będzie możliwe spełnienia warunków umowy ws projektu.

Jak wyglądałaby sytuacja kwalifikowania kosztów operacji w przypadku budowy budynku pod świadczenie innowacyjnych usług, ale kwestia jest taka, że na etapie planów budowy budynek podzielony jest na 30% USŁUGOWEGO I 70% MIESZKALNEGO. Wnioskodawca po zakończeniu inwestycji zmieni sposób użytkowania budynku na proporcje 90% usługowego i 10% mieszkalnego. Pytanie zatem brzmi jaki % możemy kwalifikować na etapie realizacji operacji 30% czy 90% kosztów kwalifikowanych?

Wnioskodawca samodzielnie podejmuje decyzję o kwalifikacji danych wydatków do odpowiedniej kategorii kierując się wskazówkami zamieszczonymi w Instrukcji wypełniania wniosku oraz mając na uwadze kryteriami wyboru projektów w zakresie kwalifikowalności wydatków. W świetle wyrywkowej informacji wskazanej w pytaniu nie jest możliwe jednoznaczne określenie czy taki wydatek w postaci

robót budowlanych dotyczących budowy budynku mieszkalnego jest możliwy do uznania za kwalifikowany i w jakiej wartości procentowej. Na etapie oceny będzie analizowany pełen zakres rzeczowo – finansowy projektu w tym posiadane już pozwolenia na budowę i ich treść, jeśli to będzie konieczne do oceny projektu – zarówno w zakresie ustalenia kwalifikowalności wydatków jak i stopnia przygotowania projektu w tym ryzyk z nim związanych. Wydaje się, że przyjęcie na etapie planowania wydatków założenia, że przeznaczenie budynku zostanie zmienione (co jest działaniem przyszłym, niepewnym zależnym od decyzji administracyjnych i przepisów prawa budowlanego) i przyporządkowanie proporcji 90% kosztów związanych z częścią użytkową i 10 % z częścią mieszkalną będzie założeniem nieprawidłowym. Należałoby planować wydatki (w kontekście wydatków podlegających dofinansowaniu, bo wydatki ogółem należy podać zgodnie z rzeczywistymi wydatkami danego projektu) zgodnie z obecnym przeznaczeniem wskazanym w pozwoleniu na budowę. W każdym przypadku należy przyjąć jasne kryteria kwalifikowania danej części wydatku oraz uzasadnić przyporządkowanie danej części jako rzeczywiście związanej i niezbędnej do wdrożenia usługi a także określić przejrzystą metodę weryfikacji takiego a nie innego procentowego zaangażowania danych kosztów w kontekście realizacji projektu. Ponadto należy pamiętać o postanowieniach umowy ws. projektu określającej okres trwałości dot. nieruchomości, w której prowadzone są prace budowlane a także zakaz ustanowienia jakichkolwiek obciążeń na danej nieruchomości w postaci np. hipoteki.

Czy w ramach załącznika "Tabele finansowe" w przypadku projektu w którym wdrażana jest innowacja procesowa i nie będzie nowych produktów czy usług, a działalność firmy dotyczy produkcji konstrukcji stalowych gdzie różnice w wartości każdej umowy są tak różne że nie ma możliwości podania ceny jednostkowej i ilości, to czy w części "Założenia RZiS projekt" można podać zbiorczo dla całej produkcji firmy wyłącznie wartość przychodów razem dla całej produkcji, wskazując ilość "1" - bez wskazywania ilości i ceny jednostkowej trudnej do podania w przypadku działalności firmy.

Jeśli nie jest możliwe przyjęcie ceny jednostkowej za sztukę produktu lub usługi Wnioskodawca powinien przyjąć cenę jednostkową na podstawie innej metodologii umożliwiającej określenie ceny danego asortymentu np. ceny średniej dotyczącej określonej jednostki miary (metra kwadratowego stali lub metra kwadratowego konstrukcji stalowych wytwarzanych w nowym procesie x cena) lub pogrupowanie danych konstrukcji wg przyjętej metodologii przez Wnioskodawcę zgodnej z prognozami sprzedaży. Wnioskodawca mimo wskazania na indywidualność każdego zamówienia musi posiadać wypracowane zasady wyceny stosowane do każdego rodzaju zamówienia i zgodnie z tymi zasadami należy dokonać określenia ceny jednostkowej. Kluczowe są przychody z projektu, ilość jest tylko punktem wyjścia do ich określenia. Przyjętą cenę i metodologię jej wyliczenia, należy opisać w założeniach do tabel finansowych, które należy szczegółowo opisać w sekcji XII Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji w polu: Szczegółowe założenia do tabel finansowych.

Czy w ramach Funduszy norweskich można jednocześnie prowadzić badania (opracowanie nowego produktu) i w tym samym czasie realizować prace budowlane (budowa nowego zakładu). Czy dopiero po uzyskaniu wyników badań, można zacząć prace inwestycyjne?

Wszystkie projekty złożone w ramach trwającego obecnie naboru wniosków o udzielenie wsparcia w programie „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego

2014-2021” oceniane będą zgodnie z Kryteriami wyboru projektów wskazanymi w Załączniku 5, Ogłoszenia konkursu Programu. Ocenie podlegać będzie m.in. czy i w jakim stopniu projekt jest przygotowany do realizacji przy uwzględnieniu zasobów wnioskodawcy. Dokumentacja konkursowa nie narzuca Wnioskodawcy realizowania projektu według etapów. To do Wnioskodawcy należy kwestia prawidłowego przygotowania realizacji projektu, nakreślenia kolejności występowania poszczególnych prac oraz związanych z tą kwestią zasadnością i racjonalnym zaplanowaniem poszczególnych wydatków. Projekt powinien stanowić jedną całość i być przygotowany w sposób logiczny i spójny. To Wnioskodawca ocenia ryzyka opłacalności projektu, jeżeli to od wyniku prowadzonych badań uzależnia dalszy etap zasadności i realizacji projektu.

Czy w tabeli XIV źródła finansowania wydatków - Wydatki ogółem oznaczają wydatki kwalifikowane plus VAT? Jeśli nie, to proszę o instrukcję dotyczącą uzupełnienia tego pola.

W wypełnianiu wniosku proszę posłkować się Instrukcją wypełniania wniosku. Zgodnie z instrukcją: Wartość wydatków należy podać w podziale na kwoty wydatków ogółem i wydatków kwalifikowalnych. Kwoty wydatków uwzględniane w polach „wydatki ogółem” muszą dotyczyć kwot brutto planowanych wydatków (tj. łącznie z VAT, jeśli w przypadku danego wydatku kwota brutto będzie podwyższona o kwotę VAT). Kwoty wydatków uwzględniane w polach „wydatki kwalifikowalne” powinny dotyczyć kwot netto (tj. bez VAT) w przypadku wnioskodawców, którzy mają możliwość odzyskania VAT albo kwot zawierających VAT w przypadku wnioskodawców, dla których VAT może być wydatkiem kwalifikowalnym. Jeżeli wnioskodawca nie ma możliwości odzyskania podatku VAT, może wnioskować o refundację części lub całości poniesionego w ramach projektu podatku VAT i zaliczyć go do wydatków kwalifikowalnych. W takim przypadku powinien odzwierciedlić kwotę podatku VAT w polu „W tym VAT”. W pozostałych przypadkach pola „w tym VAT” nie należy wypełniać. Pole „% dofinansowania” wylicza się automatycznie na podstawie pól „Dofinansowanie” oraz „Wydatki kwalifikowalne”.

Czy realizacja ostatniego zadania musi pokrywać się z okresem końcowym realizacji projektu, tzn. czy trzeba czekać na wypłatę ostatniej transzy do okresu końca realizacji projektu. Przykładowo: zakończenie ostatniego zadania zostało zrealizowane 30.10.2021 a okres realizacji projektu został wskazany na 30.04.2024?

Dlaczego okres realizacji został wyznaczony na 30.04. 2024 skoro ostatnie zadanie planowane jest na 30.10.2021 r? To przedsiębiorca samodzielnie planuje zakres czasowy realizacji projektu, a jego spójność i racjonalność podlega ocenie w ramach kryteriów wyboru projektów stanowiących załącznik nr. 5 do Ogłoszenia. Data 30.04. 2024 jest datą graniczną dla okresu kwalifikowalności wydatków w całym programie (co wynika z art. 8 ust. 6 Ogłoszenia konkursu), co oznacza że poza tą datę nie mogą wykroczać realizowane projekty, natomiast datę zakończenia realizacji danego projektu ustala Wnioskodawca samodzielnie zgodnie z indywidualnym harmonogramem projektu. Wypłata płatności końcowej (ostatniej transzy w formie refundacji) następuje pod warunkiem zrealizowania pełnego zakresu rzeczowego i finansowego projektu, osiągnięcia wyrażonych wskaźnikami celów projektu, złożenia wniosku o płatność końcową oraz jego zatwierdzenia przez PARP, z zastrzeżeniem potwierdzenia prawidłowej realizacji projektu w wyniku monitoringu przeprowadzonego w siedzibie Beneficjenta lub w miejscu realizacji projektu jest dokonywana po zaakceptowaniu końcowego wniosku o płatność (art. § 8 ust. 18 wzoru umowy ws projektu stanowiącego załącznik nr 10 do Ogłoszenia).

Czy można wcześniej zakończyć i rozliczyć realizowany projekt

niż ostateczna data zakończenia projektu podana we wniosku?

Można. Aktualizacji harmonogramu rzeczowo – finansowego dokonuje Beneficjent w ramach realizacji umowy ws projektu na etapie realizacji i na etapie rozliczania.

Czy możliwe będzie zawieszenie teraz działalności gospodarczej i ewentualne wznowienie jej po otrzymaniu wyników i przyznaniu dofinansowania?

Czasowe zawieszenie działalności nie będzie rozpatrywane jako zaprzestanie działalności tylko jako czasowe jej ograniczenie w związku z tym sam fakt zawieszenia działalności nie będzie miał wpływu na spełnienie warunku kwalifikowalności Wnioskodawcy.

Czy budowa centrum danych (serwerowni), umieszczonego w specjalistycznym kontenerze, oprogramowanie oraz licencje będą kosztem kwalifikowanym?

Jeśli przedmiotem projektu będzie wprowadzenie na rynek (komercjalizacja) innowacyjnej usługi, to za kwalifikowalne możemy uznać wydatki, z określonego w Ogłoszeniu konkursu katalogu kosztów, które są niezbędne do rozpoczęcia świadczenia tej usługi. Co należy uzasadnić. Ponadto kwalifikowalność wydatków będzie podlegała ocenie zgodnie z wszystkimi aspektami wymienionymi w kryterium nr. 7 Wydatki w ramach projektu są kwalifikowalne, racjonalne i uzasadnione z punktu widzenia zakresu i celu projektu oraz celów Programu i danego schematu z załącznik nr 5 do Ogłoszenia tj. Kryteria wyboru projektów.

Wnioskodawca posiada 2 przyłącza o mocy umownej po 70 kW. Dlatego w ramach projektu nie może wykonać jednej instalacji o mocy 0,1 MW, tylko dwie o mocy 0,05 MW, gdyż powinno mieć przyłącze o min. mocy 100 KW. Aby wykonać przyłącze o mocy 100 KW, należałoby ponieść wysoki koszt wymiany transformatora OSD Ene, co z punktu widzenia zasadności wydatku jest po pierwsze nieekonomiczne, po drugie niegospodarne (bo ma już przyłącze). W obliczu tej sytuacji czy dwie instalacje fotowoltaiczne, jakie będą ujęte w projekcie, należy uwzględnić jako dwie mikroinstalacje, czy jako jedną instalację i wówczas wykazywać instalację referencyjną?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku „mała instalacja” jest określona następującą definicją: „małe instalacje - w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska. W przypadku pozyskiwania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii nieposiadającą instalacji referencyjnej będzie instalacja produkująca mniej niż 400 MWh rocznie”. Oznacza to, że pierwszym warunkiem dotyczącym małej instalacji jest wielkość produkcji energii elektrycznej. W odniesieniu do mocy Instrukcja zawiera następujące odniesienie: „Zgodnie z dokumentem pt. „Analiza w celu określenia nakładów inwestycyjnych instalacji referencyjnych dla projektów OZE i wysokosprawnej kogeneracji do obliczenia kwoty pomocy inwestycyjnej”, znajdującym się pod adresem <https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacijreferencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna> , do którego odnosi się treść załącznika nr 8 do

Ogłoszenia konkursu „Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska)” w odniesieniu do instalacji referencyjnej dla produkcji energii elektrycznej z OZE „najmniejszą analizowaną instalacją referencyjną był układ z jednym silnikiem gazowym o mocy 0,4 MWe. W mniejszych zakresach mocy komercyjnie i powszechnie silniki gazowe występują od mocy 0,05 MWe z produkcją na poziomie 400 MWh/r. W związku z tym przyjęto granicę 0,05 MW lub 400 MWh/r jako minimalną wielkość źródła OZE, poniżej której nie występuje instalacja referencyjna”. Należy zauważyć, iż kalkulator inwestycji referencyjnej udostępniony pod podanym powyżej adresem uniemożliwia wpisanie wartości niższej niż 400 MWh w polu ”. Oznacza to, że drugą z przesłanek jest moc instalacji która została określona na minimalnym poziomie 0,05MW co jest równe 50 kw. W opisywanym przez Panią przykładzie nawet jedna instalacja (o mocy 70 kw) będzie instalacją, co do której należy podać inwestycję referencyjną. Jednak bardziej istotną przesłanką jest wartość produkowanej energii gdzie roczna wartość musi wynosić co najmniej 400 MWh. Jest to minimalna wartość, poniżej której kalkulator inwestycji referencyjnych uniemożliwia wpisywanie wartości.

Czy taki kształt inwestycji musimy pisać w myśl przepisów dot. pomocy na recykling czy możemy z pomocy regionalnej? (zakup urządzenia do odzysku miedzi, uzupełniającego obecną linię produkcyjną)

Zakwalifikowanie danego wydatku do konkretnej kategorii wydatków należy do decyzji Wnioskodawcy. Prawdopodobieństwo zakwalifikowania, w tym spełnienie wszystkich warunków wynikających z rodzaju pomocy, która ma zastosowanie w stosunku do danej kategorii wydatków będzie podlegało ocenie. W ramach regionalnej inwestycyjnej możliwe jest finansowanie wydatków inwestycyjnych (nowe środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, roboty budowlane i materiały) związanych z tzw. inwestycją początkową. Inwestycja początkowa ma miejsce w przypadku, gdy: 1.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z założeniem nowego zakładu, lub 2.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie, lub 3.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z zasadniczą zmianą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, lub 4.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane ze zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu. Zatem jeśli planowana inwestycja spełnia którąkolwiek z ww. form inwestycji początkowych oraz przedmiot projektu nie należy do działalności wykluczonej z możliwości otrzymania regionalnej pomocy inwestycyjnej, wydatki inwestycyjne będą uznane za kwalifikowane i ich wartość netto będzie podlegać dofinansowaniu zgodnie z mapą pomocy regionalnej (% dofinansowania w stosunku do kosztu netto wydatku). Niezależnie od wybranego rodzaju pomocy z jakiej Wnioskodawca będzie miał zamiar finansować koszty, należy szczególną wagę przyłożyć do spełnienia celów właściwych dla wybranego schematu wsparcia. W przypadku schematu "Technologie przyjazne środowisku" jego celem jest "wdrożenie w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań, które prowadzą do rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorcy, w szczególności wzrostu przychodów, zysku lub zatrudnienia, a jednocześnie lepszej gospodarki odpadami, efektywności energetycznej, zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, bardziej wydajnej gospodarki materiałowej". Równocześnie pragniemy podkreślić, że w obu powyższych przypadkach tj. zarówno w przypadku korzystania z regionalnej pomocy inwestycyjnej jak i pomocy na ochronę środowiska decyzja czy wydatek może być uznany za kwalifikowany jest uzależniona od decyzji ekspertów podjętej podczas oceny merytorycznej projektu, zgodnie z Kryteriami wyboru projektów (Załącznik nr 5 do ogłoszenia).

Czy cały koszt takiego urządzenia stanowić może koszt kwalifikowany? (urządzenie do odzysku miedzi, uzupełniające obecną linię produkcyjną)

W przypadku korzystania z pomocy na ochronę środowiska zgodnie z art. 47, punkt 7 rozporządzenia

UE nr 651/2014 "Kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji konieczne do realizacji inwestycji prowadzącej do lepszej lub bardziej wydajnej działalności w zakresie recyklingu lub ponownego użycia w porównaniu z konwencjonalnym procesem związanym z działalnością w zakresie ponownego użycia i recyklingu o tej samej mocy produkcyjnej, jaki by powstał w przypadku braku pomocy". Oznacza to, że koszty zakupu planowanej w ramach tego wydatku maszyny należy pomniejszyć o koszt maszyny realizującej "konwencjonalny proces związany z działalnością w zakresie ponownego użycia i recyklingu o tej samej mocy produkcyjnej, jaki by powstał w przypadku braku pomocy". Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku "Aby określić wartość wydatków kwalifikowanych należy zastosować wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji stanowiący załącznik nr 8 do Ogłoszenia o konkursie i tak określone wydatki (w polu: Różnica nakładów pomiędzy instalacją referencyjną a instalacją planowaną (Koszty kwalifikowane) przenieść do Wniosku i wpisać w harmonogram rzeczowo -finansowy." Kosztami kwalifikowanymi będzie w tym przypadku różnica netto w kosztach pomiędzy planowaną do zakupu technologią/maszyną a podobną stosującą konwencjonalny proces.

Nasza firma zajmuje się odzyskiem miedzi i innych materiałów ze zużytych wiązek kablowych. Materiałem wejściowym do zakładu są zużyte kable, zaś produktem, który sprzedajemy dalej jest głównie granulata miedzi (odzyskanej z kabli). Czy planowane do zakupu urządzenie musi „wykraczać poza aktualny stan techniki”? W jaki sposób mamy ten fakt udowodnić w projekcie?

Jeżeli Wnioskodawca zakwalifikuje wydatki związane z realizacją projektu do kategorii Dodatkowe koszty inwestycji konieczne do realizacji inwestycji prowadzącej do lepszej lub bardziej wydajnej działalności w zakresie recyklingu lub ponownego użycia to wydatki tak zakwalifikowane muszą być zgodne z wszystkimi warunkami udzielenia pomocy określonej w art. 47 rozporządzenia UE nr 651/2014 (Pomoc inwestycyjna na recykling i ponowne wykorzystanie odpadów) i będzie to podlegało ocenie. Jednym z warunków wskazanych w art. 47 jest, że inwestycja powinna wykroczyć poza aktualny stan techniki. Zgodnie z definicjami zawartymi w art. 2 (129) rozporządzenia 651/2014 „proces zgodny z aktualnym stanem techniki” to taki proces, w ramach którego ponowne użycie odpadu do wytworzenia produktu końcowego jest normalną ekonomicznie opłacalną praktyką. W stosownych przypadkach koncepcja aktualnego stanu techniki wymaga interpretacji z perspektywy unijnej technologii i rynku wewnętrznego”. Pojęcie stanu techniki należy interpretować z perspektywy unijnej tak co do kwestii technologii, jak i rozwoju rynku wewnętrznego. Wykraczenie poza aktualny stan techniki należy odnosić do nowych i niesprawdzonych technologii w porównaniu do aktualnego stanu w sektorze/branży, których zastosowanie niesie ze sobą ryzyko technologicznej porażki i jednocześnie nie jest to optymalizacja lub zwiększanie zakresu funkcjonowania istniejących technologii. Zatem kosztami kwalifikowanymi w ramach ww. kategorii – poza innymi aspektami ujętymi w art. 47 – będą konieczne koszty dodatkowe inwestycji prowadzącej do lepszej lub bardziej wydajnej działalności w zakresie recyklingu w porównaniu z procesem konwencjonalnym (tj. w porównaniu z aktualnym stanem techniki). Wnioskodawca, na podstawie własnej znajomości branży, w której działa oraz wiedzy sektorowej powinien wykazać (opisać) we wniosku, w polach opisowych dotyczących uzasadnienia kosztów a także w ramach planowanych zadań, w jaki sposób/ w jakim zakresie planowane rozwiązanie, technologia wykrocza poza obecny stan techniki. Informacje o inwestycji powinny być zamieszczone we wniosku o udzielenie wsparcia.

Z uwagi na specjalistyczny charakter istniejącej instalacji zdecydowanie wskazane wydaje się, aby jej rozbudowa została przeprowadzona przez ten sam podmiot. W związku z tym proszę o informację, czy wybór wykonawców zadania musi być

przeprowadzony poprzez ogłoszenie w bazie konkurencyjności?

Zgodnie z art. 7 Projekty partnerskie ust. 3 do wyboru partnera nie mają zastosowania Wytyczne w zakresie udzielania zamówień. Zatem zadania określone w umowie partnerskiej jako zadania i zakres odpowiedzialności partnera nie podlegają zasadom wyboru poprzez ogłoszenie w bazie konkurencyjności.

Czy na potrzeby określenia kosztów kwalifikowanych inwestycji możemy przyjąć, iż nie istnieje dla niej inwestycja referencyjna? Czy w związku z tym można przyjąć, że koszt instalacji referencyjnej wynosi 0 zł, a tym samym całość kosztów dotyczących modernizacji linii sortowniczej stanowi koszt kwalifikowany przedsięwzięcia?

Jeżeli Wnioskodawca zakwalifikuje wydatki związane z realizacją projektu do kategorii Dodatkowe koszty inwestycji konieczne do realizacji inwestycji prowadzącej do lepszej lub bardziej wydajnej działalności w zakresie recyklingu lub ponownego użycia to wydatki tak zakwalifikowane muszą być zgodne z wszystkimi warunkami udzielenia pomocy określonej w art. 47 rozporządzenia UE nr 651/2014 (Pomoc inwestycyjna na recykling i ponowne wykorzystanie odpadów) i będzie to podlegało ocenie. W przypadku korzystania z pomocy na ochronę środowiska zgodnie z art. 47, punkt 7 rozporządzenia UE nr 651/2014 "Kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji konieczne do realizacji inwestycji prowadzącej do lepszej lub bardziej wydajnej działalności w zakresie recyklingu lub ponownego użycia w porównaniu z konwencjonalnym procesem związanym z działalnością w zakresie ponownego użycia i recyklingu o tej samej mocy produkcyjnej, jaki by powstał w przypadku braku pomocy." Oznacza to, że koszty zakupu planowanej w ramach tego wydatku technologii należy pomniejszyć o koszt technologii realizującej "konwencjonalny proces związany z działalnością w zakresie ponownego użycia i recyklingu o tej samej mocy produkcyjnej, jaki by powstał w przypadku braku pomocy". Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku "Aby określić wartość wydatków kwalifikowanych należy zastosować wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji stanowiący załącznik nr 8 do Ogłoszenia o konkursie i tak określone wydatki (w polu: Różnica nakładów pomiędzy instalacją referencyjną a instalacją planowaną (Koszty kwalifikowane) przenieść do Wniosku i wpisać w harmonogram rzeczowo -finansowy." Jednocześnie zwracamy uwagę, że zakwalifikowanie danego wydatku do konkretnej kategorii wydatków należy do decyzji Wnioskodawcy. Prawdopodobność zakwalifikowania, w tym spełnienie wszystkich warunków wynikających z rodzaju pomocy, która ma zastosowanie w stosunku do danej kategorii wydatków będzie podlegało ocenie. Finansowanie wydatków inwestycyjnych (nowe środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, roboty budowlane i materiały) możliwe jest także w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej pod warunkiem, że planowana inwestycja jest tzw. inwestycją początkową. Inwestycja początkowa ma miejsce w przypadku, gdy: 1.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z założeniem nowego zakładu, lub 2.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie, lub 3.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane są z zasadniczą zmianą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, lub 4.inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane ze zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu. Zatem jeśli planowana inwestycja spełnia którąkolwiek z ww. form inwestycji początkowych oraz przedmiot projektu nie należy do działalności wykluczonej z możliwości otrzymania regionalnej pomocy inwestycyjnej, wydatki inwestycyjne będą uznane za kwalifikowane w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej i ich wartość netto będzie podlegać dofinansowaniu zgodnie z mapą pomocy regionalnej (wartość dofinansowania właściwa dla woj. małopolskiego + 10 %status średniego przedsiębiorcy) (% dofinansowania w stosunku do kosztu netto wydatku). Niezależnie od wybranego rodzaju pomocy z jakiej Wnioskodawca będzie miał zamiar finansować koszty, należy szczególną wagę przyłożyć do spełnienia celów właściwych dla wybranego schematu wsparcia. W przypadku

schematu "Technologie przyjazne środowisku" jego celem jest "wdrożenie w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań, które prowadzą do rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorcy, w szczególności wzrostu przychodów, zysku lub zatrudnienia, a jednocześnie lepszej gospodarki odpadami, efektywności energetycznej, zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, bardziej wydajnej gospodarki materiałowej". Równocześnie pragniemy podkreślić, że w obu powyższych przypadkach tj. zarówno w przypadku korzystania z regionalnej pomocy inwestycyjnej jak i pomocy na ochronę środowiska decyzja czy wydatek może być uznany za kwalifikowany jest uzależniona od decyzji ekspertów podjętej podczas oceny merytorycznej projektu, zgodnie z Kryteriami wyboru projektów (Załącznik nr 5 do ogłoszenia).

Czy wnioskodawca może wskazać miejsce realizacji projektu jako "wirtualne biuro", które udostępnia przechowywanie dokumentów oraz salę konferencyjną? Produktem jaki powstanie będzie system informatyczny zainstalowany na serwerach wynajętych. System będzie samoobsługowy, a klienci będą mogli kontaktować się jedynie zdalnie, zatem pracownik będzie mógł pracować z dowolnego miejsca na świecie. Fizyczne biuro nie jest do niczego potrzebne, a tylko generowałoby koszty.

Nie jest możliwe wskazanie lokalizacji projektu jako „wirtualne biuro” ponieważ miejsce realizacji projektu ma znaczenie m.in. dla określenia intensywności dofinansowania w przypadku zakupu środków trwałych, wartości prawnych i niematerialnych oraz prac budowlanych i materiałów. Brak wskazania miejsca realizacji projektu spowoduje brak możliwości określenia dopuszczalnej intensywności pomocy i ostatecznie brak technicznej możliwości złożenia wniosku o udzielenie wsparcia. Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku przez lokalizację projektu należy rozumieć miejsce, w którym projekt będzie wdrażany (prowadzone będą prace inwestycyjne). W przypadku, gdy charakter projektu wymaga instalowania lub umieszczania zakupionych rzeczy w różnych miejscach prowadzonej działalności (miejscowościach, gminach, powiatach, województwach) należy uznać, że głównym miejscem realizacji projektu jest miejsce, gdzie realizowana jest jego największa wartościowo lub najistotniejsza z punktu widzenia celu realizacji projektu część. W przypadku projektów polegających na zakupie mobilnych środków trwałych jako główną lokalizację uznaje się lokalizację siedziby lub zakładu/oddziału wnioskodawcy, w której środek został zaewidencjonowany i przekazany do użytkowania. Podobnie należy przyjąć w przypadku projektów, gdzie zakupem będą tylko wartości prawne i niematerialne w postaci np. oprogramowania oraz zakup usług doradczych polegających na opracowaniu innowacji (w tym prace rozwojowe dotyczące tworzenia aplikacji jeśli to będzie przedmiotem projektu) jako główną lokalizację należy uznać lokalizację siedziby wnioskodawcy, w której środek został zaewidencjonowany i przekazany do użytkowania. Ponadto zgodnie z § 12. Umowy w sprawie projektu (wzór dostępny na stronie internetowej w ramach dokumentacji konkursowej) w projekcie, w którym udzielana jest regionalna pomoc inwestycyjna, Beneficjent zobowiązany jest do utrzymania inwestycji w regionie otrzymującym pomoc przez co najmniej 5 lat od rozliczenia projektu. Nie wyklucza to wymiany w tym okresie przestarzałych lub zepsutych instalacji lub sprzętu, pod warunkiem utrzymania działalności gospodarczej w tym okresie w regionie otrzymującym pomoc. W przypadku projektów, w których kwalifikowalna jest cena zakupu środka trwałego, Beneficjent zobowiązany jest przez okres 5 lat od rozliczenia projektu: zachować własność oraz wykorzystywać środek trwały na cele projektu, ubezpieczać środek trwały na wypadek jego utraty lub zniszczenia oraz przeznaczać odpowiednie środki na jego serwisowanie i funkcjonowanie. Przypominamy również, że w ramach Schematu małych grantów dla kobiet projekt nie może składać się tylko z wydatków „wdrożeniowych” jeśli nie poprzedzają ich działania związane z opracowaniem innowacji. Projekt polegający tylko i wyłącznie na zakupie środków trwałych, wartości prawnych i niematerialnych lub prac budowlanych nie będzie uznany za zgodny z celami schematu.

Czy w ramach konkursu można przeznaczyć dofinansowanie na zakup domu spokojnej starości?

Schemat technologie poprawiające jakość życia ma na celu zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorców poprzez realizację działań prowadzących do opracowania i wprowadzenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub usług opartych o nowoczesne technologie, które poprawią jakość życia najbardziej wrażliwych grup społeczeństwa, w szczególności będą odpowiadać na potrzeby i poprawę jakości życia osób starszych. Projekty w ramach schematu muszą jednocześnie przyczyniać się do rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorcy, w szczególności wzrostu przychodów, zysku lub zatrudnienia. Działania w ramach projektu mogą obejmować zastosowanie w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów. (§ 4 Ogłoszenia konkursu). Ponadto § 9 Ogłoszenia konkursu wskazuje, że zakup gruntu lub nieruchomości lub prawa wieczystego użytkowania oraz koszty najmu są wydatkami niekwalifikowanymi. W związku z powyższym w ramach funduszy norweskich nie otrzyma Pani dofinansowania na zakup nieruchomości w postaci Domu Opieki. Jednocześnie informujemy, że przedmiotem projektu powinno być opracowanie (działania obejmujące np. prace badawcze) i wprowadzenie na rynek nowego lub znacząco ulepszanego produktu lub usługi opartej o nowoczesne technologie, które poprawią jakość życia osób z grup wrażliwych. Ponadto o udzielenie wsparcia mogą ubiegać się podmioty prowadzące zarejestrowaną działalność gospodarczą. W ogłoszeniu konkursu § 6. Kwalifikowalność wnioskodawcy wskazano że, w przypadku ubiegania się o wsparcie w ramach Schematu: Technologie poprawiające o wsparcie mogą ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru, którzy łącznie spełniają następujące warunki: 1) zamknęli przynajmniej jeden rok obrotowy trwający przynajmniej 12 miesięcy oraz 2) przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyli wniosek, osiągnęli przychody ze sprzedaży nie mniejsze niż w schemacie: c) technologie poprawiające jakość życia – 20 000 EUR. 2. W schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet, przy wyborze obszaru tematycznego: technologie poprawiające jakość życia warunki określone wyżej nie mają zastosowania, jednakże o wsparcie mogą ubiegać się Wnioskodawcy, którzy są mikro, małym lub średnim przedsiębiorcą i dodatkowo: 1) jest kobietą prowadzącą działalność gospodarczą albo 2) jest przedsiębiorcą, w którym kobieta jest współnikiem uprawnionym do reprezentowania spółki, albo 3) jest przedsiębiorcą, w którym kobieta jest współnikiem i członkiem organu zarządzającego albo akcjonariuszem i członkiem organu zarządzającego.

Obecnie firma ma siedzibę główną rejestrową w Warszawie oraz oddziały we Wrocławiu i Katowicach. Czy wystarczy, że firma będzie miała wynajęte biuro w Lublinie i w tym miejscu będzie główne miejsce realizacji projekt, czy też na moment składania wniosku firma musi mieć już zarejestrowany w KRS oddział w Lublinie? Przy założeniu, że wystarczy mieć wynajęte osobne biuro na czas trwania projektu, w lokalu zapewniającym pracownikom godziwe warunki pracy oraz odpowiednie bezpieczeństwo dla sprzętu i danych - to czy powinniśmy spełniać jakieś inne warunki, zwłaszcza takie, które będą sprawdzane podczas ewentualnej kontroli (np. umowy o pracę z osobami z woj. Lubelskiego)?

Intensywność dofinansowania jest związana z miejscem realizacji inwestycji tylko w przypadku wydatków finansowanych zgodnie z regionalną pomocą inwestycyjną. Wydatki związane z pracami badawczymi, w tym wynagrodzenie pracowników Wnioskodawcy oraz wydatki związane z usługami

doradczyimi finansowane są zgodnie z innymi rodzajami pomocy publicznej o stałej intensywności wskazanej w Ogłoszeniu konkursu paragraf 12 ust. 3 pkt 2 i 3. Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku przez lokalizację projektu należy rozumieć miejsce, w którym projekt będzie wdrażany (prowadzone będą prace inwestycyjne). W przypadku, gdy charakter projektu wymaga instalowania lub umieszczania zakupionych rzeczy w różnych miejscach prowadzonej działalności (miejscowościach, gminach, powiatach, województwach) należy uznać, że głównym miejscem realizacji projektu jest miejsce, gdzie realizowana jest jego największa wartościowo lub najistotniejsza z punktu widzenia celu realizacji projektu część. W przypadku projektów polegających na zakupie mobilnych środków trwałych jako główną lokalizację uznaje się lokalizację siedziby lub zakładu/oddziału wnioskodawcy, w której środek został zaewidencjonowany i przekazany do użytkowania. Podobnie należy przyjąć w przypadku projektów, gdzie zakupem będą tylko wartości prawne i niematerialne w postaci np. oprogramowania, licencji jako główną lokalizację należy uznać lokalizację siedziby wnioskodawcy, w której środek został zaewidencjonowany i przekazany do użytkowania. W przypadku wydatków inwestycyjnych, dla których intensywność dofinansowania zależy od lokalizacji inwestycji (regionalna pomoc inwestycyjna oraz wydatki finansowane w ramach pomocy na ochronę środowiska) jako właściwa intensywność zostanie uznana intensywność właściwa dla tej lokalizacji projektu (jeśli jest tych lokalizacji więcej niż jedna), która będzie miała określony najniższy dopuszczalny pułap pomocy. Ponadto zgodnie z § 12. Umowy w sprawie projektu (wzór dostępny na stronie internetowej w ramach dokumentacji konkursowej) w projekcie, w którym udzielana jest regionalna pomoc inwestycyjna, Beneficjent zobowiązany jest do utrzymania inwestycji w regionie otrzymującym pomoc przez co najmniej 5 lat od rozliczenia projektu. Nie wyklucza to wymiany w tym okresie przestarzałych lub zepsutych instalacji lub sprzętu, pod warunkiem utrzymania działalności gospodarczej w tym okresie w regionie otrzymującym pomoc. W przypadku projektów, w których kwalifikowalna jest cena zakupu środka trwałego, Beneficjent zobowiązany jest przez okres 5 lat od rozliczenia projektu: zachować własność oraz wykorzystywać środek trwały na cele projektu, ubezpieczać środek trwały na wypadek jego utraty lub zniszczenia oraz przeznaczać odpowiednie środki na jego serwisowanie i funkcjonowanie. Podsumowując nie ma zakazu wskazania miejsca realizacji inwestycji jako wynajęte biuro w nowej lokalizacji (Lubin), która jest inna od głównej siedziby oraz dwóch oddziałów, jednakże musi to być uzasadnione i spełnione muszą być wszystkie powyższe warunki. Prawidłowość i zgodność ze stanem faktycznym będzie przedmiotem oceny, na podstawie wszystkich informacji zawartych we wniosku, pełnej listy zadań oraz zaplanowanych wydatków a także faktycznego zaangażowania Wnioskodawcy w realizację projektu we wskazanej we wniosku lokalizacji. W tym kontekście również nieuzasadnionego wskazania lokalizacji w celu otrzymania wyższego dofinansowania.

W jaki sposób Wnioskodawca wykazuje, że posiada środki finansowe na wkład własny we wniosku o dofinansowanie (a w tym VAT)?

Wnioskodawca wykazuje posiadane środki poprzez wpisanie ich w odpowiednie pole wniosku, zgodnie z odpowiedzią na poprzednie pytanie a także na podstawie opisu zawartego w załącznikach do tabel finansowych oraz poprzez wypełnienie tabel finansowych np. w zakresie posiadanych środków bieżących, planowanych przychodów ze sprzedaży oraz zaciągniętych lub planowanych do zaciągnięcia kredytów.

Czy Wnioskodawca musi na etapie składania wniosku o dofinansowanie lub oceny formalnej lub jakiegokolwiek innej oceny wniosku o dofinansowanie lub podpisania umowy o dofinansowanie wykazać, że posiada środki finansowe na wkład własny we wniosku o dofinansowanie (a w tym VAT)?

Tak, posiadanie środków należy wykazać we wniosku o udzielenie wsparcia, w części XIV Źródła

finansowania wydatków.

Jeśli zakres wniosku o dofinansowanie dotyczył będzie tylko instalacji z odnawialnych źródeł energii to ile punktów zdobędzie wniosek o dofinansowanie w kryterium nr 4 „Projekt jest przygotowany do realizacji i jest wykonalny”, jeżeli Wnioskodawca uzależni pozyskanie projektu budowlanego instalacji OZE wraz z decyzjami na realizację inwestycji od przyznania dofinansowania (umowa warunkowa)?

Nie jest możliwe ustalenie w tej chwili liczby punktów jakie uzyska projekt w ramach danego kryterium. W przypadku kryterium „Projekt jest przygotowany do realizacji i jest wykonalny” pod uwagę przy ocenie będzie brane wiele aspektów, jednocześnie nie jest wymagane posiadanie projektu budowlanego, decyzji administracyjnych lub pozwolenia na budowę w momencie składania wniosku o udzielenie wsparcia. Brak takich dokumentów nie powoduje automatycznie negatywnej oceny w ramach kryterium. Należy jednak opisać w jaki sposób i w jakim czasie przedsiębiorca planuje pozyskać wymagane dokumenty oraz wskazać jakie to będą dokumenty, realność, spójność, rzetelność informacji i wykonalność projektu a także ocena ryzyk i metody ich niwelowania będzie przedmiotem oceny we wspomnianym kryterium. Umowy warunkowe, w tym umowa warunkowa na opracowanie projektu budowlanego, zawarte przed dniem złożenia wniosku są dopuszczalne. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że projekty które posiadają wymagane prawem decyzje i dokumenty administracyjne w wyższym stopniu są przygotowane do realizacji niż takie, które ich nie posiadają.

Ile punktów otrzyma wniosek o dofinansowanie w kryterium nr 3 „innowacyjność” jeśli wykaże się innowacyjność produktową na poziomie przedsiębiorcy? Wnioskodawca dzięki realizacji projektu rozpocznie prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży energii (instalacja on-grid). Czy można uznać, że będzie to nowy produkt/usługa na poziomie firmy?

Ocena projektu będzie dokonywana przez Ekspertów na podstawie Kryteriów wyboru projektu i na podstawie złożonego wniosku oraz zawartych w nim informacji, które będą podstawą do oceny punktowej. Zgodnie z opisem kryterium nr 3 „Ocenie podlega, czy i w jakim stopniu produkt(y) (towar lub usługa), proces(y) lub rozwiązanie(a) będące przedmiotem wdrożenia w projekcie są innowacyjne, biorąc pod uwagę poziom przedsiębiorcy, poziom branży, poziom krajowy lub międzynarodowy, a także znaczenie innowacji dla potrzeb odbiorcy produktu (towaru lub usługi), procesu lub rozwiązania (wnioskodawcy lub rynku)”. Ocena poziomu innowacyjności będzie oceną wypadkową wszystkich aspektów, które podlegają w tym kryterium ocenie, zatem nie jest możliwe ustalenie w tej chwili, ile punktów otrzyma projekt, którego dotyczy pytanie jednocześnie jeśli przedsiębiorca nie prowadził do tej pory działalności, która będzie przedmiotem projektu to będzie to będzie to zmiana co najmniej na poziomie przedsiębiorcy.

Czy są ograniczenia w mocy pojedynczej instalacji z odnawialnych źródeł energii, czyli minimum kW i/lub maksimum kW?

Ogłoszenie konkursu wraz z załącznikami nie zawiera ograniczenia mocy planowanej do realizacji instalacji, jednakże moc ma znaczenie przy wyborze kategorii kosztów oraz rodzaju pomocy, z której dany wydatek (koszt) będzie finansowany. Informacje na temat kategorii kosztów oraz rodzajów pomocy znajdują się Ogłoszeniu konkursu paragraf 8 i 11, a rozwinięcie informacji znajduje się w

Instrukcji wypełniania wniosku, gdzie szczegółowo wskazano jakie kategorie kosztów mogą być dofinansowane oraz jakie warunki muszą spełniać, aby były uznane za koszty kwalifikowane. Przy takim zadaniu pytanie nie można stwierdzić czy projekt będzie dotyczył produkcji energii na sprzedaż czy produkcji energii na własne potrzeby np. zasilania zakładu produkcyjnego. Te kwestie mają znaczenie jeśli chodzi o możliwość sfinansowania instalacji z odnawialnych źródeł energii, szczególnie jeśli chodzi o produkcję energii na sprzedaż, która jest wykluczona z możliwości otrzymania wsparcia w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej. Szczegółowe informacje zawarto w Instrukcji wypełniania wniosku, w części dotyczącej Harmonogramu rzeczowo finansowego oraz kategorii wydatków. Wnioskodawca znając moc planowanej instalacji i chcąc korzystać z pomocy na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych (zgodnie z art. 41 rozporządzenia KE 651/2014) powinien wybrać właściwą kategorię kosztów. W przypadku instalacji o mocy poniżej 0,05 MW, która wytwarzać będzie mniej niż 400 MWh rocznie Wnioskodawca może właściwie dla „małych instalacji”.

Czy na zakres projektu może składać się tylko instalacja z odnawialnych źródeł energii (np. panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła, kotły na biomasę)?

Projekt planowany do realizacji w ramach Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” powinien spełniać cele wybranego schematu. Z powyższego pytania nie wynika do jakiego schematu Wnioskodawca planuje złożyć wniosek, ponadto pytanie dotyczy planowanych do zakupu środków trwałych, a nie wskazuje jaki byłby cel takich zakupów – co jest przedmiotem projektu i jakie rezultaty planuje osiągnąć przedsiębiorca. Jeśli rozpatrujemy pytanie w kontekście – czy podane środki trwałe mogą być uznane za koszty kwalifikowane to odpowiedź jest twierdząca w zakresie schematów: technologie przyjazne środowisku, Innowacje w obszarze wód śródlądowych lub morskich oraz w Schemacie małych grantów dla kobiet. Natomiast to nie oznacza, że projekt składający się z takiego katalogu wydatków spełnia lub nie spełnia celów danego schematu. Ocena projektu będzie dokonana w oparciu o Kryteria wyboru projektu stanowiące załącznik nr 5 do Ogłoszenia na podstawie wniosku o udzielenie wsparcia, w tym zgodność z celami wybranego schematu oraz jego opłacalność.

Jeśli mentorem będzie osoba z Norwegii, to czy wniosek należy przygotować w dwóch językach (polski/angielski), czy wystarczy tylko wersja polska?

Obowiązek przygotowania wniosku o udzielenie wsparcia w języku polskim i języku angielskim powstaje w przypadku, gdy podmiot prawa norweskiego jest partnerem w projekcie. Mentor będący jednocześnie podmiotem prawa norweskiego może być partnerem. Jeśli podejmie Pani taką decyzję, aby mentor będący podmiotem prawa norweskiego był jednocześnie partnerem należy stosować się do wszystkich zasad obowiązujących przy projektach partnerskich. Proszę o zapoznanie się z zapisami Ogłoszenia konkursu, kryteriów oceny projektów (załącznik nr 5 do Ogłoszenia) oraz wskazówek zawartych w Instrukcji wypełniania wniosku w zakresie pól dotyczących projektu partnerskiego oraz kategorii wydatków – usługi doradcze polegające na mentoringu. Jeśli mentor będący jednocześnie podmiotem prawa norweskiego nie będzie partnerem (nie zostanie z nim zawarta umowa partnerstwa przed złożeniem wniosku o udzielenie wsparcia itd.) jest on traktowany jak każdy inny wykonawca usług lub dostaw, które planuje Pani zrealizować w projekcie. O zasadach wyboru takich wykonawców mówią Wytyczne w sprawie zamówień publicznych dostępne w dokumentach na stronie www.parp.gov.pl/funduszenorweskie.

Czy można w ramach jednego wniosku wnioskować o dofinansowanie na usługi doradcze (polegające na opracowaniu nowej lampy LED) oraz na usługi mentoringu? Jeśli tak, to czy mentoring musi dotyczyć wyłącznie realizacji projektu (czyli

opracowania nowej lampy LED), czy może dotyczyć podniesienia kompetencji i umożliwić dalszy rozwój firmy w ogóle? Na przykład, jeśli chcę wejść ze swoimi produktami na rynek norweski i potrzebuję mentoringu w zakresie budowania sieci dystrybucji w Norwegii, czy mogę otrzymać dofinansowanie na mentoring w zakresie takich działań?

Tak, można przewidzieć dwa rodzaje usług doradczych dotyczących opracowania oraz polegających na mentoringu. Zwracamy uwagę, że mentoring jest działaniem wspierającym, projekt nie może dotyczyć /polegać na tylko na skorzystaniu z usług mentoringowych. Mentoring może dotyczyć zarówno wsparcia w zakresie prowadzonego projektu jak również wsparcia w zakresie podniesienia wiedzy i kompetencji przedsiębiorcy (tzw. umiejętności miękkich). Zwracamy uwagę, na definicję mentoringu, która nie jest tożsama z doradztwem marketingowym, podatkowym i kadrowym polegającym na zleceniu doradcy wykonania konkretnych analiz, raportów, dokumentów lub bieżącej obsługi przedsiębiorstwa. Mentor to osoba wspierająca i towarzysząca w działalności przedsiębiorcy dzieląca się swoją wiedzą i doświadczeniem. Relacja z mentorem jest relacją partnerską a nie relacją klient – zleceniobiorca.

Nasze przedsiębiorstwo opracowuje prototyp danego rozwiązania. Tak jak PARP ujął w instrukcji ("Przy czym, jeśli przedmiotem projektu będzie tylko opracowanie innowacji, w okresie realizacji powinno nastąpić (jeśli Wnioskodawca planuje zakończyć projekt poprzez osiągnięcie opracowania) opracowanie innowacji na poziomie co najmniej prototypu, gotowego projektu wzorniczego lub rozwiązania, którego cechy lub funkcjonalności są możliwe do określenia.") kwalifikujemy się do złożenia wniosku na dany konkurs. Nasz projekt zalicza się do obszaru tematycznego związanego z technologią poprawiającą jakość życia.

Zacytowany fragment instrukcji dotyczy Schematu Małych Grantów dla przedsiębiorczych kobiet, a jak widać z dalszego opisu zawartego w pytaniu obszarem tematycznym wybranym przez Wnioskodawcę będzie obszar: Technologie poprawiające jakość życia. Przede wszystkim należy podkreślić, że Instrukcja jest dokumentem pomocniczym, natomiast dokumentem podstawowym jest Ogłoszenie konkursu wraz z załącznikami, w tym załącznikiem nr 5 Kryteria Wyboru Projektów. Należy przed złożeniem wniosku zapoznać się z powyższymi dokumentami. Potwierdzamy, że w ramach Schematu Małych Grantów dla przedsiębiorczych kobiet przedmiotem projektu może być opracowanie innowacji w jednym z wybranych obszarów tematycznych, cele tego schematu zostały określone w art. 4 ust 4 Ogłoszenia. Przypominamy o tym, że wybór danego obszaru tematycznego oznacza, że opracowana innowacja musi dotyczyć DANEGO OBSZARU TEMATYCZNEGO, zatem w tym przypadku musi to być opracowanie nowego lub znacząco ulepszanego produktu (wyrób lub usługi), opartego o nowoczesne technologie, który poprawi jakość życia wrażliwych grup społecznych tj. grup z zidentyfikowanymi ograniczeniami fizycznymi lub psychicznymi. Produkt (wyrób lub usługa) musi odpowiadać na zidentyfikowane potrzeby określonej grupy wrażliwej.

CO mieści się w szczegółowych - specyficznych wymaganiach dotyczących zakresu informacji na temat poszczególnych ryzyk - technologicznych, biznesowych, finansowych,

administracyjnych, innych?

Nie ma specyficznych wymagań dotyczących wypełniania pól dotyczących określenia ryzyk w ramach wniosku o udzielenie wsparcia w żadnym z czterech schematów konkursowych finansowanych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, w tym w ramach schematu Technologie przyjazne środowisku. Ryzyka (podobnie jak pozostałe aspekty projektu we wniosku) należy opisać w taki sposób, aby dostarczyć informacji niezbędnych do oceny projektu w zakresie kryteriów wyboru projektów stanowiących załącznik nr 5 do Ogłoszenia. Ryzyka w projekcie oceniane są w ramach kryterium nr. 4 Projekt jest przygotowany do realizacji i jest wykonalny gdzie: Ocenie podlega, czy i w jakim stopniu projekt jest przygotowany do realizacji przy uwzględnieniu następujących aspektów: 1. spójność i przygotowanie projektu, w tym wiarygodność przedstawionych danych, realność oraz poprawność harmonogramu projektu, również w zakresie osiągnięcia planowanych rezultatów projektu. Harmonogram projektu uwzględnia uzyskanie niezbędnych dokumentów administracyjnych, w tym koncesji czy pozwoleń; 2. ryzyko projektu, w tym czy wnioskodawca dokonał rzetelnej analizy ryzyka i przewidział działania ograniczające zidentyfikowane ryzyka; 3. zasoby techniczne i kadrowe wnioskodawcy do realizacji projektu, w tym czy wnioskodawca wykazał, że posiadane i planowane do pozyskania w ramach projektu zasoby są wystarczające do jego realizacji; 4. doświadczenie kadry zarządzającej oraz sposób zarządzania projektem (ścieżka decyzyjna); 5. zasoby wnioskodawcy w zakresie wartości niematerialnych i prawnych, mających znaczenie dla realizacji projektu, w tym, czy wnioskodawca ma prawo do dysponowania wartościami niematerialnymi i prawnymi wykorzystywanymi do przygotowania lub realizacji projektu. Instrukcja nie wymaga poprawy w tym zakresie. Instrukcja jest dokumentem pomocniczym, podstawowym dokumentem jest Ogłoszenie konkursu wraz z załącznikami.

Szacujemy w firmie wartość zakupu nowego środka trwałego i jesteśmy w stanie otrzymać oferty jedynie od naszych zagranicznych partnerów w EUR. Do przeliczenia budżetowego w projekcie na zł powinniśmy przyjąć określony kurs. W związku pytanie się nasuwa: jaki kurs przeliczeniowy powinniśmy zastosować? Średni kurs NBP z dnia przeprowadzenia szacowania, średni kurs NBP z dnia ogłoszenia konkursu? Czy Wnioskodawca ma dowolność w tym względzie?

W zakresie szacowania kosztów planowanych do poniesienia w ramach wniosku o udzielenie wsparcia w Programie „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje” nie ma zastosowania kurs euro wskazany w Ogłoszeniu konkursu w paragrafie 6 ust. 5, który dotyczy tylko przeliczania na EUR kwot przychodów, o których mowa w paragrafie 6 ust. 1 pkt 2. Przedsiębiorca w celu oszacowania wydatku może przyjąć kurs euro z dnia dokonania szacowania, może też oszacować wydatek w inny sposób podając uzasadnienie we wniosku (niepewna sytuacja rynkowa, przewidywany wzrost kursów walut itd.) dokonując analizy ryzyka kursowego i opisując przyjęte przy szacowaniu założenia. Każdy wydatek oraz koszt jego oszacowania będzie podlegał ocenie zgodnie z kryteriami wyboru projektów załącznik nr 5 do Ogłoszenia konkursu. Należy pamiętać, że powyższe dotyczy wstępnego szacowania, a nie przeprowadzenia pełnej procedury konkurencyjności zgodnie z Wytycznymi w sprawie zamówień publicznych.

Jednym z efektów planowanego przez spółkę Projektu będzie obniżenie kosztów produkcji w dotychczasowej działalności. Zgodnie z Podrozdziałem 7.5 Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na

lata 2014-2020 w przypadku gdy nie jest możliwe oddzielenie strumienia przepływów pieniężnych związanych z projektem od ogólnych przepływów pieniężnych beneficjenta analiza finansowa powinna być przeprowadzona metodą złożoną (strumienie pieniężne generowane przez projekt powinny być kalkulowane jako różnica pomiędzy scenariuszem „Spółka z projektem” a scenariuszem „Spółka bez projektu”). Czy w myśl powyższego, poprawne jest odzwierciedlenie oszczędności kosztowej dotychczasowej działalności w rachunku zysków i strat Projektu jako ujemna wartość kosztów (obniżenie kosztów, co wpłynie pozytywnie na wynik finansowy oraz opłacalność Projektu)?

Wspomniane wytyczne dotyczą działań/inwestycji realizowanych w ramach dofinansowania z funduszy europejskich, w tym kontekście nie będą one dokumentem obowiązującym w Programie „Rozwój Przedsiębiorczości i innowacje” który jest finansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014 -2021. W opisanym przypadku projektu, którego przedmiotem będzie wdrożenie nowego procesu i w wyniku jego wdrożenia w przedsiębiorstwie zostaną wygenerowane oszczędności należałoby raczej w tabelach finansowych w zakresie danych historycznych i bieżących przedstawić dane strumienie pieniężne z dotychczasowej działalności tj. aż do momentu wdrożenia projektu oraz od momentu wdrożenia i osiągnięcia korzyści z tyt. projektu należy tą część działalności, której dotyczy projekt (inwestycja) przenieść do zakładki „dla projektu”. W sytuacji gdy nowe procesy, generujące oszczędności nie dotyczą całej działalności tylko jej części, należy odpowiednio wydzielić tą część działalności i przedstawić ją w arkuszach dotyczących projektu (zakładki „dla projektu”), natomiast nie wykazywać jej w arkuszach dotyczących dotychczasowej działalności. Natomiast te części działalności przedsiębiorstwa, na które inwestycja w żaden sposób nie wpływa pozostają w części dotyczącej działalności dotychczasowej. W przypadku, gdy inwestycja wynikająca z projektu dotyczy całej działalności lub gdy, nie jest możliwe wyodrębnienie strumieni finansowych dla działalności, na którą wpływa projekt i która pozostaje bez zmian, należałoby przenieść całość do części obejmującej działalność dla projektu. Wtedy dane w zakładkach nie dotyczących projektu należałoby zostawić niewypełnione. Ponadto przyjęte w tabelach finansowych rozwiązania należy opisać w treści wniosku w sekcji IX Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji pole: Szczegółowe założenia do prognoz finansowych.

Przedsiębiorca chce wnioskować o środki na prace nad prototypem i zetknął się z problemem dotyczącym wymogów formalnych, jakim jest dołączenie wskaźników sprzedażowych do wniosku. Z racji tego, że prototyp nie będzie przecież wprowadzony do sprzedaży ustalenie takich wskaźników nie jest możliwe. Co należy zrobić?

Jeśli przedsiębiorca planuje złożyć wniosek do schematu konkursowego pt. Technologie poprawiające jakość życia to zgodnie z Ogłoszeniem o konkursie § 4. Cele schematów, schemat ten ma na celu zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorców poprzez realizację działań prowadzących do opracowania i wprowadzenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub usług opartych o nowoczesne technologie, które poprawiają jakość życia najbardziej wrażliwych grup społeczeństwa, w szczególności będą odpowiadać na potrzeby i poprawę jakości życia osób starszych. Projekty w ramach schematu muszą jednocześnie przyczyniać się do rozwoju działalności

gospodarczej przedsiębiorcy, w szczególności wzrostu przychodów, zysku lub zatrudnienia. Działania w ramach projektu mogą obejmować zastosowanie w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów. A zatem po pierwsze projekt którego przedmiotem jest tylko i wyłącznie opracowanie prototypu bez wdrożenia (czyli bez wprowadzenia na rynek) będzie niezgodny z celami schematu, gdzie wyraźnie wskazano że to musi być opracowanie i wprowadzenie na rynek. Po drugie wszystkie projekty muszą przyczyniać się do wzrostu przychodów ze sprzedaży, bo jednym z głównych kryteriów oceny jest kryterium opłacalności. Kryteria wyboru projektów stanowią załącznik nr 5 do Ogłoszenia o konkursie. Zatem warunek wykazania opłacalności przedsięwzięcia na które przedsiębiorca chce otrzymać dofinansowanie, nie jest warunkiem formalnym tylko jest przedmiotem oceny merytorycznej. Informacje dotyczące prognoz finansowych należy zawrzeć zarówno we wniosku jak i w tabelach finansowych, które stanowią obowiązkowy załącznik do wniosku. W tabelach, na podstawie wprowadzonych danych liczbowych stosowne formuły obliczą wskaźniki opłacalności (NPV i IRR). Warunki formalne dotyczące uzyskanych do tej pory (z innej działalności przed złożeniem wniosku) przychodów ze sprzedaży produktów są opisane w § 6 Kwalifikowalność wnioskodawcy i dotyczą tzw. warunków wejścia czyli muszą być spełnione na dzień składania wniosku. W przypadku schematu Technologie poprawiające jakość życia jest to: Wsparcie mogą ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru, którzy łącznie spełniają następujące warunki: 1) zamknęli przynajmniej jeden rok obrotowy¹ trwający przynajmniej 12 miesięcy oraz 2) przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyli wniosek, osiągnęli przychody ze sprzedaży² nie mniejsze niż w schemacie: c) technologie poprawiające jakość życia - 20 000 EUR.

Jaki jest sposób wypełnienia załączników do wniosku o dofinansowanie - Tabele finansowe w dwóch wariantach w przypadku, gdy firma jest mikro, o średnich obrotach niższych niż 5000 zł miesięcznie, na rynku od 2 lat, mają prowadzoną księgowość na zasadzie przychodowej książki rozchodów. Czy w takim przypadku jest konieczne złożenie powyższych załączników?

Tabele finansowe, stanowiące załącznik nr. 7 do ogłoszenia konkursu są obowiązkowym załącznikiem do wniosku o udzielenie wsparcia w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet dla wszystkich przedsiębiorców niezależnie od sposobu prowadzenia księgowości, zatem również w przypadku prowadzenia księgowości na zasadzie przychodowej książki rozchodów. Co do wyboru wariantu tabel, zależy to od przyjętych przez kierownika jednostki zasad ewidencji kosztów działalności operacyjnej. Tabele finansowe powinny zostać wypełnione zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 1 do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.). Powyższe tabele oraz dane finansowe w nich zawarte stanowią istotne informacje potrzebne do oceny projektu w zakresie kryterium: Wnioskodawca posiada zdolność do sfinansowania projektu oraz w kryterium: Projekt jest opłacalny i jego realizacja jest uzasadniona. Kryteria wyboru projektów stanowią załącznik nr 5 do Ogłoszenia o konkursie.

Jeśli jakieś projekty będą do siebie podobne, na jakiej podstawie będzie dokonany wybór?

W Ogłoszeniu konkursu Program „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” opisano sposób dokonywania wyboru w § 18 oraz 19. Wszystkie projekty oceniane są indywidualnie w zakresie spełniania kryteriów formalnych oraz kryteriów wyboru projektów, a nie na zasadzie podobieństw lub różnic między projektami.

Czy środkami własnymi może być kredyt zaciągnięty wspólnie z

mężem? Mamy wspólność majątkową.

Tak, może być. Jednakże umowa kredytowa musi zawierać dane przedsięwzięcie w ramach NMF. Przypominamy, że na etapie składania wniosku o dofinansowanie nie są wymagane żadne dodatkowe dokumenty w tym promesy lub umowy kredytowe, należy planowany montaż finansowy opisać we wniosku o udzielenie wsparcia.

W umowie partnerstwa zawieram sesje coachingowe z partnerem. Myślałam, by mentoring (sesje mentoringu), które odbędą się z tą samą osobą były osobno zawarte we wniosku, a nie w umowie partnerstwa. Czy można/warto to połączyć? Czy dostanę 100 % zwrotu kosztów mentoringu a 85% sesji coachingowych, jako usługi doradcze (skoncentrowane na tym konkretnie projekcie)? Jak to będzie rozpatrywane?

Przedsiębiorca we współpracy z partnerem określa zakres i obowiązki swoje oraz partnera w ramach projektu. Należy pamiętać o tym, że zadania realizowane przez partnera i określone w umowie partnerskiej nie podlegają zasadom okresowym w Wytycznych w sprawie udzielania zamówień publicznych. W innych przypadkach wykonawcą wszystkich zaplanowanych działań w projekcie należy wybrać zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych. W przypadku usług mentoringowych, których koszt wyniesie nie więcej niż równowartość 20 tysięcy złotych nie ma obowiązku wyboru mentora zgodnie z Wytycznymi, natomiast jeśli jest to wartość powyżej 20 tysięcy złotych a mniej niż 50 tysięcy złotych należy dokonać wyboru poprzez co najmniej porównanie ofert; jeśli jest to wartość powyżej 50 tysięcy złotych należy wyboru mentora dokonać zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych czyli przeprowadzić wybór zamieszczając ogłoszenie w Bazie konkurencyjności. Jeśli zatem mentorem będzie ta sama osoba która reprezentuje partnera, to uwzględnienie usług mentoringowych w umowie partnerskiej powoduje, że są one realizowane w ramach partnerstwa i nie podlegają ww. Wytycznym, w innym przypadku wybór mentora podlega zasadom opisanym wyżej nawet jeśli jest podmiotem prawa norweskiego. Jednocześnie należy pamiętać że mentor który równocześnie jest partnerem musi spełniać warunki dotyczące partnera określone w Ogłoszeniu o konkursie oraz w kryteriach wyboru projektu stanowiących załącznik nr 5 do Ogłoszenia. Odnośnie poziomu dofinansowania, w dokumentacji konkursowej wskazano poziomy dofinansowania poszczególnych kategorii wydatków. W zależności od przyjęcia danej kategorii wydatku przysługuje maksymalny poziom dofinansowania danego wydatku w ramach NMF, w tym przypadku 85% dofinansowania przysługuje (w ramach pomocy de minimis) do wydatków polegających na opracowaniu lub wdrożeniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi, technologii lub nowego projektu wzorniczego. Zwracamy uwagę, że w ramach powyższej kategorii wydatków nie ma usług coachingowych. Usługi coachingowe będą uznane za koszty kwalifikowane w ramach powyższej kategorii jeśli będą prowadziły do opracowania lub wdrożenia nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi, technologii lub nowego projektu wzorniczego. Usługi mentoringowe będą dofinansowane w 100% jeśli ich koszt nie przekroczy 20 tysięcy złotych (paragraf § 8 ust. 1 pkt 7 Ogłoszenia konkursu). Wskazanie danego wydatku jako wydatku ponoszonego w związku z umową partnerstwa czy wydatku niezwiązanego z umową partnerstwa, nie ma znaczenia dla poziomu dofinansowania.

Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą i świadczę usługi w kontakcie bezpośrednim. Chciałabym przedłożyć projekt związany z moją branżą, ale wg PKD już o innym numerze. Czy powinnam zmienić swoje PKD (rozszerzyć o inne numery pasujące do projektu)? Czy można to zrobić na

późniejszym etapie?

We wniosku udzielenie wsparcia Wnioskodawca podaje dwukrotnie numer PKD. W części II. Wnioskodawca - informacje ogólne. Numer kodu PKD dotyczący przeważającej działalności wnioskodawcy Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku w tym polu: Należy wybrać numer kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) przeważającej działalności wnioskodawcy. Kod PKD powinien być podany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. z 2007 r., Nr 251, poz. 1885, z późn.zm) Numer kodu PKD dotyczący przedmiotu projektu Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku w tym polu: Należy wybrać numer kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalności, której dotyczy projekt. Kod PKD powinien być podany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) W obydwu polach należy podać dane aktualne i faktyczne. Możliwa jest sytuacja, w której PKD działalności wnioskodawcy może być inny niż PKD dotyczące przedmiotu projektu. i PKD przedmiotu projektu nie musi być uwidoczniony w dokumencie rejestrowym w momencie składania wniosku.

Jakie zmiany wprowadzono 4 marca br. do Instrukcji wypełniania wniosku we wszystkich czterech schematach finansowanych w ramach funduszy norweskich?

Zmiany wprowadzone we wszystkich czterech Instrukcjach: Sekcja I. Informacja ogólna o projekcie - Rozpoczęcie realizacji projektu a dzień kwalifikowalności wydatków - doprecyzowanie zapisów dotyczących momentu od którego wydatki są kwalifikowane w projekcie Sekcja II Wnioskodawca- Informacje ogólne - Adres siedziby/miejsca zamieszkania wnioskodawcy - uzupełnienie informacji niezbędnych w przypadku współników spółki cywilne Sekcja II Wnioskodawca- Informacje ogólne - Dane Doradcy Zewnętrznego przygotowującego Wniosek o udzielenie wsparcia (jeśli dotyczy) - doprecyzowanie, że jeżeli wnioskodawca nie wypełni we wniosku pól dotyczących doradcy zewnętrznego, PARP uzna, że wniosek został przygotowany bez udziału doradcy zewnętrznego. Sekcja V Miejsce realizacji projektu - Główna lokalizacja projektu - doprecyzowanie dot. intensywności pomocy w przypadku lokalizacji projektu w więcej niż jednym miejscu w zakresie wydatków finansowanych z regionalnej pomocy inwestycyjnej. Sekcja VIII Informacje o projekcie - Opis innowacyjności - poprawa i doprecyzowanie informacji dotyczącej wymogu wykazania cech i funkcjonalności produktu (usługi lub wyrobu) w formie mierzalnych wskaźników w części opisowej, a nie w sekcji XI dotyczącej wskaźników. Sekcja IX Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji - Wskazówki dotyczące wypełniania części Sytuacja finansowa wnioskodawcy oraz jej prognoza - doprecyzowanie przykładu dotyczącego wypełniania tabel finansowych w poszczególnych latach. Sekcja X Zasoby do realizacji projektu i ryzyko w projekcie - Nieruchomości - doprecyzowanie informacji, o wydatku niekwalifikowanym jakim jest zakup gruntu i nieruchomości jak również koszt dzierżawy i najmu oraz podkreślenie obowiązku dostarczenia przed podpisaniem umowy w sprawie projektu ostatecznego pozwolenia na budowę lub innej decyzji administracyjnej kończącej przygotowanie procesu inwestycyjnego, jeżeli dla danego przedsięwzięcia przepisy prawa nie przewidują konieczności uzyskania pozwolenia na budowę. Sekcja XI Wskaźniki - Wskaźniki : Szacunkowe zmniejszenie rocznej emisji CO2 oraz Szacunkowe zmniejszenie rocznego poboru energii elektrycznej - doprecyzowanie w jaki sposób należy wykazać wartość docelową wskaźnika w przypadku inwestycji typu „greenfield”. Wskaźnik: Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto - doprecyzowanie, że przez „zysk operacyjny netto” należy rozumieć pozycję w rachunku zysków i strat: „zysk z działalności operacyjnej”. Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych. Sekcja XII Harmonogram rzeczowo - finansowy - uzupełnienie informacji na temat sposobu wyodrębniania kosztów oraz stosowania lub nie inwestycji referencyjnej w zakresie Dodatkowych kosztów inwestycji niezbędnych do osiągnięcia wyższego poziomu efektywności energetycznej (art. 38 rozporządzenia 651/2014) oraz dodatkowych kosztów inwestycji bezpośrednio związanych z produkcją lub wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych (art. 41 rozporządzenia 651/2014) a także uzupełnienie informacji na temat możliwości finansowania wydatków związanych z wytwarzaniem energii w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej jeśli zachodzą opisane w

instrukcji warunki. Sekcja XII Harmonogram rzeczowo – finansowy - Dodatkowe koszty inwestycji bezpośrednio związane z produkcją lub wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych (art. 41 rozporządzenia 651/2014) – doprecyzowanie co oznaczają tzw. małe instalacje, dla których nie ma obowiązku stosowania porównania do instalacji referencyjnej. Zmiany wprowadzone w Instrukcji wypełniania wniosku do Schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet (oprócz zmian wskazanych wyżej): Sekcja I. Informacja ogólna o projekcie – Okres realizacji projektu – doprecyzowanie, co będzie przedmiotem projektu w ramach schematu. Sekcja II Wnioskodawca – Informacje ogólne – informacja o nie kwalifikowalności w ramach schematu Wnioskodawców, którzy prowadzą Fundację lub Stowarzyszenie. Sekcja XI Wskaźniki – doprecyzowanie wskaźników obowiązkowych dla schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet w przypadku wyboru obszaru tematycznego Technologie przyjazne środowisku. Zmiany wprowadzone w Instrukcji wypełniania wniosku do schematu Technologie przyjazne środowisku: Sekcja XI Wskaźniki – doprecyzowanie wskaźników obowiązkowych dla Technologie przyjazne środowisku.

Czy możemy samodzielnie określić, jakiego rodzaju schemat pomocy publicznej zastosować, czy też nasz wybór będzie mógł być zakwestionowany przez oceniających i wnioski będzie mógł być z tego tytułu odrzucony?

Tak można, nawet powinno się dokonać samodzielnie określenia i uzasadnienia wyboru danej kategorii wydatków co będzie skutkowało tym, że Generator Wniosków przyporządkuje automatycznie dany wydatek do prawidłowego rodzaju pomocy oraz „obliczy” możliwą w danym przypadku intensywność pomocy. Taki wybór należy uzasadnić w częściach opisowych Harmonogramu rzeczowo – finansowego na zasadach ogólnych opisanych w Instrukcji wypełniania wniosku. Natomiast zgodnie z załącznikiem nr 5 do Ogłoszenia konkursu, kryteria wyboru projektów, w ramach kryterium nr. 7 : Wydatki w ramach projektu są kwalifikowalne, racjonalne i uzasadnione z punktu widzenia zakresu i celu projektu oraz celów Programu i danego schematu, ocenie podlega wiele aspektów związanych z kwalifikowalnością, a w tym również czy są właściwie przyporządkowane do odpowiednich kategorii wydatków i czy są kwalifikowalne zgodnie z zasadami pomocy publicznej. Zatem odpowiedź na pytanie czy Oceniający mogą zakwestionować Państwa wybór jest twierdząca – mogą, bo to podlega ocenie. Niemniej jednak należy pamiętać, że w razie wątpliwości Oceniający mogą wezwać do wyjaśnień, poprawy i uzupełnienia Wniosku o dofinansowanie w zakresie każdego aspektu danego kryterium.

Czy i na ile brak udziału partnera norweskiego w projekcie planowanym do realizacji w ramach programu „Rozwój Przedsiębiorczości i innowacje” może być istotny i decydujący w trakcie oceny merytorycznej do uzyskania dofinansowania, biorąc pod uwagę dotychczas złożone projekty od rozpoczęcia naboru wniosków w konkursie?

Stan na 30 marca 2020 r. wskazuje, że złożonych zostało kilka wniosków natomiast ponad 500 jest nadal w edycji, a każdego dnia zakładane są nowe konta przez użytkowników Generators Wniosków. Obecnie jest ich łącznie ponad 1000 we wszystkich schematach konkursowych. Nie jest możliwe określenie na tym etapie, ile z tych projektów to projekty partnerskie, ponieważ do wniosków w edycji mają dostęp tylko ich autorzy oraz ile ostatecznie użytkowników dokończy edycję i złoży wypełniony wniosek. Odnosząc się zatem do pytania o szanse na otrzymanie wsparcia dla projektów realizowanych bez partnera (w kontekście liczby projektów zaplanowanych do realizacji z partnerem) w tej chwili nie jest możliwa odpowiedź, bo liczba projektów w obu kategoriach nie jest znana. Informacja wiążąca o liczbie złożonych wniosków w każdym ze schematów, w tym liczby wniosków partnerskich i niepartnerskich, będzie możliwa dopiero 14.05.2020 po godzinie 16.00 czyli po upływie terminu na składanie wniosków. Natomiast proszę wziąć pod uwagę, że sam fakt

określenia projektu jako partnerski nie przesądza, że dany projekt otrzyma w trakcie oceny punkty dodatkowe w kryterium fakultatywnym: Kwalifikowalność partnera i jakość partnerstwa w projekcie.

Chciałbym dodać wiersze do prognoz finansowych (tabela Założenia do RZiS projekt). Jest tam możliwość wpisania tylko 3 produktów, a my mamy nowych 9. Nie da się tego zrobić, bo arkusz jest chroniony i nie można dodać wierszy. Co należy zrobić?

W tabelach finansowych Wnioskodawcy mają możliwość w zakładce „założenia do RZiS projekt” wskazać maksymalnie 3 produkty. W przypadku gdy Wnioskodawca planuje wdrożyć więcej niż 3 produkty powinien zagregować planowane do osiągnięcia przychody ze sprzedaży do 3 pozycji produktowych np. 1 pozycja w przedmiotowym przypadku będzie agregować przychody z tyt. 3 produktów. W celu wyjaśnienia takiego podejścia Wnioskodawca powinien przedstawić przyjęte założenia we wniosku o udzielenie wsparcia (sekcja IX Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji; pole : Szczegółowe założenia do prognoz finansowych (...)). Można też dodać dodatkowy arkusz w tabelach finansowych (taka możliwość została przewidziana tj. dodanie dodatkowego arkusza nie jest zablokowane do edycji). W takim arkuszu Wnioskodawca może przedstawić przyjęte założenia w zakresie przychodów ze sprzedaży produktów projektu, w tym w jaki sposób zostały one zagregowane w zakładce "Założenia do RZiS Projekt" w celu przedstawienia przychodów ze sprzedaży wszystkich produktów będących przedmiotem wdrożenia. Kluczowe jest by w prognozach finansowych w tym również w zakładce "Założenia do RZiS Projekt" odzwierciedlić prognozowane realne przychody ze sprzedaży wynikające ze zrealizowania projektu. Dane te będą stanowiły podstawę do określenia opłacalności projektu przez pryzmat osiągniętego zwrotu z inwestycji.

Czy w ramach funduszy norweskich można zakończyć prace budowlane obiektu? Do projektu zostanie przedłożona umowa najmu obiektu (nieruchomość jest w stanie surowym zamkniętym). Nieruchomość jest obecnie własnością osoby fizycznej, po podpisaniu umowy najmu wejdzie w posiadanie tytułu prawnego na rzecz osoby prawnej (spółka z o.o.). Wówczas spółka z o.o. w ramach Funduszy norweskich chciałaby dokończyć prace remontowo-budowlane i wyposażyć obiekt w celu powstania domu seniora.

Zgodnie z art. 6 rozporządzenia KE 651/2014 uznaje się, że pomoc wywołuje efekt zachęty, jeżeli beneficjent złożył do danego państwa członkowskiego pisemny wniosek o przyznanie pomocy przed rozpoczęciem prac nad projektem lub rozpoczęciem działalności. W związku z powyższym projekt realizowany w ramach każdego z czterech schematów konkursowych Programu „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje” nie może rozpocząć się przed dniem złożenia ani w dniu złożenia wniosku. Za rozpoczęcie realizacji projektu uznaje się dzień rozpoczęcia robót budowlanych związanych z inwestycją lub dzień zaciągnięcia pierwszego prawnie wiążącego zobowiązania do zamówienia urządzeń lub innego zobowiązania, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego co nastąpi najpierw. Działań przygotowawczych, w szczególności studiów wykonalności, usług doradczych związanych z przygotowaniem projektu, w tym analiz przygotowawczych (technicznych, finansowych, ekonomicznych) oraz przygotowania dokumentacji związanej z wyborem wykonawcy nie uznaje się za rozpoczęcie prac pod warunkiem, że ich koszty nie są objęte pomocą publiczną. Zakupu gruntów ani prac przygotowawczych takich jak uzyskanie zezwoleń nie uznaje się za rozpoczęcie prac. Nie będzie również rozpoczęciem realizacji projektu, a co za tym idzie nie będzie to naruszeniem efektu zachęty, zawarcie umowy najmu nieruchomości,

która będzie wykorzystywana w ramach projektu. Niemniej jednak po stronie Wnioskodawcy leży wykazanie, że nie został naruszony efekt zachęty w przypadku inwestycji polegającej na przeprowadzeniu robót budowlanych w nieruchomości w stanie surowym, których celem jest zaadaptowanie budynku na cele prowadzenia domu seniora. Na podstawie informacji wskazanych w pytaniu nie można jednoznacznie stwierdzić, że nie zostanie naruszony efekt zachęty. Należy mieć na uwadze, że naruszenie efektu zachęty wiąże się z uznaniem za niekwalifikowalne wszystkich wydatków przewidzianych w projekcie. Ponadto należy zwrócić uwagę, że zasoby w postaci nieruchomości oraz ryzyka związane z realizacją inwestycji będą przedmiotem oceny projektu zgodnie z kryteriami wyboru projektów, które stanowią załącznik nr 5 do Ogłoszenia o konkursie, w tym w ramach kryterium: Projekt jest przygotowany do realizacji. W tym zakresie niezbędne jest wykazanie we wniosku o udzielenie wsparcia, w jaki sposób przedsiębiorca zabezpieczył swoje prawa do nieruchomości (której właścicielem jest inny podmiot), w której planuje długoletnią działalność gospodarczą polegającą na prowadzeniu domu seniora. Ponadto należy wykazać, w jaki sposób Wnioskodawca pozyska lub pozyskał wszelkie niezbędne dokumenty administracyjne konieczne do przeprowadzenia wspomnianej inwestycji.

Czy na etapie składania wniosku Wnioskodawca może złożyć zapewnienie o uzyskaniu tytułu prawnego do nieruchomości, na której prowadzić będzie inwestycję w ramach projektu? Czy obowiązkowo trzeba posiadać już tytuł prawny do nieruchomości?

Na etapie składania wniosku o udzielenie wsparcia (dalej wniosek), wnioskodawca jest zobligowany do załączenia do wniosku następujących załączników: - Tabele finansowe - zawsze - w przypadku projektu partnerskiego uzgodnionego z partnerem - projektu umowy partnerstwa, - w przypadku realizacji inwestycji dotyczącej ochrony środowiska - Kalkulacja dodatkowych kosztów inwestycji Wnioskodawca na tym etapie nie dołącza do wniosku innych dodatkowych dokumentów, wszystkie posiadane dokumenty, umowy, tytuły prawne, pozwolenia, patenty itp. opisywane są we wniosku. Zatem nie ma obowiązku przedstawiania w postaci dokumentu umów najmu i dzierżawy. Kwestie dotyczące "tytułu prawnego" należy opisać sekcji V wniosku, w miejscu „Tytuł prawny do nieruchomości, w której projekt będzie zlokalizowany” oraz w sekcji X wniosku Zasoby do realizacji projektu i ryzyko w projekcie pozycja – Nieruchomości. Należy przedstawić, jakimi nieruchomościami, które będą wykorzystywane w ramach projektu, dysponuje wnioskodawca (tytuł prawny do nieruchomości bądź własność gruntów), wskazując typ, kubaturę, metraż oraz wskazać, jaką infrastrukturę techniczną posiada. Należy również określić, na jakim etapie realizacji projektu zostaną one wykorzystane oraz w jakim zakresie. Należy wskazać, w jakim stopniu nieruchomość będzie wykorzystywana na potrzeby projektu, oraz czy i w jaki sposób przeznaczenie nieruchomości wpłynie na pozostałą działalność wnioskodawcy. W przypadku, gdy wnioskodawca nie posiada własnych zasobów, a planuje korzystanie z zasobów niebędących w jego posiadaniu, należy również opisać te zasoby oraz wskazać podstawy do ich wykorzystania (np. umowa dzierżawy, najem, itp.). Mając powyższe na uwadze na etapie składania wniosku nie ma obowiązku załączenia tytułu prawnego do nieruchomości. Wnioskodawca musi natomiast opisać na jakim etapie i w jakim stopniu nieruchomość będzie wykorzystywana na potrzeby projektu lub kiedy jest planowane uzyskanie umowy dzierżawy lub kupna. W tym kontekście może opisać, że dysponuje umową przedwstępną najmu lub dzierżawy. Należy jednak pamiętać, iż zakup nieruchomości (gruntów i budynków oraz prawa użytkowania wieczystego) oraz jej najem lub dzierżawa są wydatkami niekwalifikowalnymi. Jeśli zakup nieruchomości zostanie zaplanowany w ramach projektu, to jego koszt należy wskazać w sekcji XII Harmonogram rzeczowo - finansowy - Zakres finansowy jako wydatek niekwalifikowalny. Wydatek powinien być przypisany do kategorii kosztów: „Nabycie prawa użytkowania wieczystego lub prawa własności nieruchomości”. Wartość nabycia powinna być uwzględniona w polu - „Wartość ogółem”. Pola: „Wydatki kwalifikowane”, „W tym VAT” oraz „Dofinansowanie” będą zablokowane do edycji. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w przypadku inwestycji, dla których istnieje potrzeba uzyskania decyzji administracyjnych np.: pozwolenia na budowę, należy w sekcji X wniosku opisać

stopień zaawansowania przygotowania projektu od strony administracyjnej, konieczność pozyskania takiego pozwolenia (planowany termin uzyskania lub już dysponowanie odpowiednim dokumentem). Na etapie podpisywania umowy w sprawie projektu (dalej: umowa), decyzja pozwolenie na budowę/zezwolenie będzie weryfikowana, jako jeden z obligatoryjnych załączników do umowy zgodnie z Załącznikiem 9. Lista dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy w sprawie projektu: https://www.parp.gov.pl/storage/grants/documents/102/zal_9_do_ogloszenia_konkursu_lista_dokumentow_do_umowy_1_20191119.pdf. Zatem jeżeli wnioskodawca planuje inwestycje wymagającą pozwolenia na budowę na etapie aplikowania, we wniosku w punkcie X powinien opisać stan faktyczny dotyczący posiadanych nieruchomości oraz decyzji administracyjnych (zgodnie z instrukcją). Natomiast w celu zawarcia umowy, Wnioskodawca zobligowany jest do przekazania w terminie 7 dni (od dnia doręczenia wezwania przez PARP) wymaganego dokumentu. Mając powyższe na uwadze jeżeli inwestycja będzie objęta pozwoleniem na budowę to wnioskodawca powinien posiadać również tytuł prawny do nieruchomości na której będzie realizowany projekt na etapie podpisywania umowy. Niemniej jednak, należy zwrócić uwagę, na to, że wszystkie wnioski o dofinansowanie złożone w ramach Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” Norweskiego Mechanizmu Finansowego weryfikowane będą pod kątem ich zgodności z celami schematów w ramach, których będą ubiegały się o dofinansowanie (§ 4. Ogłoszenia o naborze), jak również oceniane zgodnie ze Szczegółowymi kryteriami oceny wniosków (Załącznik 5 do Ogłoszenia o naborze, w tym kryterium nr. 4 Projekt jest przygotowany do realizacji i jest wykonalny). Zatem bez zapoznania się z całym wnioskiem nie można jednoznacznie zdecydować, czy już na etapie składania wniosku istnieje potrzeba posiadania tytułu prawnego do nieruchomości czy też nie, projekt oceniany jest jako całość, w tym ryzyka.

Czy jeśli wniosek jest składany przez firmę, której formą prawną jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, to czy w trakcie oceny wniosku, przed podpisaniem umowy o dofinansowanie lub w okresie trwałości projektu może nastąpić przekształcenie obecnej formy prawnej beneficjenta w inną formę prawną?

we wniosku o udzielenie wsparcia należy podać aktualne dane na dzień składania wniosku dotyczące m.in.: statusu wnioskodawcy, NIP wnioskodawcy, REGON. Wniosek w pierwszym etapie podlega weryfikacji spełnienia warunków formalnych zgodnie z Załącznikiem nr 4. do ogłoszenia konkursu (https://www.parp.gov.pl/storage/grants/documents/102/zal_4_do_ogloszenia_konkursu_warunkiformalne_1_20191119.pdf). Wnioski, które spełniły warunki formalne, podlegają ocenie spełnienia kryteriów wyboru projektów, ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria wyboru projektów określone w załączniku 5 do ogłoszenia (https://www.parp.gov.pl/storage/grants/documents/102/zal_5_do_ogloszenia_konkursu_kryteria_wyboru_projektow_1_20191119.pdf) na podstawie informacji zawartych we wniosku oraz wyjaśnień, o których mowa w ust. 9. Co do zasady wnioskodawca może wprowadzać zmiany do wniosku. W przypadku przekształceń przedsiębiorstwa, należy jednak mieć na uwadze, spełnienie kryteriów wyboru w tym, co najmniej jednego z kryteriów formalnych projektu nr 2.: Kwalifikowalność wnioskodawcy w ramach danego schematu, pkt. 2 : czy "Wnioskodawca jest mikroprzedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia 651/2014" - tj. po przekształceniu wnioskodawca nadal musi pozostać posiadać status MŚP. Natomiast po podpisaniu umowy wnioskodawca musi poinformować PARP o wszelkich zmianach dotyczących wnioskodawcy, kwestie dotyczące zmian w umowie zostały, określone we wzorze umowy zamieszczonym na stronie <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/innowacje-w-zakresie-zielonych-technologii#dokumenty> § 17. Tryb i zakres zmian Umowy. Odnosząc się do kwestii dokonania zmiany formy prawnej prowadzonej działalności gospodarczej i wpływu ww. zmiany na udział i ocenę wnioskodawcy w konkursie, informuję, że o ile taka zmiana zostanie dokonana na podstawie przepisów ustawy Kodeks Spółek Handlowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 505 ze zm., dalej: „KSH”), z zachowaniem tzw. tożsamości podmiotowej spółki, jest ona możliwa. Możliwość przekształcenia spółki z o.o. w inną spółkę prawa handlowego, w tym spółkę jawną,

wynika wprost z art. 551 § 1 kodeksu spółek handlowych (k.s.h.). Niedopuszczalne jest natomiast przekształcenie spółki z o.o. w likwidacji, która rozpoczęła podział majątku, nie jest też możliwe przekształcenie spółki z o.o. w upadłości.

W arkuszu Excel mamy trzy warianty: „bez projektu” „projekt” i „suma”. Ten ostatni jest sumą dwóch pierwszych (tak wynika z formuł), a więc czy wariant „projekt” to są wyłącznie zmiany spowodowane realizacją projektu? Jak zatem ma wyglądać ta część?

Zgodnie z zapisami „Instrukcji wypełniania Wniosku o udzielenie wsparcia”, części IX. „Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji”: „W tabelach należy podać dane uwzględniając dofinansowanie w ramach projektu oraz środki własne. Tabele finansowe (Bilans, Rachunek zysków i strat, Przepływy środków pieniężnych) należy sporządzić w dwóch wariantach: 1) w wersji dla firmy bez uwzględnienia projektu (tabele: A, B, C); 2) w wersji dla samego projektu (tabele: D, E, F, G). Wariant 3 obejmujący całą działalność wnioskodawcy łącznie z projektem znajdujący się w tabelach H, I, J jest automatycznie sumowany z tabel A-G. Dane oraz prognozy finansowe powinny obejmować wszystkie realizowane oraz planowane do realizacji przez wnioskodawcę projekty, bez względu na źródło ich finansowania (środki wspólnotowe, krajowe środki publiczne, środki prywatne), przy czym dane dla bieżącego projektu powinny zostać zamieszczone w tabelach D, E, F, G, zaś dane dla pozostałych projektów powinny zostać uwzględnione w założeniach i tabelach A, B, C. W zakładce „E. Założenia RZS projekt” należy podać szczegółowe dane do obliczenia przychodów będących efektem projektu. Dane te przenoszą się automatycznie do Rachunku zysków i strat dla projektu (tabela F).”

Jak bardzo istotna jest szczegółowość tabel finansowych?

Prognozy finansowe należy sporządzić zgodnie z przyjętymi założeniami odzwierciedlającymi planowany rozwój firmy. Założenia do prognoz finansowych należy opisać we wniosku o wsparcie w polu: „Szczegółowe założenia do prognoz finansowych”. Dokładne informacje na temat sposobu przygotowania prognoz finansowych znajdują się w „Instrukcji wypełniania Wniosku o udzielenie wsparcia”, w części IX. „Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji”. W szczególności prosimy zwrócić uwagę na to, że Wnioskodawca przygotowuje prognozy na rok bazowy n, lata realizacji projektu oraz okres 5 lat po zakończeniu realizacji projektu, a jedynie w przypadku wyliczenia NPV w okresie dłuższym niż 5 lat po zakończeniu projektu należy przygotować prognozy w okresie, dla którego liczony jest wskaźnik NPV.

Jaki wariant sprawozdania (kalkulacyjny czy porównawczy) wybrać dla spółki z o.o., dopiero co powstałej w 2020?

Tabele finansowe powinny zostać wypełnione zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 1 do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.). W zależności od przyjętego przez kierownika jednostki wariantu sporządzania rachunku zysków i strat należy wypełnić Tabele finansowe wariant porównawczy lub Tabele finansowe wariant kalkulacyjny. Zatem wybór wariantu rachunku należy do kierownika jednostki i zależy od przyjętych zasad ewidencji kosztów działalności operacyjnej.

Jak sporządzić tabele finansowe dla spółki z o.o., która dopiero co powstała?

Należy uzupełnić dane finansowe zgodnie ze stanem faktycznym (jeśli nowo powstały podmiot nie osiągnął dotychczas przychodów, nie poniósł kosztów, nie posiada składników majątku trwałego ani kapitałów własnych, to należy wykazać to w tabelach finansowych).

Czy firma, która dopiero powstała musi załączyć do wniosku o dofinansowanie sprawozdania finansowe?

Zgodnie z zapisami Załącznik nr 4 „Warunki formalne” do Ogłoszenia konkursu Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje”, etap II, kryterium 3: „Kompletność wniosku”: „Sprawdzeniu podlega, czy wszystkie wymagane pola we wniosku zostały wypełnione. Wniosek zawiera wszystkie wymagane załączniki, które zostały sporządzone na właściwym wzorze (jeśli dotyczy), są kompletne i czytelne.” Zatem, również w przypadku podmiotów, które nie sporządzały sprawozdań finansowych konieczne jest przygotowanie załączników dot. danych finansowych zgodnie z obowiązującym wzorem.

W instrukcji wskazane jest, iż wartość docelową wskaźnika powinni oszacować audytorzy energetyczni lub należy zrobić to na podstawie certyfikatów z audytów energetycznych. Zarówno w pierwszym jak i drugim przypadku pociąga za sobą to konieczność poniesienia dodatkowych kosztów - kosztów zatrudnienia audytora wyłącznie do szacowania wartości wskaźnika albo kosztów audytu energetycznego. Poza tym jako źródło weryfikacji wskaźnika po realizacji projektu również wskazuje się na audyt energetyczny. Czy koszty te związku z tym są kwalifikowane a jeśli tak w jaki sposób je dokumentować i jak ująć we wniosku skoro będą one poniesione przed złożeniem wniosku (oszacowanie wartości docelowej wskaźnika) oraz po zakończeniu realizacji projektu (weryfikacja osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika).

Zgodnie z zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w zakresie wskaźnika dotyczącego emisji CO₂ „Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania wartości stanowiącej różnicę pomiędzy wartością bazową a docelową. Wnioskodawca jest zobowiązany do zaprezentowania szacunkowych wartości (bazowej i docelowej) w polu [Opis metodologii...] tak, by ich różnica stanowiła wartość danego wskaźnika, która powinna być wpisana w miejscu: szacunkowa wartość docelowa”. Określając wartość docelową wskaźników Wnioskodawca powinien opierać się na wartościach szacunkowych, podanych w dobrej wierze i obliczonych zgodnie z najlepszą wiedzą Wnioskodawcy. Zapis Instrukcji stanowi „źródłem weryfikacji danych mogą być raporty z audytów energetycznych, certyfikaty energetyczne lub inne wiarygodne źródła, w przypadku braku audytu energetycznego, np. szacunki oparte na rachunkach za energię”. Oznacza to, że Wnioskodawca może ale nie musi korzystać z audytu energetycznego, jeśli tak zdecyduje koszty audytu nie będą kosztami kwalifikowalnymi, gdyż audyt początkowy należałoby wykonać zanim wniosek został złożony, a audyt końcowy w okresie weryfikacji wskaźnika czyli po zakończeniu projektu. Najistotniejszą kwestią jest rzetelne i miarodajne określenie sposobu weryfikacji wskaźników. Może ono odbywać się na podstawie np. rachunków za energię lub innego, mierzalnego i obiektywnego materiału dowodowego. We wniosku to Wnioskodawca określa co będzie źródłem weryfikacji przedstawionych przez niego danych. Zapisy te będą podlegać ocenie, a w przypadku uzyskania pozytywnej oceny oraz rekomendacji do udzielenia wsparcia, będą one podstawą rozliczania wskaźników w projekcie.

Zgodnie z instrukcją do wniosku wartość bazową ustala się na podstawie opracowania w języku angielskim, które powinno się znajdować pod linkiem wskazanym w instrukcji. Problem jest w

tym, iż dotychczas pod tym linkiem nie ma takiego opracowania. W związku z tym pytanie do państwa, kiedy to opracowanie pojawi się i czy rzeczywiście wartość bazową należy ustalić na podstawie tego opracowania.

Należy podkreślić, iż, zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku, w zakresie dotyczącym wskaźnika CO₂ „Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania wartości stanowiącej różnicę pomiędzy wartością bazową a docelową. Wnioskodawca jest zobowiązany do zaprezentowania szacunkowych wartości (bazowej i docelowej) w polu „Opis metodologii...” tak, by ich różnica stanowiła wartość danego wskaźnika, która powinna być wpisana w miejscu: szacunkowa wartość docelowa. Dane należy wyrażać w tonach ekwiwalentu emisji CO₂ na rok”. Powyższy zapis oznacza, że to Wnioskodawca powinien określić wartość bazową i docelową wskaźnika. Sformułowanie zawarte w pytaniu tj. „wartość bazową ustala się na podstawie opracowania w języku angielskim, które powinno się znajdować pod linkiem wskazanym w instrukcji” jest nieprawidłowe, materiał może stanowić materiał pomocniczy i rzeczywiście nie jest jeszcze udostępniony, za co przepraszamy, przesyłamy go w załączniku. Załączony dokument prezentuje wskaźniki emisji CO₂ w języku angielskim i polskim, równocześnie nie jest to ostateczna wersja tego dokumentu, przy czym, w zakresie emisyjności CO₂ dane nie powinny ulec zmianie. Na stronie zostanie zamieszczony w najbliższym czasie. Materiał ten nie zawiera ustalenia wartości bazowej i docelowej lecz (zgodnie z zapisami Instrukcji) sposoby „przeliczenia poszczególnych typów działalności przedsiębiorstwa na wartości emisji CO₂”. Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania szacunkowych wartości dotyczących emisji CO₂, natomiast sposób ich wyliczenia (wartości bazowej i docelowej) powinien zostać zamieszczony w polu dotyczącym metodologii.

Naszą inwestycję uzależniamy od pozyskania finansowania, nie mamy również możliwości finansowych by zakupić działkę na własne ryzyko. We wniosku należy wskazać lokalizację projektu, a na etapie podpisywania umowy - posiadać pozwolenie na budowę. Mając na uwadze te dwa podstawowe założenia rozważamy możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie wraz z podpisaną umową warunkową sprzedaży działki, o ile zostanie nasz projekt rekomendowany do dofinansowania. By spełnić warunek drugi, poprosilibyśmy aktualnego właściciela terenu o wystąpienie z pozwoleniem na budowę, które zostało by przeniesione na nasz podmiot w razie pozyskania pozytywnej decyzji od Państwa. W innym wariantcie rozważamy opcję dzierżawy działki i działania jw.

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o udzielenie wsparcia „należy przedstawić, jakimi nieruchomościami, które będą wykorzystywane w ramach projektu, dysponuje wnioskodawca (tytuł prawny do nieruchomości bądź własność gruntów), wskazując typ, kubaturę, metraż oraz wskazać, jaką infrastrukturę techniczną posiada. Należy również określić, na jakim etapie realizacji projektu zostaną one wykorzystane oraz w jakim zakresie. Należy wskazać, w jakim stopniu nieruchomość będzie wykorzystywana na potrzeby projektu, oraz czy i w jaki sposób przeznaczenie nieruchomości wpłynie na pozostałą działalność wnioskodawcy. W przypadku, gdy wnioskodawca nie posiada własnych zasobów, a planuje korzystanie z zasobów niebędących w jego posiadaniu, należy również opisać te zasoby oraz wskazać podstawy do ich wykorzystania (np. umowa dzierżawy, najem, itp.)”. Cytowana część Instrukcji wskazuje, że nie trzeba być właścicielem nieruchomości na której realizowany będzie projekt. Należy opisać wyłącznie podstawę do dysponowania danym zasobem

(np. umowa dzierżawy, najem itp.). Ponadto to Państwa przedsiębiorstwo będzie odpowiedzialne za proces budowlany tym samym dokument powinien być wystawiony na Państwa firmę. Wnioskodawca jest zobligowany przed podpisaniem umowy w sprawie projektu do załączenia ostatecznego pozwolenia na budowę lub innej decyzji administracyjnej kończącej przygotowanie procesu inwestycyjnego jeżeli dla danego przedsięwzięcia przepisy prawa nie przewidują konieczności uzyskania pozwolenia na budowę. Zarówno zakup działki jak i jej dzierżawa są podstawami do dysponowania nieruchomością co jest szczególnie istotne w przypadku opisu zasobów do realizacji projektu. Należy jednak zauważyć, że, zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku, „zakup nieruchomości (gruntów i budynków oraz prawa użytkowania wieczystego) jest wydatkiem niekwalifikowalnym, zatem jeśli zostanie zaplanowany w ramach projektu, to jego koszt należy wskazać w sekcji XII Harmonogram rzeczowo - finansowy - Zakres finansowy”.

Gdzie znajdę informacje o dacie granicznej rozliczenia projektu? W jakim czasie od wypłaty końcowej musi nastąpić całkowite/końcowe rozliczenie projektu? Czy w projekcie obowiązują wnioskodawcę częstotliwości/daty/ilości składanych wniosków o płatność w trakcie trwania projektu?

Zgodnie ze wzorem umowy (zał. 10 do Ogłoszenia konkursu, § 3 ust 4) rozliczenie projektu: - oznacza to dzień wypłaty dofinansowania na rachunek bankowy Beneficjenta - w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową Beneficjentowi przekazywane są środki albo dzień zatwierdzenia przez PARP wniosku o płatność końcową - w pozostałych przypadkach. W ww. umowie wskazano także: § 6 ust 2 :Do dnia zakończenia okresu kwalifikowalności wydatków dla projektu Beneficjent jest zobowiązany do zrealizowania pełnego zakresu rzeczowego i finansowego, osiągnięcia wyrażonych wskaźnikami celów projektu oraz złożenia wniosku o płatność końcową. Natomiast w § 10 ust.1: Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność w terminach określonych w Harmonogramie płatności, nie rzadziej jednak niż raz na 6 miesięcy, począwszy od dnia zawarcia Umowy. Proszę zapoznać się ze wzorem umowy, gdyż jej zapisy należy czytać łącznie z Ogłoszeniem oraz instrukcją. Podsumowując projekt musi być zakończony i rozliczony w PARP najpóźniej do kwietnia 2024 r. przy czym umowa w sprawie projektu określa daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu zgodnie z terminami zaplanowanymi przez Wnioskodawcę i wskazanymi we wniosku o dofinansowanie. Wypłata końcowa oznacza, że w projekcie nie ma już żadnych działań, jest zakończony i został złożony końcowy wniosek o płatność wraz ze sprawozdaniem z realizacji projektu.

Informacja o planowanych wydarzeniach oraz strategia informacyjno-promocyjna (instrukcja wypełniania wniosków) - jak szczegółowo należy opisać planowane min. 3 wydarzenia informacyjne, na etapie składania wniosku?

W polu dotyczącym strategii należy opisać strategię oraz treść działań informacyjno-komunikacyjnych, z uwzględnieniem harmonogramu, działań i narzędzi komunikacji, które podkreślą wartość dodaną oraz oddziaływanie wsparcia ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2020. Natomiast w polu dotyczącym Informacji o planowanych wydarzeniach informacyjnych należy opisać przynajmniej trzy wydarzenia informacyjne dotyczące postępu w realizacji projektu, osiągnięć i rezultatu, takie jak np. seminarium, konferencja z podmiotami zainteresowanymi lub konferencja prasowa lub inne wydarzenie prasowe, włączając w to wydarzenie otwierające projekt oraz wydarzenie zamykające. W przypadku projektów o wartości dofinansowania nie przekraczającej 500 000 EUR, dwa wydarzenia informacyjne są wystarczające i mogą one być realizowane na mniejszą skalę. Oznacza to, iż wnioskodawca planując realizację projektu musi opisać m.in. jakiego rodzaju wydarzenia planuje, zasięg wydarzenia, miejsce oraz jaka będzie grupa docelowa. Należy mieć na uwadze dotarcie do jak największej liczby odbiorców z uwzględnieniem kluczowych

interesariuszy we właściwych obszarach terytorialnych oraz pamiętać, iż wszystkie wydarzenia muszą być oznakowane (lub podana informacja), jako związane z wdrażaniem Funduszy norweskich i Funduszy EOG (udział środków pomocowych z Funduszy we wdrażaniu wspieranych programów oraz projektów). Opisując szczegółowość wydarzeń należy pamiętać o limicie znaków tj. 4 000 znaków.

W instrukcji wypełniania wniosku - plan komunikacji, mowa jest o stronie internetowej, która powinna zawierać informacje o projekcie i partnerstwie oraz zdjęcia. W którym momencie te elementy mają znaleźć się na stronie?

Strona internetowa powinna zawierać informacje o projekcie, postępie wdrażania, osiągnięciach w jego realizacji, rezultatach projektu, jak również informacje o współpracy z podmiotami prawa norweskiego, zdjęcia, informacje kontaktowe, wyraźne odniesienie do Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” oraz do Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2020. W przypadku projektów partnerskich, partner projektu powinien informować o realizacji projektu dofinansowanego w ramach Programu na swojej stronie internetowej. W przypadku otrzymania pozytywnej informacji o otrzymaniu wsparcia, po podpisaniu umowy na realizację projektu informacje na stronie należy odpowiednio zaktualizować, oraz w miarę postępu realizacji projektu należy umieszczać zdjęcia, informacje o spotkaniach itp. Wnioskodawca w polach wniosku powinien opisać i zaplanować działania promocyjne, powinien zawrzeć te wszystkie informacje tzn. informacje dotyczące profilu jego strony internetowej. Ponadto należy pamiętać, iż na stronie muszą się znaleźć informacje w ramach jakiego funduszu zostanie/został sfinansowany projekt i jego wartość. Natomiast realizacja tych działań nastąpi po podpisaniu umowy o udzielenie wsparcia.

Czy rozwijalna lista dziedzin projektu musi w jakiś sposób skorelowana z PKD firmy?

Projekt powinien być przygotowany w sposób spójny, więc lista dziedzin, w których zdaniem wnioskodawcy projekt będzie realizowany powinna wynikać ze specyfiki projektu, a zatem powinny być to dziedziny pokrewne z PKD projektu.

Co gdy planowany jest zakup np. środków trwałych od partnera norweskiego, w sytuacji gdy partner nie zrealizuje określonej roli zapisanej we wniosku, a wnioskodawca otrzyma dodatkowe punkty na etapie oceny właśnie za partnerstwo oraz decyzję pozytywną?

Prosimy o zwrócenie uwagi na to, że zarówno wniosek o udzielenie wsparcia jak i umowa partnerstwa są załącznikami do Umowy w sprawie projektu, zatem beneficjent jest zobowiązany do realizacji umowy zgodnie z treścią wniosku i umowy partnerstwa. Ponadto, kwestie projektów partnerskich regulowane są w § 16. Umowy w sprawie projektu „Projekty partnerskie”, który w punkcie 3 wskazuje, że: „Beneficjent ponosi odpowiedzialność za działania i zaniechania partnera”, oraz „zapewnia prawidłową realizację zadań przez partnera oraz należyte wykonywanie przez niego obowiązków, które są niezbędne do realizacji Umowy (...)” – § 16 punkt 2 ust. 2. W końcu Beneficjent „niezwłocznie informuje PARP o zmianach w umowie partnerstwa mających wpływ na realizację projektu” - § 16 punkt 2 ust. 1. Zatem, wszelkie przypadki niewywiązywania się przez partnera projektu ze zobowiązań wynikających z umowy partnerstwa, a wpływające na prawidłową realizację projektu powinny być bezzwłocznie zgłaszane PARP i będą rozpatrywane indywidualnie. Należy jednak pamiętać o zapisach § 18. Umowy w sprawie projektu „Rozwiązanie Umowy”, punkt 3, ust. 8, który mówi, że „PARP może rozwiązać Umowę w formie pisemnej ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku gdy Beneficjent: (...) nie osiągnął wyrażonych wskaźnikami celów projektu”.

Załącznik 7 Założenie: Cel projektu wybudowanie całkowicie nowego własnego zakładu produkcyjnego, kontynuacja bieżącej produkcji i jej zwiększenie, oraz wprowadzenie nowych produktów do produkcji, zaprzestanie produkcji w starym miejscu obecnie wynajmowanym. Jak rozpisać PROJEKCJE finansowe projektu przy takich założeniach? Zakładka E . Założenia RZiS projekt - wykazywałaby cała naszą produkcję bazującą na nowych większych mocach produkcyjnych, a projekcja RZiS dla firmy projekcją bez zwiększonych mocy. Zakładka I RZiS suma dublować będzie projekcję?

Aby udzielić wyczerpującej odpowiedzi na powyższe pytanie potrzebowalibyśmy bardziej szczegółowej informacji nt. zakresu projektu, a przede wszystkim wprowadzanej innowacyjności. Zakładając hipotetycznie, że innowacyjność będzie zarówno procesowa jak i produktowa, to: - w zakładce RZiS projekt należy ująć wyłącznie prognozy dotyczące projektu, tj. projekcje danych finansowych dla produktów wyprodukowanych w nowym zakładzie. Prognozy dotyczące danych finansowych dla produkcji, która kontynuowana będzie w starym zakładzie powinny zostać wykazane w zakładce RZiS bez projektu. - jeśli planują Państwo stopniowe przenoszenie produkcji do nowego zakładu, a wygaszanie produkcji w starym zakładzie, to w zakładce RZiS bez projektu należy adekwatnie zmniejszać dane finansowe „starych produktów”, a zwiększać je w zakładce RZiS projekt, aż do momentu zamknięcia zakładu. Wtedy w zakładce RZiS bez projektu w latach po zamknięciu starego zakładu projekcje będą na poziomie 0, ponieważ zakład zostanie zamknięty, a jedynymi projekcjami będą projekcje ujęte w zakładce RZiS projekt. Przy czym wszelkie założenia do prognoz finansowych powinny zostać przedstawione we wniosku w części IX. Opłacalność projektu i uzasadnienie jego realizacji, w punkcie: „Szczegółowe założenia do prognoz finansowych załączonych do wniosku o udzielenie wsparcia”.

Kryterium 5. Jak przydzielone będą 4 punkty za dysponowanie środkami finansowymi wystarczającymi na realizację projektu, na zapewnienie jego płynności finansowej, z uwzględnieniem dofinansowania? Od czego zależy ilość otrzymanych punktów gdyż kryterium wydaje się zero jedynkowe: albo zapewniam finansowanie albo nie zapewniam?

Przy ocenie spełniania kryterium 5 „ Wnioskodawca posiada zdolność do sfinansowania projektu” na podstawie informacji z wniosku o wsparcie oraz załączonych tabel finansowych będzie sprawdzane, czy Wnioskodawca dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi na realizację projektu, na zapewnienie płynności finansowej, z uwzględnieniem dofinansowania. Podobnie jak w innych kryteriach, ocena nie zawiera taryfikatora tzn. nie będzie prowadzona wg ustalonego podziału punktów za wybrane aspekty ujawnione we wniosku o dofinansowanie. Projekt będzie oceniany całościowo, a ocenie i punktacji będzie podlegał stopień spełnienia danego kryterium w oparciu o wymienione wyżej aspekty tj. czy kryterium jest spełnione w stopniu słabym, podstawowym, wystarczającym, dobrym czy bardzo dobrym. Zgodnie z § 18 ust. Ogłoszenie konkursu wyższa liczba punktów w danym kryterium oznacza wyższy stopień spełnienia danego kryterium.

Kryterium 2. Jak rozdzielane są dostępne 5 punktów na poszczególne zagadnienia. Czy oceniana jest prawidłowość wyliczeń czy także ich wartość (zakładamy dodatnie NPV)?

W ramach kryterium nr 2 – „Projekt jest opłacalny i jego realizacja jest uzasadniona” ocenie będzie podlegał, czy i w jakim stopniu realizacja projektu jest uzasadniona i opłacalna. Aspekty wg których projekt będzie oceniany zostały opisane w załączniku nr 5 do Ogłoszenie konkursu, tj: □ potrzeba realizacji projektu, □ prognoza finansowa przychodów oraz kosztów, □ prawidłowość i realność analizy rynku, założeń przyjętych przy określaniu potencjału rynkowego, □ adekwatność kwoty wnioskowanej do planowanego przedsięwzięcia. Podobnie jak w innych kryteriach, ocena nie zawiera taryfikatora tzn. nie będzie prowadzona wg ustalonego podziału punktów za wybrane aspekty ujawnione we wniosku o dofinansowanie. Projekt będzie oceniany całościowo, a ocenie i punktacji będzie podlegał stopień spełnienia danego kryterium w oparciu o wymienione wyżej aspekty tj. czy kryterium jest spełnione w stopniu słabym, podstawowym, wystarczającym, dobrym czy bardzo dobrym. Zgodnie z § 18 ust. Ogłoszenie konkursu wyższa liczba punktów w danym kryterium oznacza wyższy stopień spełnienia danego kryterium.

Jak oceniany jest ten punkt: cele realizacji projektu są wyrażone poprzez zadeklarowane i uzasadnione we wniosku wskaźniki, które przyczyniają się do osiągnięcia docelowych wartości wskaźników dla Programu - czy poprzez ilość wskaźników jakie deklaruje się do wypełnienia czy podaną ich wartość?

W część XI wniosku Wnioskodawca jest zobowiązany do wpisania wskaźników. Szczegółowe informacje dotyczące wskaźników realizacji celów projektu znajdują się w instrukcjach opracowanych odrębnie dla każdego schematu. Wskaźniki ujęte w tabeli muszą być obiektywne weryfikowalne, realne, odzwierciedlać założone cele projektu, być adekwatne do danego rodzaju projektu. Ocenie będzie podlegał: - czy zadeklarowane wskaźniki zostały uzasadnione, - czy odzwierciedlają założone cele projektu; - czy zadeklarowane wskaźniki przyczyniają się do osiągnięcia docelowych wartości Programu. Wymagana minimalna ilość wskaźników została ujęta w poszczególnych instrukcjach, natomiast wartość powinna być adekwatna do założonych celów projektu.

Jak przed zakończeniem ważności projektu (04.2024) wykazać zrealizowanie wskaźników: - Szacowany roczny wzrost rocznych obrotów procent; - Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto: jeżeli zakończymy inwestycję w kwietniu 2024 i to dzięki niej rozpoczniemy nową większą produkcję?

Data kwiecień 2024 nie oznacza zakończenia ważności projektu tylko datę końcową zrealizowania wszystkich wydatków i ich rozliczenia. Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku dla obydwu wskaźników (instrukcje dla każdego ze schematów): „Rokiem docelowym osiągnięcia szacunkowej wartości wskaźnika co do zasady powinien być rok następny po roku złożenia końcowego wniosku o płatność, natomiast nie później rok 2024 r. (...) We wniosku o płatność końcową wnioskodawca będzie zobligowany dokonać aktualizacji szacunków określonych we wniosku o udzielenie wsparcia”. Mając na uwadze powyższe należy wskazać szacowane przez Państwa dane na koniec 2024.

Czy wszystkie wydatki na OZE (np. panele PV, Pompę Ciepła) można zakwalifikować jako „dodatkowe” i otrzymać na nie wyższe dofinansowanie 80%?

Przede wszystkim wskazane dofinansowanie dotyczy nie całych kosztów związanych z produkcją energii z odnawialnych źródeł, tylko różnicy między planowanymi kosztami a kosztami inwestycji referencyjnej. Dopiero ta różnica stanowi wydatki kwalifikowane i do tych wydatków przysługuje dofinansowanie. Wyjściowym działaniem jest wyodrębnienie kosztów związanych z realizacją poszczególnych działań zaplanowanych w projekcie. Jeśli mamy instalacje OZE, to ich

koszty powinny być wyodrębnione i ocenione w kontekście zgodności z przepisami o pomocy publicznej na OZE (art.41 rozporządzenia 651/2014). Co do intensywności dofinansowania to należy pamiętać, że dla ciepła (pompa) zawsze będzie inwestycja referencyjna, a dla energii elektrycznej (PV) w przypadku małych instalacji (jako małe instalacje przyjmuje się instalacje produkujące do 400 MWh rocznie) uznaje się, że nie ma instalacji referencyjnej, ale wtedy intensywność podstawowa wynosi 30% zwiększona w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i województwa, w którym będzie realizowana inwestycja. W przypadku większych instalacji należy określić koszt instalacji referencyjnej i dofinansowanie będzie przysługiwać tylko do różnicy pomiędzy inwestycją planowaną a inwestycją referencyjną. Dofinansowanie w wysokości 80% można otrzymać wyłącznie w sytuacji gdy spełniono wszystkie przesłanki określone w rozporządzeniu 651/2014 takie jak wielkość przedsiębiorstwa czy też lokalizacja. Do określenia inwestycji referencyjnej przydatne będzie opracowanie znajdujące się pod adresem (<https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>).

Czy szkolenia jako usługa doradcza są kosztem kwalifikowanym?

Nie, szkolenia nie są usługą doradczą. Katalog kosztów kwalifikowanych został zamieszczony w dokumentacji projektowej gdzie, zgodnie z par. 8 ust 1 pkt 2 Ogłoszenia konkursu zostały wskazane kategorie wydatków np. wydatki związane z zakupem „usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych, innych niż usługi o charakterze ciągłym lub okresowym i związane z prowadzeniem bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorcy, takie jak usługi w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy”. Uznanie wydatku za kwalifikowany będzie uzależnione od jego oceny przez ekspertów w toku oceny projektu. Zgodnie z „Kryteriami wyboru projektów” stanowiącymi załącznik nr 5 do Ogłoszenia konkursu wydatki powinny być m.in. racjonalne i uzasadnione. Przez „racjonalne” należy rozumieć, iż ich wysokość musi być dostosowana do zakresu zaplanowanych czynności/potrzeb. Nie mogą być zawyżone ani zaniżone. Przez „uzasadnione” należy rozumieć, iż muszą być potrzebne i bezpośrednio związane z realizacją działań uznanych za kwalifikowane i zaplanowanych w projekcie. Zarówno badanie rynku docelowego jak i szkolenie powinny zostać przyporządkowane do właściwej kategorii, racjonalne oraz uzasadnione. Ww. dokument określa również inne warunki, które muszą być spełnione by wydatki przedstawione w projekcie mogły zostać uznane za kwalifikowane.

Czy zlecenie firmie doradczej badania rynku/ów docelowych (w tym Norwegii) jest kosztem kwalifikowanym?

W ramach każdego z trzech głównych schematów jednym z wydatków kwalifikowanych są usługi doradcze świadczone przez doradców zewnętrznych (paragraf 8 ust. 1 pkt 2 Ogłoszenia o konkursie). Jeśli realizacja takich usług doradczych jest niezbędna i racjonalna do osiągnięcia celów projektu to będzie uznana za koszt kwalifikowany. Należy jednak pamiętać, że zakup wszystkich zaplanowanych usług i środków trwałych odbywa się zgodnie z wytycznymi w zakresie zamówień publicznych i należy ich dokonywać po złożeniu wniosku o dofinansowanie (podejmowanie zobowiązań) a wydatki z tym związane będą uznane za kwalifikowane jeśli będą poniesione po dniu ogłoszenia listy projektów rekomendowanych. Natomiast jeśli powyższa usługa badania rynku norweskiego miałaby być przedmiotem partnerstwa z podmiotem norweskim, to nie będzie to uznane za partnerstwo w ramach programu.

Czy można wypłacić całość zaliczki w jednej transzy?

Tak, zapisy umowy w sprawie projektu nie zabraniają Beneficjentowi wypłaty zaliczki w jednej transzy jednak dają możliwość wypłaty więcej niż jednej transzy. Należy podkreślić, iż zgodnie z par. 8 pkt 9 umowy w sprawie projektu, stanowiącej załącznik nr 10 do Ogłoszenia konkursu, „łączna kwota zaliczki nie może przekroczyć 40% dofinansowania”.

Na jaki okres wystawiona ma być gwarancja bankowa/ubezpieczeniowa w celu zabezpieczenia wypłaty zaliczki?

Zgodnie z treścią par. 9 ust. 3 Wzoru umowy w sprawie projektu stanowiącego załącznik nr 10 do Ogłoszenia konkursu „w przypadku, gdy Harmonogram płatności przewiduje wypłatę zaliczki Beneficjent ustanawia zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej w wysokości odpowiadającej kwocie zaliczki wynikającej z Harmonogramu płatności na okres najpóźniej od dnia złożenia wniosku o pierwszą płatność zaliczkową do upływu 6 miesięcy od dnia zakończenia okresu kwalifikowalności wydatków i wnosi zabezpieczenie najpóźniej wraz z wnioskiem o pierwszą płatność zaliczkową”.

Czy na liście projektów rekomendowanych do udzielenia wsparcia znajdować się będą tylko firmy które otrzymają dofinansowanie (z zastrzeżeniem par 19 ust 4 pkt 1 i 2) czy też wszystkie, które spełniły kryteria wyboru projektów w drugim etapie oceny i uzyskał wymaganą liczbę punktów, tj. uzyskał co najmniej 16 punktów, z zastrzeżeniem, że w każdym z kryteriów od 1 do 7 uzyskał co najmniej 1 pkt?

Lista zgodnie z jej nazwą będzie zawierać projekty rekomendowane do udzielenia wsparcia, a rekomendowane mogą być tylko te, o których mowa w paragrafie 19 ust 4. Zatem jeśli projekt spełni kryteria i uzyska wymaganą liczbę punktów a nie wystarczy dla niego budżetu nie będzie rekomendowany do udzielenia wsparcia i znajdzie się na liście rezerwowej.

Czy w ramach kosztów na usługi doradcze jest możliwość sfinansowania audytu energetycznego ex post na zakończenie projektu?

Zgodnie z zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w zakresie wskaźnika dotyczącego emisji CO₂ „Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania wartości stanowiącej różnicę pomiędzy wartością bazową a docelową. Wnioskodawca jest zobowiązany do zaprezentowania szacunkowych wartości (bazowej i docelowej) w polu [Opis metodologii...] tak, by ich różnica stanowiła wartość danego wskaźnika, która powinna być wpisana w miejscu: szacunkowa wartość docelowa”. Określając wartość docelową wskaźników Wnioskodawca powinien opierać się na wartościach szacunkowych, podanych w dobrej wierze i obliczonych zgodnie z najlepszą wiedzą Wnioskodawcy. Zapis Instrukcji stanowi „źródłem weryfikacji danych mogą być raporty z audytów energetycznych, certyfikaty energetyczne lub inne wiarygodne źródła, w przypadku braku audytu energetycznego, np. szacunki oparte na rachunkach za energię”. Oznacza to, że Wnioskodawca może ale nie musi korzystać z audytu energetycznego, jeśli tak zdecyduje koszty audytu nie będą kosztami kwalifikowalnymi, gdyż audyt początkowy należałoby wykonać zanim wniosek został złożony a audyt końcowy w okresie weryfikacji wskaźnika czyli po zakończeniu i rozliczeniu projektu. Najistotniejszą kwestią jest rzetelne i miarodajne określenie sposobu weryfikacji wskaźników. Może ono odbywać się na podstawie np. rachunków za energię lub innego, mierzalnego i obiektywnego materiału dowodowego. We wniosku to Wnioskodawca określa co będzie źródłem weryfikacji przedstawionych przez niego danych. Zapisy te będą podlegać ocenie, a w przypadku uzyskania pozytywnej oceny oraz rekomendacji do udzielenia wsparcia, będą one podstawą rozliczania wskaźników w projekcie.

Czy mała instalacja fotowoltaiczna oznacza, że jej moc jest mniejsza niż 500 kW (zgodnie z definicją z ustawy o OZE)?

Zgodnie z dokumentem pn. „ANALIZA W CELU OKREŚLENIA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH INSTALACJI REFERENCYJNYCH DLA PROJEKTÓW OZE I WYSOKOSPRAWNEJ KOGENERACJI DO OBLICZENIA KWOTY POMOCY INWESTYCYJNEJ”, znajdującym się pod adresem (<https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>), do którego odnosi się treść załącznika nr 8 do Ogłoszenia konkursu „Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska)” w odniesieniu do instalacji referencyjnej dla produkcji energii elektrycznej z OZE „najmniejszą analizowaną instalacją referencyjną był układ z jednym silnikiem gazowym o mocy 0,4 MWe. W mniejszych zakresach mocy komercyjnie i powszechnie silniki gazowe występują od mocy 0,05 MWe z produkcją na poziomie 400 MWh/r. W związku z tym przyjęto granicę 0,05 MW lub 400 MWh/r jako minimalną wielkość źródła OZE, poniżej której nie występuje instalacja referencyjna”. Należy zauważyć, iż kalkulator inwestycji referencyjnej udostępniony pod podanym powyżej adresem uniemożliwia wpisanie wartości niższej niż 400 MWh w polu „d. Średnia produkcja netto roczna w okresie trwałości projektu” przy wyborze technologii „Elektrownia fotowoltaiczna”. Tym samym, w przypadku pozyskiwania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przy zastosowaniu technologii elektrowni fotowoltaicznych inwestycja nieposiadająca instalacji referencyjnej będzie instalacją produkującą mniej niż 400 MWh rocznie.

W jaki sposób określić wskaźniki środowiskowe dla Wnioskodawcy, który dywersyfikuje swoją działalność lub zakłada nowy zakład? Co w przypadku, jeśli w przypadku dywersyfikacji działalności lub założenia nowego zakładu, wartość docelowa będzie wyższa niż wyjściowa?

Zgodnie z zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w zakresie wskaźnika dotyczącego emisji CO₂ „Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania wartości stanowiącej różnicę pomiędzy wartością bazową a docelową. Wnioskodawca jest zobowiązany do zaprezentowania szacunkowych wartości (bazowej i docelowej) w polu [Opis metodologii...] tak, by ich różnica stanowiła wartość danego wskaźnika, która powinna być wpisana w miejscu: szacunkowa wartość docelowa”. Określając wartość docelową wskaźników Wnioskodawca powinien opierać się na wartościach szacunkowych, podanych w dobrej wierze i obliczonych zgodnie z najlepszą wiedzą Wnioskodawcy. Wnioskodawca określając wartość danego wskaźnika powinien odnieść się do mniej przyjaznej środowiskowo inwestycji, która byłaby przeprowadzona gdyby nie udzielona pomoc. W przypadku przedstawionym przez Państwa, dotyczącym budowy hali produkcyjnej, wartość emisji CO₂ będzie wyższa niż bazowa ponieważ obecnie hala nie istnieje. Obligatoryjny wskaźnik „Szacunkowe zmniejszenie rocznej emisji CO₂” powinien być obliczony w stosunku do mniej przyjaznej inwestycji, która zostałaby zrealizowana gdyby Wnioskodawca nie przeprowadzał projektu z udziałem wsparcia finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) oraz Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021. Tym samym, w przykładzie podanym przez Państwa w pytaniu, wartość docelowa emisji CO₂ będzie wyższa niż wartość bazowa ponieważ wcześniej hala produkcyjna nie istniała jednak za wartość bazową nie powinni Państwo przyjmować braku inwestycji a taką inwestycję (w wyniku której byłoby emitowane CO₂) jaka byłaby zrealizowana bez realizacji projektu.

O ile dla produkcji energii z OZE istnieje opracowanie "Analiza w celu określenia nakładów inwestycyjnych instalacji referencyjnych dla projektów OZE i wysokospawnej kogeneracji do obliczenia kwoty pomocy inwestycyjnej" to w przypadku zadań związanych z energooszczędnością jak określić takie koszty , w odniesieniu do inwestycji , o których mowa w art. 38 rozporządzenia 651/2014 ? Jeżeli mam

energochłonne maszyny, które dawno temu zostały już amortyzowane (czyli ich wartość księgowa jest równa zeru, a wartość handlowa równa wartości złomu), a które chciałabym wymienić na efektywne energetycznie to co stanowi koszt kwalifikowalny? Jak mam zakwalifikować jako koszt projektu, który bezwzględnie jest związany z ochroną środowiska system zarządzania energią czy sterowania oświetleniem itp?

Wszystkie zaplanowane w projekcie wydatki, aby zostały uznane za kwalifikowane muszą być uzasadnione i niezbędne do realizacji z punktu widzenia zakresu i celu projektu oraz celów Programu i danego schematu. Zakup każdego środka trwałego powinien być związany z przedmiotem projektu. Jednocześnie Wnioskodawca powinien wykazać zgodność wnioskowanego dofinansowania z przepisami o pomocy publicznej. Co do zasady zakup maszyny produkcyjnej powinien być realizowany wyłącznie w ramach Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej i zgodnie z intensywnością wparcia określoną mapą pomocy regionalnej. Na powyższe nie ma wpływu stopień amortyzacji „starego” środka trwałego, którego miałaby dotyczyć wspomniana wymiana. W przypadku pomocy na ochronę środowiska należy zwrócić uwagę na definicję efektywności energetycznej określoną w rozporządzeniu KE 651/2014 i określić inwestycję referencyjną. W tym kontekście należy rozpatrywać zakup maszyny – jeśli to jest maszyna produkcyjna, to jej kupno nie jest związane tylko i wyłącznie ze zwiększeniem efektywności energetycznej, bo jej zakup realizowany jest w celu produkcji, a lepsze parametry efektywności energetycznej będą dodatkowym atutem takiej inwestycji, a nie celem samym w sobie. Z tego względu, jeśli nie będzie to zakup związany z którąkolwiek z czterech możliwych form inwestycji początkowej (inwestycja początkowa jest konieczna, aby wydatek był wydatkiem kwalifikowanym w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej), po stronie wnioskodawcy leży wykazanie, że zakup ten może być zakwalifikowany jako wydatek w ramach dodatkowych kosztów związanych z efektywnością energetyczną. W takiej sytuacji w każdym przypadku należy dokonać porównania z inwestycją referencyjną, a różnica wydatków inwestycji planowanej i referencyjnej będzie stanowić wydatki kwalifikowane. Należy pamiętać, że celem pomocy na efektywność energetyczną jest tylko ograniczenie zużycia energii (prądu i ciepła). Nie jest to rozwiązanie dla sytuacji, gdy nie są spełnione warunki inwestycji początkowej. Sposób opisu oraz określenie powiązania pomiędzy danym wydatkiem a wybraną kategorią pomocy zależy od Wnioskodawcy i będzie podlegał ocenie. Nie jest zatem możliwa odpowiedź na pytanie dotyczące sposobu zakwalifikowania systemu zarządzania energią czy sterowania oświetleniem. To po stronie Wnioskodawcy leży opisanie i uzasadnienie powiązania zaproponowanego wydatku z wybraną kategorią kosztów.

Czy projekty związane z alkoholem są wykluczone?

Zgodnie z Ogłoszeniem o konkursie w Programie „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje” oraz kryteriami oceny stanowiącymi załącznik nr 5 do Ogłoszenia, pomoc nie może być udzielona na działalności o których mowa w art. 2 i art. 2c Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 grudnia 2006 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej niezwiązanej z programami operacyjnymi, w których to artykułach jest odwołanie odpowiednio do Rozporządzenia KE 651/2014 oraz rozporządzenia KE 1407/2013 i wskazanych w ww. rozporządzeniach działalności wykluczonych. WW. nie wskazują, że produkcja napojów alkoholowych jest wykluczona z możliwości otrzymania wsparcia w ramach Programu „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje”. Proszę wziąć jednak pod uwagę, że badanie działalności wykluczonej jest tylko jednym z aspektów, które podlegają ocenie w ramach kryteriów oceny projektów. Aby projekt był rekomendowany do wsparcia musi spełnić kryteria oceny zgodnie z zapisami paragrafu 18 i 19 Ogłoszenia o konkursie.

Skąd można wziąć inwestycję referencyjną dla inwestycji

polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy 1MW.? Czy można skorzystać z opracowanego kalkulatora przez Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie?

Przy występowaniu pomocy na ochronę środowiska wg. regulaminu należy wypełnić Załącznik 8: Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska). W załączniku tym należy porównać inwestycje z inwestycją referencyjną. Proszę o informacje skąd możemy wziąć inwestycje referencyjną dla inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy 1MW.? Zgodnie z treścią instrukcji znajdującej się w Załączniku nr 8 Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska) „Wnioskodawca może pomocniczo, dla określenia jaka inwestycja będzie inwestycją referencyjną oraz jaka będzie jej wartość, wykorzystać kalkulator oraz opracowanie "Analiza w celu określenia nakładów inwestycyjnych instalacji referencyjnych dla projektów OZE i wysokosprawnej kogeneracji do obliczenia kwoty pomocy inwestycyjnej" znajdujące się pod adresem: (<https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>)”. Dodatkowo należy pamiętać, iż treść załącznika nr 8 obowiązuje Wnioskodawcę do zaprezentowania opisu inwestycji referencyjnej tj. wskazania poszczególnych cech i założeń jakie zostały poczynione przy określeniu wartości inwestycji referencyjnej. Wszystkie wartości powinny być podane w kwotach netto. Czy możemy skorzystać z opracowanego kalkulatora przez Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie, który jest powszechnie stosowany przez inne instytucje zarządzające programami dotacyjnymi np. NFOŚiGW (arkusz w załączeniu). Adres strony <https://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna> Tak, powyższe opracowanie zostało wskazane w Załączniku nr 8 Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska) jako dokument na którego informacjach można się opierać analizując inwestycję referencyjną. Pod podanym adresem strony internetowej są zamieszczone różne dokumenty dotyczące inwestycji referencyjnej, z których Wnioskodawca może korzystać. Celowo został zamieszczony adres odnoszący się do kilku dokumentów ponieważ Wnioskodawca może przy ich użyciu opracować inwestycję referencyjną.

Czy inne koszty środowiskowe zgodnie z kategoriami wskazanymi w ogłoszeniu o konkursie można także ujmować w całej wysokości tych kosztów jako odrębne koszty w całości podlegające dofinansowaniu, czy zawsze trzeba to porównywać je z instalacją referencyjną? Np. jeżeli mamy oszacowany koszt instalacji OZE, który jest kosztem dającym się wyodrębnić z całości inwestycji, więc nie mamy potrzeby odniesienia się do instalacji referencyjnej.

W przypadku kosztów związanych z instalacjami OZE zawsze należy rozpatrywać instalację referencyjną. W celu określenia instalacji referencyjnej można posłużyć się kalkulatorem NFOS do którego odwołuje się załącznik nr 8 do Ogłoszenia o konkursie. Wyodrębnienie kosztów inwestycji w OZE jest podstawowym warunkiem rozpatrywania wydatku w kategoriach danego przeznaczenia pomocy. Trzeba po prostu określić koszty instalacji OZE. Natomiast wartość dofinansowania należy określić z uwzględnieniem instalacji referencyjnej. Co do intensywności dofinansowania to należy pamiętać, że dla ciepła (pompa) zawsze będzie inwestycja referencyjna, a dla energii elektrycznej (PV) w przypadku małych instalacji (jako małe instalacje przyjmuje się instalacje produkujące do 400 MWh rocznie) uznaje się, że nie ma instalacji referencyjnej, ale wtedy intensywność podstawowa wynosi 30% zwiększona w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i województwa, w którym będzie realizowana inwestycja. W przypadku większych instalacji należy określić koszt instalacji referencyjnej.

Czy całkowity koszt zakupu maszyny bardziej efektywnej energetycznie podlega dofinansowaniu?

Wyodrębnienie (określenie) kosztów kwalifikowalnych to jest warunek rozpatrywania zgodności z właściwymi przepisami o pomocy publicznej. Koszt zakupu nowej maszyny (do produkcji tego samego asortymentu produktów, bez zasadniczej zmiany procesu), poza oceną zasadności i niezbędności jako wydatku kwalifikowanego, , może być finansowany w ramach kategorii kosztów związanych z ochroną środowiska, jednakże tylko w zakresie, w jakim służy poprawie ochrony środowiska. Oznacza to, że określając koszt kwalifikowalny pomocy na efektywność energetyczną należy uwzględnić koszt instalacji referencyjnej.

Czy zakup maszyny bardziej efektywnej energetycznie, ale nie związanej z innowacją musi być zawarty w inwestycji początkowej, czy też może być ujęty jako koszt podniesienia efektywności energetycznej ?

Wszystkie zaplanowane w projekcie wydatki, aby zostały uznane za kwalifikowane muszą być uzasadnione i niezbędne do realizacji z punktu widzenia zakresu i celu projektu oraz celów Programu i danego schematu. Zakup każdego środka trwałego powinien być związany z przedmiotem projektu. Jednocześnie Wnioskodawca powinien wykazać zgodność wnioskowanego dofinansowania z przepisami o pomocy publicznej. Jeśli wnioskodawca ubiega się o regionalną pomoc inwestycyjną, musi m.in. wykazać, że projekt spełnia warunki inwestycji początkowej. Wtedy koszty kwalifikowalne takiego projektu (wydatki na środki trwałe, roboty budowlane lub wartości niematerialne i prawne), , będą mogły być współfinansowane z regionalnej pomocy inwestycyjnej. Jeśli zakres projektu składa się także z innych elementów (podprojektów), które nie spełniają warunków inwestycji początkowej , koszty tych elementów nie mogą być uznane za koszty kwalifikowalne regionalnej pomocy inwestycyjnej. Wnioskodawca może jednak wykazać zgodność dofinansowania w tym zakresie z przepisami innych przeznaczeń pomocy publicznej (np. pomoc na efektywność energetyczną) Wtedy należy wykazać zgodność wnioskowanego dofinansowania (w tym zakresie) z warunkami pomocy na efektywność energetyczną. W przypadku finansowania projektu lub jego części w ramach RPI należy zwrócić w szczególności uwagę na warunki wynikające z definicji inwestycji początkowej W przypadku pomocy na ochronę środowiska należy zwrócić uwagę na definicję efektywności energetycznej określoną w rozporządzeniu 651 i określić inwestycję referencyjną. W tym kontekście należy rozpatrywać zakup maszyny – jeśli to jest maszyna produkcyjna, to jej kupno nie jest związane tylko i wyłącznie ze zwiększeniem efektywności energetycznej, bo jej zakup realizowany jest w celu produkcji, a lepsze parametry efektywności energetycznej będą dodatkowym atutem takiej inwestycji, a nie celem samym w sobie. Z tego względu, jeśli nie będzie to zakup związany z którąkolwiek z czterech możliwych form inwestycji początkowej, po stronie wnioskodawcy leży wykazanie, że zakup ten może być zakwalifikowany jako wydatek w ramach dodatkowych kosztów związanych z efektywnością energetyczną. W takiej sytuacji w każdym przypadku należy dokonać porównania z inwestycją referencyjną, a różnica wydatków inwestycji planowanej i referencyjnej będzie stanowić wydatki kwalifikowane. Należy pamiętać, że celem pomocy na efektywność energetyczną jest tylko ograniczenie zużycia energii (prądu i ciepła). Nie jest to rozwiązanie dla sytuacji, gdy nie są spełnione warunki inwestycji początkowej.

Czy w projekcie jest określony maksymalny czas pobytu u Partnera w Norwegii?

Nie, dokumentacja projektowa nie określa maksymalnego czasu pobytu u partnera. Należy jednak podkreślić, że w przypadku korzystania z kosztów zagranicznej podróży służbowej musi być ona w zakresie i według stawek określonych w przepisach w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki

Spółecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 167).

Jaki jest poziom (%) dofinansowania do zakupu wartości niematerialnych w projekcie?

Poziom intensywności wsparcia dla „Wartości niematerialnych i prawnych” jest zgodny z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu a także mapą pomocy regionalnej która dnia 1 lipca 2014 roku weszła w życie Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020. Intensywność wsparcia może wynosić od 30% do 70% i jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa oraz miejsca lokalizacji projektu. Poziom intensywności wsparcia danej kategorii kosztów jest taki sam niezależnie od wybranego schematu. W celu ułatwienia Wnioskodawcom określenia intensywności wsparcia został opracowany dokument „Intensywność pomocy w poszczególnych kategoriach kosztów”. Jest on zlokalizowany w zakładce „Materiały pomocnicze” na stronach internetowych dotyczących poszczególnych schematów.

Czy w ramach projektu można korzystać z usług różnych doradców czy musi być wybrany jeden wykonawca usługi doradczej?

Wnioskodawca jest zobligowany do przedstawienia wydatków kwalifikowanych w projekcie i przyporządkowania ich do określonej nazwy z katalogu wydatków. Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku „wydatkami kwalifikowalnymi są w szczególności wydatki dokonane w sposób przejrzysty, racjonalny i uzasadniony do zaplanowanych przez wnioskodawcę działań i celów projektu oraz celów określonych dla poddziałania”. Wnioskodawca powinien przedstawić przedmiot zlecenia usługi doradczej (czego ma dotyczyć dana usługa doradcza) i dokonać precyzyjnego jej opisu, jako zadania w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Jeżeli w projekcie Wnioskodawca chce korzystać z różnych rodzajowo usług doradczych (np. usługa doradcza związana z analizą produktu oraz z innowacyjnością rozwiązania) każda taka usługa powinna być odrębnie przedstawiona w harmonogramie. Każdorazowo należy przedstawić czas trwania danej usługi oraz zaprezentować jej szacowany koszt i dokonać pełnego opisu np. powiązać z celami projektu, udowodnić jej prawidłowe oszacowania w tym poprzez podanie liczby roboczogodzin, które zostaną zrealizowane w tej usłudze i ich ceny. W przypadku pozytywnej oceny tego wydatku Wnioskodawca będzie zobligowany, podczas realizacji projektu, do przeprowadzenia zamówienia na realizację wszystkich zadań i wydatków zaplanowanych w projekcie zgodnie z Wytycznymi w sprawie zamówień publicznych, w tym zamieścić zapytania ofertowe na stronie bazakonkurencyjnosci.gov.pl. W konsekwencji odpowiedzialny za realizację danej usługi będzie ten podmiot, który zostanie wybrany zgodnie z Wytycznymi. Zachęcamy do zapoznania się z „Wytycznymi w zakresie udzielenia zamówień” znajdującymi się na stronie internetowej PARP w zakładce „Fundusze Norweskie” (<https://www.parp.gov.pl/funduszenorweskie>).

Mam pytanie co do wskaźnika nr 18 w Programie "Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje" (Technologie poprawiające jakość życia) 18. Wskaźnik: Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto. Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych należy oszacować bazując na roku obrotowym poprzedzającym rok zakończenia projektu, a szacowany przez wnioskodawcę wzrost powinien wystąpić w jego

przedsiębiorstwie w kolejnym roku po zakończeniu projektu. Rokiem docelowym osiągnięcia szacunkowej wartości wskaźnika co do zasady powinien być rok następny po roku złożenia końcowego wniosku o płatność, natomiast nie później rok 2024 r. Jednostką miary wskaźnika jest %. Wnioskodawca jest zobligowany do zaprezentowania wartości stanowiącej iloraz różnicy szacowanych zysków w kolejnym roku po zakończeniu projektu i szacowanych zysków z roku poprzedzającego rok zakończenia projektu oraz kwoty zysków z roku poprzedzającego rok zakończenia projektu pomnożonej przez 100%. Co należy rozumieć jako zysk operacyjny netto?

W przytoczonym wskaźniku należy wykazać zysk z działalności operacyjnej.

Czy możemy współpracować z jednostką badawczo-rozwojową?

Wnioskodawca, który planuje współpracować z jednostką badawczo-rozwojową musi opisać zakres planowanej współpracy z jednostką i uzasadnić, na czym opiera twierdzenie, iż w projekcie zajdzie potrzeba takiej współpracy. Należy mieć jednak na uwadze zasady dotyczące zakazu rozpoczęcia realizacji projektu przed złożeniem wniosku o udzielenie wsparcia – zatem wnioskodawca nie może dokonać wyboru jednostki badawczo-rozwojowej przed złożeniem wniosku (tj. nie może zawrzeć z nią umowy dotyczącej współpracy). Wnioskodawca może wskazać potencjalne jednostki badawczo-rozwojowe, z którymi planuje współpracę przy realizacji projektu. Natomiast zawarcie wiążącej umowy z jednostką badawczo-rozwojową może nastąpić najwcześniej po złożeniu wniosku o udzielenie wsparcia, jednakże początek okresu kwalifikowalności wydatków następuje dopiero od dnia ogłoszenia przez PARP listy projektów rekomendowanych do wsparcia (wydatki poniesione od tego dnia mogą być uznane za kwalifikowalne). Jednostki badawczo-rozwojowe muszą zostać wybrane zgodnie z Wytycznymi w sprawie zamówień publicznych, które umieszczone są na stronie internetowej www.parp.gov.pl/funduszenorweskie w części Dokumenty źródłowe. W przypadku wydatków wyższych niż 50 tysięcy złotych, zgodnie z ww. Wytycznymi należy dokonać wyboru wykonawcy poprzez umieszczenie zapytania ofertowego w zakresie wykonania prac B+R w bazie konkurencyjności, o której mowa w ww. Wytycznych. Wytyczne nie ograniczają katalogu wykonawców (poza przepisami dotyczącymi konfliktu interesów) więc mogą to być również wykonawcy zagraniczni, natomiast nadal oni również muszą zostać wybrani zgodnie z zasadami wynikającymi z Wytycznych. Ogłoszenie konkursu również nie zawiera katalogu zamkniętego podmiotów, które mogą być uznane za jednostkę badawczo-rozwojową. Będzie to zatem podmiot, który realizuje prace badawczo-rozwojowe. Dodatkowo w instrukcji do wniosku dla każdego ze schematów jest podana przykładowa lista jednostek badawczo-rozwojowych (lista jest jednakowa w przypadku każdego z czterech schematów). Współpraca z jednostką badawczo-rozwojową nie jest obowiązkowa, w toku oceny projekt może uzyskać dodatkowe punkty, jeżeli wnioskodawca przewidział w projekcie współpracę z polskimi jednostkami badawczo-rozwojowymi. Niemniej jednak współpraca z zagraniczną jednostką badawczą nie jest wykluczona, nie będzie tylko z tego powodu oceniane kryterium nr 9 w kryteriach oceny projektów (załącznik nr 5 do Ogłoszenia). W związku z powyższym jeżeli zostaną spełnione ww. zasady dotyczące wyboru jednostki badawczo-rozwojowej nie ma przeciwwskazań aby wnioskodawca dokonał wyboru jednostki zagranicznej.

Czy o wsparcie może ubiegać się nowo założona spółka celowa, gdzie jeden ze wspólników będzie spełniał wymogi dotyczące przychodów z poprzednich lat oraz wymogi dotyczące zdolności

inwestycyjnej?

Zgodnie z zapisami ogłoszenia o konkursie o wsparcie w ramach trzech głównych schematów: technologie przyjazne środowisku, innowacje w obszarze wód morskich i śródlądowych oraz technologie poprawiające jakość życia mogą ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru, którzy łącznie spełniają następujące warunki: 1) zamknęli przynajmniej jeden rok obrotowy trwający przynajmniej 12 miesięcy oraz przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyli wniosek, osiągnęli przychody ze sprzedaży nie mniejsze niż w schemacie: a) technologie przyjazne środowisku - 140 000 EUR; b) innowacje w obszarze wód śródlądowych lub morskich - 20 000 EUR; c) technologie poprawiające jakość życia - 20 000 EUR. To znaczy, że powyższe warunki musi spełnić przedsiębiorstwo, które składa wniosek o udzielenie wsparcia, a nie jego poszczególni wspólnicy. Spółka celowa również musi spełnić wszystkie powyższe warunki łącznie. Natomiast w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet o wsparcie mogą ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru i dodatkowo przedsiębiorca (wnioskodawca): 1) jest kobietą prowadzącą działalność gospodarczą albo 2) jest przedsiębiorcą, w którym kobieta jest współnikiem uprawnionym do reprezentowania spółki, albo 3) jest przedsiębiorcą, w którym kobieta jest współnikiem i członkiem organu zarządzającego albo akcjonariuszem i członkiem organu zarządzającego. W powyższym schemacie nie obowiązują warunki dotyczące przychodów oraz 12 m-cy prowadzenia działalności. Wnioskodawca aplikując w konkursie, składa jeden wniosek w ramach powyższych schematów. Aby wnioskodawca mógł kwalifikować się o udzielenie wsparcia w ramach konkursu, muszą zostać spełnione powyższe przesłanki w ramach wybranego przez wnioskodawcę schematu. Ponadto zachęcam zapoznanie się z powyższymi schematami oraz zasadami konkursu określonymi w ogłoszeniu : https://www.parp.gov.pl/storage/grants/documents/124/ogloszenie_o_naborze_wnioskow_utworzenie_partnerstwa-z-nr-ref_20191207.pdf

Czy wnioskodawca może sam opracować produkt lub usługę i jak musi to udokumentować?

Zgodnie z dokumentacją konkursową zał. nr 2 Definicje i skróty do Ogłoszenia o konkursie wskazano definicję opracowania tj. opracowanie procesu, produktu, usługi lub rozwiązania - opracowanie nowego lub znaczące ulepszenie procesu, produktu, usługi lub rozwiązania, głównie przez eksperymentalne prace rozwojowe takie jak walidacja lub demonstracja technologii w środowisku zbliżonym do rzeczywistego (symulowane środowisko zbliżone do rzeczywistego), demonstracja prototypów w środowisku operacyjnym, weryfikacja kompletności systemu; Zapisy dokumentacji konkursowej należy czytać łącznie. W przypadku opracowania produktu lub usługi przez wnioskodawcę w ramach projektu, żeby wykazać go jako "wynik projektu" i we wskaźnikach należy udokumentować, że produkt/usługa powstało właśnie w wyniku niniejszego projektu. Materiałem dowodnym mogą być np. umowy zawarte z podwykonawcami dostarczającymi np. wartości niematerialne i prawne w formie patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej a tym konsekwencji dokumenty księgowo potwierdzające wykonanie przedmiotu zamówienia. Takie wydatki mogą prowadzić do opracowania przez Wnioskodawcę innowacyjnego produktu. To od Wnioskodawcy i charakteru projektu zależy sposób udokumentowania opracowania innowacyjnego produktu/usługi w projekcie.

Czy jest limit, jaką część kosztów mogą stanowić koszty dodatkowe związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej i OZE?

W dokumentacji konkursowej nie ma limitu dotyczącego ograniczenia kosztów związanych z ochroną

środowiska w stosunku całości kosztów. Należy jednak pamiętać, iż projekt będzie oceniany w sposób całościowy dlatego każdy Wnioskodawca, który chce kwalifikować wyłącznie koszty związane z OZE powinien rozważyć czy tymi kosztami osiągnie cel danego schematu zapisany w Ogłoszeniu konkursu. Proszę również zwrócić uwagę że sformułowanie „dodatkowe” nie oznacza dodatkowości w stosunku do planowanej inwestycji tylko oznacza dodatkowość w rozumieniu przepisów dotyczących pomocy na ochronę środowiska, więcej informacji w instrukcji wypełniania wniosku oraz w rozporządzeniu 651/2014 KE.

Czy wynajem powierzchni biurowej oraz hali do realizacji prac rozwojowych jest kosztem kwalifikowanym?

Rodzaje kosztów kwalifikowanych są określone w paragrafie 8 Ogłoszenia konkursu. W przedmiotowym konkursie wydatek wynajmu powierzchni biurowej lub hali realizowany na rzecz prac rozwojowych nie jest kwalifikowany.

Czy usługa mentoringu jest kosztem kwalifikowanym?

Zgodnie z par. 8 pkt 5 Ogłoszenia konkursu usługa mentoringu jest kwalifikowana wyłącznie w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet. Natomiast w ramach pozostałych schematów może być również wydatkiem kwalifikowanym w ramach usług doradczych jeśli spełnia wymagania określone dla usług doradczych a także czy spełnia wymagania ogólnie dla wydatków tzn. jest to wydatek niezbędny do realizacji przedmiotu projektu.

Czy rola partnera norweskiego może polegać na badaniu lokalnego rynku pod względem zapotrzebowania na nasze produkty oraz na produkty, nad wdrożeniem których obecnie pracujemy?

Kryteria oceny projektów nie zawierają taryfikatora – nie zostało określone ile punktów za jakie działania czy typy działań w ramach partnerstwa otrzyma projekt, ocena zarówno w kryterium partnerstwa jak i w każdym innym kryterium jest oceną jakościową a nie ilościową. Zgodnie z par. 7 pkt 5 Ogłoszenia konkursu „zadania partnera w ramach projektu mogą być ograniczone do dostawy towarów, realizacji robót budowlanych lub świadczenia usług” jednak zakup produktów/usług gotowych nie wpisuje się w ideę partnerstwa. Partnerstwem nie będzie np. usługa księgowości świadczona przez firmę norweską na rzecz polskiej jak również usługa dystrybucji towarów – produktów opracowanych i wdrożonych do produkcji samodzielnie przez Wnioskodawcę, które firma norweska ma wyłącznie rozdysponować na norweskim rynku. Usługa badania rynku lokalnego również nie będzie kwalifikowała się do partnerstwa.

Poszukujemy obecnie w Norwegii dystrybutora naszych produktów, czy taka firma może być naszym partnerem w projekcie?

Zgodnie z par. 7 pkt 4 Ogłoszenia konkursu „Wnioskodawcę i partnera projektu łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez realizację projektu”. Dystrybuowanie produktów nie oznacza wspólnej pracy nad celem, który ma być zrealizowany poprzez projekt. Jest to zwykle świadczenie usługi, które nie łączy wnioskodawcy z firmą norweską w sposób rozumiany w ramach niniejszego programu. Współpraca z podmiotem norweskim polegająca na zleceniu temu podmiotowi oceny rynku norweskiego lub/i pomoc w dystrybucji produktów w Norwegii nie będzie uznana za partnerstwo.

Czy istnieje możliwość aplikowania o wsparcie na realizację

inwestycji dotyczącej zakładu produkującego napoje alkoholowe?

Zgodnie z Ogłoszeniem o konkursie w Programie „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje” oraz kryteriami oceny stanowiącymi załącznik nr 5 do Ogłoszenia, pomoc nie może być udzielona na działalności o których mowa w art. 2 i art. 2c Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 grudnia 2006 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej niezwiązanej z programami operacyjnymi, w których to artykułach jest odwołanie odpowiednio do Rozporządzenia KE 651/2014 oraz rozporządzenia KE 1407/2013 i wskazanych w ww. rozporządzeniach działalności wykluczonych. WW. nie wskazują, że produkcja napojów alkoholowych jest wykluczona z możliwości otrzymania wsparcia w ramach Programu „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje”. Proszę wziąć jednak pod uwagę, że badanie działalności wykluczonej jest tylko jednym z aspektów, które podlegają ocenie w ramach kryteriów oceny projektów. Aby projekt był rekomendowany do wsparcia musi spełnić kryteria oceny zgodnie z zapisami paragrafu 18 i 19 Ogłoszenia o konkursie.

Czy Partner musi być wyłoniony w ramach PZP/zasady konkurencyjności?

Zgodnie z zapisami Ogłoszenia o konkursie (§ 7 ust. Ust 3) Wnioskodawca dokonuje wyboru partnera stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów. Do wyboru partnera nie mają zastosowania Wytyczne w zakresie zamówień publicznych. Partnera należy wybrać przed złożeniem wniosku o wsparcie, a jako załącznik do wniosku należy dołączyć umowę partnerstwa zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik nr 6 do ogłoszenia o konkursie. Zarówno wniosek jak i umowa muszą być przygotowane równocześnie w języku polskim i angielskim.

Czy w ramach projektu partnerem dla polskiego MŚP może być norweska jednostka naukowa, która miałaby wykonać dla MŚP usługę B+R?

Tak, partnerem w każdym z czterech schematów konkursowych, w tym również w przypadku schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet, może być norweska jednostka naukowa.

Co w sytuacji, kiedy partner norweski poniesie koszty w wyniku, których zakupi środek trwały, a następnie wystawi na to refakturę na Wnioskodawcę (podmiot polski), który przedstawi go do rozliczenia i refundacji? Co się dzieje, jeżeli taki środek trwały na stałe znajdować się będzie w Norwegii? Czy przedstawienie kosztów do rozliczenia jest możliwe i wiąże się ze wskazaniem miejsca realizacji projektu również w Norwegii?

W Programie Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje wnioskodawca i partner muszą określić swoje zadania w umowie partnerstwa. Kwalifikowane będą wyłącznie wydatki poniesione przez beneficjenta (tj. polskiego przedsiębiorcę który złożył wniosek o udzielenie wsparcia i został rekomendowany do dofinansowania), nie ma możliwości uznania za kwalifikowane w projekcie wydatków poniesionych przez partnera. Jeśli partner wykonuje zadania na rzecz projektu, jego koszty będą kwalifikowane, jeżeli dostarczy ich efekt beneficjentowi - w postaci usługi, środka trwałego itp. i wystawi fakturę którą w pełni opłaci beneficjent. Wydatki poniesione przez partnera, żeby wykonać zadanie w projekcie są zatem jego kosztem niezbędnym do realizacji zadania, a kalkulacja ceny z

faktury powinna je uwzględniać. Jakikolwiek zakupy środków trwałych, refakturowanie kosztów samolotów, pobytów ekspertów norweskich w Polsce (koszty hoteli) itd. nie są wydatkiem kwalifikowanym (refakturowanie takich kosztów), natomiast mogą wchodzić w skład wycenionej usługi.

Czy w ramach projektu konieczne jest przedstawienie kosztów partnera norweskiego w ramach kosztów kwalifikowanych?

Wydatki kwalifikowalne, w tym wydatki partnera, powinny być wykazane w projekcie umowy partnerstwa oraz we wniosku o dofinansowanie. Wykazane wydatki partnera w projekcie umowy partnerstwa mogą dotyczyć jedynie wydatków wskazanych jako wydatki kwalifikowane we wniosku o udzielenie wsparcia przez Wnioskodawcę. Należy pamiętać, że rola partnera musi dotyczyć pracy nad wspólnym rozwiązaniem. Kwestie udziału w przyszły zyskach są odrębną kwestią, którą przedsiębiorca określa w umowie partnerskiej (w tym prawa do własności intelektualnej). Jednakże niniejsze stwierdzenia nie przesądzi o uznaniu takiej formuły partnerstwa. Należy zwrócić uwagę, że wniosek oceniany jest całościowo. Sama możliwość takiej formuły partnerstwa nie musi oznaczać pozytywnej oceny partnerstwa.

Co w sytuacji, kiedy po weryfikacji przez Innovation Norway okaże się, że partner nie spełni jednej z przesłanek kwalifikowalności, a Wnioskodawca mimo dołożenia wszelkiej staranności, nie uzyskał informacji o tym fakcie na etapie wybierania partnera?

Ocena dokonywana jest na podstawie wiedzy ekspertów oraz danych wskazanych we wniosku o dofinansowanie, zarówno w aspekcie partnera, jak i każdego innego aspektu i informacji zawartych we wniosku. Zatem jeśli w trakcie oceny oceniający dokona weryfikacji kwalifikowalności partnera zgodnie z opisem kryterium i wynik tej oceny będzie negatywny, projekt otrzyma ocenę 0 pkt w kryterium nr 8 w zakresie niespełnienia kryterium w aspekcie kwalifikowalności partnera. Ryzyko wyboru partnera leży po stronie Wnioskodawcy, który znając wymagania dotyczące kwalifikowalności partnera powinien zadbać aby wybrany partner spełnił ww. warunki.

Co w sytuacji, w której zadeklarujemy i opiszemy naszą współpracę z partnerem norweskim, a w toku oceny instytucja uzna, że nie jest to partnerstwo i w ramach kryterium 8 „Kwalifikowalność partnera oraz jakość partnerstwa w projekcie” otrzyma „0” punktów? Czy wówczas, jeśli w pozostałych kryteriach projekt otrzyma np. 17 punktów i we wszystkich obligatoryjnych dostanie wymagany 1 pkt to będzie miał szanse na otrzymanie dofinansowania?

Należy podkreślić, że Wnioskodawca i partner muszą określić swoje zadania w umowie partnerstwa, której wzór stanowi załącznik nr 6 do Ogłoszenia o konkursie. Ten dokument, obok wniosku o dofinansowanie będzie podstawą oceny kryterium 8. Projekt w Kryterium 8 może uzyskać od 0 do 4 punktów. Sam fakt złożenia wniosku o udzielenie wsparcia „w partnerstwie” nie implikuje przyznania minimum 1 punktu w ramach kryterium, tzn. zgodnie z Pani wątpliwościami, w toku oceny projekt może otrzymać negatywną ocenę w kryterium nr 8, jednak jest to kryterium fakultatywne i nie oznacza automatycznego odrzucenia całego projektu, jeśli w pozostałych kryteriach projekt uzyska wymaganą liczbę punktów. Niemniej jednak ocena negatywna w zakresie kryterium „partnerstwa” może mieć wpływ na zakres zadań oraz zaplanowane wydatki, a co za tym idzie na realizację celów

całego projektu i ten aspekt również będzie podlegał ocenie. W trakcie oceny możliwe jest jednokrotne poprawianie i uzupełnianie przez Wnioskodawcę treści wniosku w zakresie danego kryterium a także udzielanie wyjaśnień, w razie wątpliwości pojawiających się w trakcie oceny. Zatem w przypadku wątpliwości w zakresie oceny partnera lub jakości partnerstwa Wnioskodawca może być wzywany do uzupełnień, poprawy wniosku lub złożenia dodatkowych wyjaśnień, których treść może wpłynąć na ostateczną ocenę wniosku.

W przypadku projektu składanego w ramach „Technologie poprawiające jakość życia” przedsiębiorstwo w zakresie wdrożenia nowego produktu musi dokonać inwestycji w nowe środki trwałe, które zostaną zainstalowane w dwóch różnych lokalizacjach (zakładach produkcyjnych, jakie ma firma) jeden z zakładów znajduje się na terenie województwa lubelskiego (baza 50%), a drugi na terenie województwa świętokrzyskiego (baza 35%). Jak należy prawidłowo określić poziom dofinansowania dla koniecznych do nabycia środków trwałych?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o udzielenie wsparcia dla schematu „Technologie poprawiające jakość życia”, w przypadku gdy charakter projektu wymaga instalowania lub umieszczania zakupionych rzeczy w różnych miejscach prowadzonej działalności należy uznać, że głównym miejscem realizacji projektu jest miejsce, gdzie realizowana jest jego największa wartościowo lub najistotniejsza z punktu widzenia celu realizacji projektu część. Główne miejsce realizacji projektu powinno być wskazane przez wnioskodawcę poprzez zaznaczenie checkboxu przy właściwej lokalizacji. Biorąc powyższe pod uwagę, Wnioskodawca musi we własnym zakresie stwierdzić, w której lokalizacji jest prowadzona największa wartościowo lub najistotniejsza z punktu widzenia celu część projektu. Ta decyzja będzie skutkowałą przyznaniem określonej pomocy w przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej, w której pomoc przyznawana jest zgodnie z mapą pomocy regionalnej.

Czy w ramach programu „Rozwój przedsiębiorczości i innowacje” firma norweska może być partnerem w dwóch projektach, u dwóch różnych podmiotów?

Wnioskodawca dokonuje wyboru partnera stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów. Do wyboru partnera nie mają zastosowania Wytyczne w zakresie udzielania zamówień. To znaczy, że Wnioskodawca nie musi przeprowadzać procedury konkurencyjnej ani zamieszczać ogłoszeń w bazie konkurencyjności. Decyzja o sposobie wyboru wykonawcy należy do Wnioskodawcy, przy czym nie mogą to być przedsiębiorstwa powiązane ani zależne (konflikt interesów) mając na uwadze że będzie to proces przejrzysty i zostanie opisany w stosownych polach we wniosku. Szczegółowe kryteria oceny partnerstwa zawierają Kryteria wyboru projektów wskazane w Załączniku 5 do Ogłoszenia konkursu Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje”. Wnioskodawca przed złożeniem wniosku przygotowuje i uzgadnia z partnerem(ami) projekt(y) umowy partnerstwa i to umowa(y) partnerstwa określa(ją) ilość i zasady współpracy partnerów projektu. Wzór umowy partnerstwa stanowi załącznik nr 6 do Ogłoszenia. Przy czym wnioskodawca przy ubieganiu się o wsparcie może złożyć projekt jednej umowy z kilkoma partnerami lub projekt kilku umów, po jednej dla każdego z partnerów. Chcielibyśmy równocześnie podkreślić, że przy wyborze partnera oraz przy definiowaniu jego obowiązków należy zwrócić uwagę na to, że zgodnie z Kryteriami wyboru projektów wskazanymi w Załączniku 5 do Ogłoszenia konkursu, w trakcie oceny wniosku o udzielenie wsparcia ocenie podlega również jakość partnerstwa, w tym stopień zaangażowania partnera w przygotowanie projektu, wdrażanie i wkład w

osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu (etap II oceny wniosku, kryterium 8, punkt 3). Zgodnie z zapisami Ogłoszenia konkursu § 7 Projekty partnerskie Wnioskodawcę i partnera projektu łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez realizację projektu, a Wnioskodawca dokonuje wyboru partnera stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów. Ponadto Partner powinien brać aktywny udział w fazie koncepcyjnej projektu, wspólnie z Wnioskodawcą przygotowując i uzgadniając projekt umowy partnerstwa przed złożeniem wniosku. Odnośnie kwestii występowania „partnera norweskiego w dwóch projektach u dwóch różnych podmiotów”, informuję, iż co do zasady nie zostały ustanowione ograniczenia „powtarzania” się partnera, ale należy pamiętać, że ocenie będzie podlegał fakt, czy partnera i wnioskodawcę łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez wdrożenie nowego produktu, technologii oraz, czy działalność partnera jest zbieżna z przedmiotem projektu. Podsumowując dokonując wyboru partnera należy stosować powyższe zapisy stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów oraz zapisy wynikające z ustawy o PARP art 6c.

Ile będzie trwała ocena projektów i czy ocena rozpocznie się po zakończeniu konkursu 31.03.2020? Czy jeżeli wniosek zostanie złożony w grudniu 2019 to jego ocena rozpocznie się po zakończeniu całego naboru?

Zgodnie z zapisami Ogłoszenia konkursu § 1 ust. 2 Wnioski można składać w terminie od 7 stycznia 2020 r. do 31 marca 2020 r. (w ostatnim dniu naboru do godz. 16:00:00). Ocena merytoryczna Wniosków o udzielenie wsparcia odbędzie się po zakończeniu naboru tj. po 31 marca 2020 r., na podstawie kryteriów wyboru projektów określonych w załączniku nr 5 do ogłoszenia na podstawie informacji zawartych we wniosku. Ocena jest dwuetapowa, PARP może wezwać wnioskodawcę do poprawy lub uzupełnienia wniosku. Cytowany fragment Ogłoszenia odnosi się do okresu kwalifikowalności kosztów. Należy jednak rozróżnić „pojęcie” rozpoczęcie projektu, które może nastąpić po dniu złożenia wniosku od kwalifikowalności kosztów, który rozpocznie się w dniu zamieszczenia na stronie internetowej listy projektów rekomendowanych do udzielenia wsparcia. Zatem pytanie: „jakie więc należy przyjąć daty realizacji projektu” dotyczy rozpoczęcia projektu. Zgodnie z § 8 ust. 7 Ogłoszenia konkursu projekt można rozpocząć w dniu następnym po dniu złożenia wniosku o udzielenie wsparcia. Rozpoczęcie projektu po dniu złożenia wniosku powoduje, iż Wnioskodawca nie narusza tzw. „efektu zachęty” określonego w art. 6 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014. W dokumentacji konkursowej nie został wskazany dokładny przedział czasowy oceny wniosków oraz daty zamieszczenia na listy na stronie internetowej, a co za tym idzie nie ma wskazanej konkretnej daty rozpoczęcia kwalifikowania wydatków. Należy mieć na uwadze, iż każdy ze złożonego wniosku musi przejść kolejno ocenę formalną oraz merytoryczną (w tym ewentualne poprawki, uzupełnienia wniosku). Ponadto czas oceny może być uzależniony od ilości złożonych w ramach konkursu (poszczególnych schematów). W związku z powyższym, na chwilę obecną nie jest możliwe określenie konkretnej daty zamieszczenia listy na stronie. Niemniej jednak po zakończeniu całej procedury związanej z oceną wszystkich złożonych wniosków, co do zasady wstępnie przewiduje się, iż lista rekomendowanych projektów do dofinansowania może pojawić się najwcześniej na przełomie września, października 2020. Natomiast, mając na względzie wskazane przesłanki Wnioskodawca powinien samodzielnie oszacować okres realizacji projektu, biorąc pod uwagę zakres rzeczowy projektu oraz wszystkie związane z nim aspekty. Dodatkowo przypominam, iż w przypadku otrzymania wsparcia możliwe jest dokonanie zmian, które dostosują projekt do faktycznych terminów. W przypadku, gdy wnioskodawca rozpocznie realizację projektu przed dniem zawarcia umowy w sprawie projektu, w takim przypadku realizuje projekt na własne ryzyko, jednocześnie wydatki poniesione do momentu ogłoszenia listy rekomendowanych projektów nie będą uznane za kwalifikowane (tj. nie będzie przysługiwać w stosunku do nich refundacja zaplanowana we wniosku o wsparcie).

Gdzie znajduje się opis wskaźników i sposób pomiaru wskaźników wskazanych we wzorze wniosku?

Wnioskodawca sam na podstawie założonych celów projektu określa wartości jakie jest w stanie osiągnąć realizując projekt w ramach wskazanych we wniosku wskaźników. W przypadku technologii poprawiających jakość życia wymaganym wskaźnikiem (i jednocześnie przedmiotem projektu) musi być opracowanie i wdrożenie innowacyjnego produktu/usługi. Ponadto opisy do poszczególnych wskaźników ze wskazówkami jak należy wypełnić sekcję we wniosku „Wskaźniki” znajdują się w instrukcji do wypełniania wniosku, w drugiej połowie grudnia.

Czy pozwolenie na budowę jest już wymagane na etapie składania wniosku o dofinansowanie?

Na etapie składania wniosku nie są wymagane wskazane dokumenty. Wszystkie dokumenty niezbędne do realizacji projektu będą wymagane na etapie podpisywania umowy.

W jaki sposób Wnioskodawca ma dokonać wyboru partnera, aby sposób ten był akceptowalny przez PARP?

Wnioskodawca dokonuje wyboru partnera stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów. Do wyboru partnera nie mają zastosowania Wytyczne w zakresie udzielania zamówień. To znaczy, że Wnioskodawca nie musi przeprowadzać procedury konkurencyjnej ani zamieszczać ogłoszeń w bazie konkurencyjności. Decyzja o sposobie wyboru wykonawcy należy do Wnioskodawcy, przy czym nie mogą to być przedsiębiorstwa powiązane ani zależne (konflikt interesów) mając na uwadze że będzie to proces przejrzysty i zostanie opisany w stosownych polach we wniosku. Podsumowując dokonując wyboru partnera należy stosować powyższe zapisy stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów oraz zapisy wynikające z ustawy o PARP art 6c.

Jakie dokumenty trzeba będzie załączyć wraz z wnioskiem oprócz zał. 6 umowy partnerskiej oraz tabel finansowych?

Załączniki do wniosku o dofinansowanie są następujące: - Uzgodniony z partnerem projekt umowy partnerstwa (jeśli dotyczy), zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 6 do Ogłoszenia o konkursie; - Tabele finansowe - sytuacja finansowa wnioskodawcy oraz jej prognoza (Bilans, Rachunek zysków i strat, Przepływy środków pieniężnych – w wersjach dla firmy nierealizującej projekt oraz dla samego projektu) - zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 7 do Ogłoszenia o konkursie; - Kalkulację dodatkowych kosztów inwestycji – w przypadku realizacji inwestycji dotyczącej ochrony środowiska należy przedstawić kosztorys inwestycji zgodnie z wzorem nr 8 do Ogłoszenia o konkursie (jeśli dotyczy).

Czy w ramach projektu można zawrzeć umowy z więcej niż jednym partnerem norweskim?

Tak, istnieje możliwość zawarcia umowy z więcej niż jednym partnerem norweskim.

Czy wzór umowy partnerskiej z zał. 6 do Regulaminu może być modyfikowany i dostosowywany do charakteru projektu?

Umowa partnerstwa musi być zgodna ze wzorem określonym do ogłoszenia konkursu (zła. Nr. 6), tj.

wymagania i zapisy ujęte we wzorze stanowią wymagania minimalne, natomiast jeśli partnerzy chcieliby zamieścić w umowie dodatkowe zapisy, jest to możliwe pod warunkiem, że nie są one sprzeczne z zawartymi we wzorze wymaganiami minimalnymi.

Czy umowa musi być zawarta w języku polskim i angielskim, czy wystarczy zawarcie umowy w języku angielskim i dokonanie tłumaczenia na język polski?

Zgodnie z § 13 ust. 3 ogłoszenia konkursu, w przypadku projektów partnerskich, umowa partnerstwa powinna być przygotowana w dwóch językach. W chwili obecnej dostępna jest wersja angielska umowy partnerskiej (zał. Nr 6 do ogłoszenia), w najbliższym czasie planowane jest zamieszczenie również wersji polsko-języcznej, Wnioskodawca będzie zobligowany do wypełnienia wzoru dostępnego na stronie, bez konieczności tłumaczenia zapisów już ujętych we wzorze oraz zobowiązany do wypełnienia jej stosowną treścią (np. podziału zadań między wnioskodawcę i partnera) w obu językach.

Kiedy powinna być zawarta umowa partnerska?

Do wniosku należy dołączyć uzgodniony z partnerem projekt umowy zgodnie z wzorem, jeśli to będzie już podpisana umowa (do decyzji przedsiębiorcy i jego partnera – można dołączyć skan już podpisanej umowy), wtedy w polu „PLANOWANA data...” wnioskodawca podaje datę podpisanej umowy, natomiast jeśli do wniosku został dołączony niepodpisany projekt (co jest minimum wymaganym na etapie składania wniosku) to w ww. polu należy wpisać planowaną datę podpisania umowy.

Czy w ramach kosztów kwalifikowalnych „§ 8. Wydatki kwalifikowalne 13) pokrycie dodatkowych kosztów inwestycji bezpośrednio związanych z produkcją lub wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych niezbędnych do produkcji lub wytwarzania energii z takich źródeł”, można pokryć koszty inwestycji dotyczących wytwarzania energii z paneli fotowoltaicznych na potrzeby wdrożenia w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań?

W zadanym pytaniu nie zawarto informacji dot. czego miałyby dotyczyć projekt, tak aby możliwa była choćby wstępna weryfikacja kwalifikowalności wsparcia. Dodatkowo należy również doprecyzować czym są/będą wspomniane „koszty inwestycji dotyczących wytwarzania energii z paneli fotowoltaicznych na potrzeby wdrożenia w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań” oraz co faktycznie będzie przedmiotem projektu? Kwestia kwalifikowalności wydatków w projekcie regulowana jest w Ogłoszeniu konkursu Programu, § 8 Wydatki kwalifikowalne, które mówi, między innymi, że: 1. Wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki poniesione przez wnioskodawcę (beneficjenta), w tym na pokrycie kosztów robót budowlanych, usług lub dostaw realizowanych w ramach projektu przez partnera, bezpośrednio związane z projektem i niezbędne do osiągnięcia jego rezultatów, przeznaczone na: 1) realizację inwestycji początkowej, poprzez zakup: a) nowych środków trwałych, b) robót i materiałów budowlanych, itd. Jak również: 11) pokrycie dodatkowych kosztów inwestycji bezpośrednio związanych z produkcją lub wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych niezbędnych do produkcji lub wytwarzania energii z takich źródeł. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że: I. Punkt 1.1 powyżej odnosi się do inwestycji początkowej zdefiniowanej w Rozporządzeniu Komisji (Ue) Nr 651/2014, §2 Definicje, Definicje mające zastosowanie do pomocy regionalnej, punkt 49) „inwestycja początkowa”. Zatem jeśli koszty kwalifikowalne w projekcie dotyczą inwestycji początkowej, to stanowią one regionalną pomoc inwestycyjną, która jest

udzielana zgodnie z art. 14 ust. 1-4 i ust. 6-11 Rozporządzenia 651/2014. II. Natomiast, punkt 11 odnosi się do kosztów kwalifikowalnych przeznaczonych na pokrycie dodatkowych kosztów inwestycji. W tym przypadku, stosujemy zapisy punktu 9, § 11. Pomoc publiczna i pomoc de minimis, Ogłoszenia o naborze wniosków oraz z §41 rozporządzenia 651/2014. Mając powyższe na uwadze, zależności od tego co będzie przedmiotem projektu wnioskodawca może otrzymać pomoc z „różnych” źródeł. Jeżeli np. przedmiotem projektu będzie budowa farmy fotowoltaicznej w celu produkcji energii na sprzedaż, w takim przypadku możemy mieć do czynienia z pomocą na Odnawialne Źródła Energii (jako dodatkowe koszty inwestycji). Natomiast w przypadku projektów polegających na postawieniu farmy, celem zaopatrywania w energię fabryki której właścicielem jest Wnioskodawca, przedmiotem projektu może być coś innego (w zależności od wyboru schematu, przy jednoczesnym wskazaniu czym będą te innowacyjne procesy, produkty lub usługi). W takim przypadku, może to być inwestycja początkowa a koszty wytworzenia energii na potrzeby własne będą kosztami możliwymi do sfinansowania z regionalnej pomocy inwestycyjnej. Kwestia powyższa jest o tyle istotna, że w przypadku jeśli wydatki stanowią regionalną pomoc inwestycyjną, to wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki bezpośrednio związane z projektem i niezbędne do osiągnięcia jego rezultatów. Natomiast w przypadku, gdy wydatki w projekcie objęte są pomocą inwestycyjną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych, to za koszty kwalifikowalne uznaje się dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, czyli koszty, które: - można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję; lub - można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie została by przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne, itd. zgodnie z zapisami z §41 rozporządzenia 651/2014. Także od tego czy planowana przez Państwa inwestycja będzie inwestycją początkową czy będą to dodatkowe koszty inwestycji bezpośrednio związane z produkcją lub wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych zależeć będzie poziom dofinansowania tej inwestycji. Ponadto, należy zwrócić uwagę, na to, że wszystkie wnioski o dofinansowanie złożone w ramach Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” Norweskiego Mechanizmu Finansowego weryfikowane będą pod kątem ich zgodności z celami schematów w ramach których będą ubiegały się o dofinansowanie (§ 4. Ogłoszenia o naborze), jak również oceniane zgodnie ze Szczegółowymi kryteriami oceny wniosków (Złącznik 5 do Ogłoszenia o naborze). Katalog kosztów kwalifikowalnych wskazany w § 8 Wydatki kwalifikowalne oraz wniosku o udzielenie wsparcia w części Wydatki w ramach kategorii kosztów, co do zasady przewiduje finansowanie tego typu kosztów, jednakże należy podkreślić, iż uznanie kosztu jako kwalifikowalnego następuje po analizie założeń całościowych projektu, jego celu itp. W szczególności analizie podlegać będzie opłacalność realizacji projektu (w tym wzrost przychodów i zysków, porównanie koniecznych nakładów wraz z dofinansowaniem do oczekiwanych rezultatów) oraz czy i w jakim stopniu realizacja projektu jest uzasadniona. Jak również z czego wynika potrzeba realizacji i znaczenie projektu dla rozwoju firmy. Niemniej jednak aby, aby ocenić kwalifikowalność danego projektu do otrzymania wsparcia należy mieć na względzie projekt jako całość oraz wszystkie związane z nim aspekty.

Czy PARP pomaga w poszukiwaniu partnera w Norwegii do realizacji programu?

Poszukiwanie norweskiego partnera do realizacji projektu grantowego można rozpocząć w bazie danych potencjalnych partnerów, gdzie firmy same zakładają swoje profile: <http://www.innovasjon Norge.no/eea-norway-grants> - pod hasłem Find a partner można założyć swój profil. Istnieją jeszcze ogólne biznesowe bazy podmiotów norweskich: www.purehelp.no, www.brreg.no, a w przypadku poszukiwania konkretnych „zielonych” technologii, rządowy portal www.theexplorer.no zawiera wiele informacji na temat technologii i firm norweskich z tej branży. Oprócz poszukiwań internetowych (które w poprzedniej perspektywie grantowej były źródłem największej liczby partnerstw) doskonałym sposobem jest udział w branżowych targach i konferencjach w Norwegii, co pozwala na niezastąpiony kontakt osobisty z firmami. Dodatkowo za partnerstwo uznajemy także współpracę z norweską mentorką/mentorem, natomiast w I kwartale 2020 planowane są warsztaty i spotkania z norweskimi mentorkami dla kobiet, które zamierzają złożyć wnioski w ramach SGS. Potencjalny projekt grantowy i rola partnera norweskiego w tym

projekcie powinny być dobrze przemyślane przed rozpoczęciem poszukiwań, tak aby zgłosić się do firmy norweskiej z konkretną propozycją. Jednocześnie podkreślam, że udział partnera norweskiego w projekcie grantowym nie jest warunkiem koniecznym złożenia wniosku w konkursie.

Jakie dane należy wpisać we wniosku w miejscu dotyczącym partnera norweskiego?

We wniosku o udzielenie wsparcia na utworzenie partnerstwa jednym z kryterium jest: Zgodność zaplanowanych działań z celami i przedmiotem wsparcia Sprawdzeniu podlega, czy: 1. wnioskodawca będący przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru odbędzie podróż do Norwegii; albo wnioskodawca będący podmiotem prawa norweskiego prowadzącym działalność na terytorium Królestwa Norwegii potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru lub innym dokumentem wystawionym przez właściwy organ administracji Królestwa Norwegii odbędzie podróż do Polski; 2. działania będące przedmiotem wniosku dotyczą poszukiwania partnerów i nawiązywania międzynarodowego partnerstwa w ramach programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje”. W złożonym wniosku wskazano: Pomysł na projekt: Innowacje w zakresie usług tłumaczeniowych i transportowych Cel i rezultaty spotkania: Uzgodnienie i stworzenie "planu drogowego" dla przedsięwzięcia Powyższe zapisy nie dały możliwości potwierdzenia, że celem spotkania jest nie tylko nawiązanie partnerstwa ale przede wszystkim nawiązania partnerstwa w ramach Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje”. Proponujemy zatem zapoznanie się z informacjami dot. czterech schematów Programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje”: Technologie przyjazne środowisku, Innowacje w obszarze wód morskich i śródlądowych, Technologie poprawiające jakość życia, Schemat małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet – pod linkiem <https://www.parp.gov.pl/funduszenorweskie>. W formularzu Wniosku o udzielenie wsparcia na utworzenie partnerstwa została wprowadzona pomoc kontekstowa do każdego z pól, która może być pomocna w zakresie wymaganych w każdym polu treści (należy najechać kursorem na nazwę pola).

Jeśli przedsiębiorstwo posiada własne Centrum Badawczo Rozwojowe, którego utworzenie współfinansowane było w ramach działania 2.1 POIR, współpracujące z wyższą uczelnią to jak będzie interpretowany ten fakt w świetle kryterium współpraca z polskimi jednostkami badawczo - rozwojowymi?

Zgodnie z opisem kryterium „Współpraca z polskimi jednostkami badawczo-rozwojowymi” ocenie podlega „czy i w jakim stopniu wnioskodawca przewidział w projekcie współpracę z polskimi jednostkami badawczo-rozwojowymi”. Zapis ten odnosi się do przedsiębiorstwa Wnioskodawcy co oznacza, iż to Wnioskodawca powinien współpracować z jednostką badawczo-rozwojową. Jeżeli Centrum Badawczo Rozwojowe jest częścią przedsiębiorstwa Wnioskodawcy (np. istnieje w ramach struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa Wnioskodawcy) to wtedy współpraca z uczelnią wyższą jest realizowana pomiędzy Wnioskodawcą (w tym Centrum B+R) a jednostką b+r. Jeżeli jednak wspomniane Centrum Badawczo Rozwojowe jest odrębnym podmiotem niż Wnioskodawca to współpraca z uczelnią wyższą nie będzie realizowana pomiędzy Wnioskodawcą a jednostką b+r ponieważ z uczelnią wyższą będzie współpracowało Centrum Badawczo Rozwojowe a nie Wnioskodawca.

Wysokość dofinansowania na inwestycje jest uzależniona od miejsca, gdzie projekt będzie realizowany. Co w przypadku, gdy projekt jest z założenia ogólnokrajowy, bo jego efektem jest narzędzie wirtualne lub nowatorska usługa szkoleniowa nieograniczona do jednego województwa.

Odpowiedź od 20 kwietnia 2020r. Informujemy że uległa zmianie Instrukcja wypełniania wniosku, sekcja V Miejsce realizacji projektu, w zakresie informacji dotyczącej głównej i pozostałych lokalizacji projektu i związanej z nią intensywnością pomocy w przypadku wydatków finansowanych z regionalnej pomocy finansowej lub pomocy na ochronę środowiska, gdzie intensywność pomocy zależy od m.in. województwa w którym realizowany jest projekt. Aktualna treść Instrukcji wypełniania wniosku w ramach czterech schematów konkursowych w tym zakresie jest zgodna z ustawieniami automatycznymi Generatorsa Wniosków i brzmi: W przypadku wydatków inwestycyjnych, dla których intensywność dofinansowania zależy od lokalizacji inwestycji (regionalna pomoc inwestycyjna oraz wydatki finansowane w ramach pomocy na ochronę środowiska) jako właściwa intensywność zostanie uznana intensywność właściwa dla tej lokalizacji projektu (jeśli jest tych lokalizacji więcej niż jedna), która będzie miała określony najniższy dopuszczalny pułap pomocy. Pozostałe miejsca realizacji projektu (jeśli dotyczy) Jeżeli realizacja projektu będzie przebiegała w kilku lokalizacjach, oprócz głównej lokalizacji należy wskazać wszystkie pozostałe lokalizacje, podając dane co najmniej dotyczące województwa, powiatu, gminy, podregionu (NUTS 3). W przypadku projektów realizowanych w kilku miejscach objętych różnym poziomem dofinansowania, jako właściwa intensywność zostanie uznana intensywność właściwa dla tej lokalizacji projektu, która będzie miała określony najniższy dopuszczalny pułap pomocy. Odpowiedź obowiązująca do dnia 19 kwietnia 2020r. We wniosku o udzielenie wsparcia, w części „V. Miejsce realizacji projektu”, będzie Pani zobligowana do wskazania głównej lokalizacji projektu. Przez lokalizację projektu należy rozumieć miejsce, w którym projekt będzie wdrażany (prowadzone będą prace inwestycyjne). W przypadku, gdy charakter projektu wymaga instalowania lub umieszczania zakupionych rzeczy w różnych miejscach prowadzonej działalności (miejscowościach, gminach, powiatach, województwach) należy uznać, że głównym miejscem realizacji projektu jest miejsce, gdzie realizowana jest jego największa wartościowo lub najistotniejsza z punktu celu realizacji projektu część. W przypadku projektów polegających na zakupie mobilnych środków trwałych jako miejsce realizacji projektu uznaje się lokalizację siedziby lub zakładu/oddziału wnioskodawcy, w której środek został zaewidencjonowany i przekazany do użytkowania. Tym samym lokalizacji projektu nie należy utożsamiać z zasięgiem oddziaływania przedmiotu projektu, który może być zarówno ogólnopolski jak i międzynarodowy. Zasięg oddziaływania przedmiotu projektu nie stanowi podstawy do obliczenia wysokości dofinansowania wydatków regionalnej pomocy inwestycyjnej.

Jak należy rozumieć informację, że niekwalifikowane będą "koszty pokryte z innych źródeł"?

Powyższy zapis odnosi się do zakazu podwójnego finansowania. Wymienione w § 9 Ogłoszenia konkursu „koszty pokryte z innych źródeł” nie mogą być ponownie finansowane ze wsparcia w ramach funduszy norweskich.

Kiedy będzie dostępna Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz załącznik nr 8 do ogłoszenia konkursu, Wzór kalkulacji dodatkowych kosztów inwestycji (pomoc na ochronę środowiska)?

Instrukcja wypełniania wniosku o udzielenia wsparcia oraz załącznik 8 do Ogłoszenia konkursu zostaną opublikowane w drugiej połowie grudnia 2019 r.

Jaka jest definicja "innowacyjnego rozwiązania"?

Rozwiązaniem jest każda innowacja wprowadzana w przedsiębiorstwie, w tym innowacja procesowa lub innowacyjna technologia, ale również takie innowacje, które nie będą ani procesem ani technologią (których nie można zakwalifikować jako proces, technologie lub produkt). Przy czym należy pamiętać, że w ramach ogłoszonego konkursu w każdym z czterech schematów grantowych określono odrębne cele do osiągnięcia np. w przypadku Technologii poprawiających jakość życia

zastosowanie w firmie samego innowacyjnego rozwiązania nie będzie wystarczające bo celem jest opracowanie i wprowadzenie na rynek nowego lub znacząco ulepszonych produktu.

Czy partner projektu ze strony norweskiej może przeprowadzić prace rozwojowe, w ramach których zostaną opracowane innowacyjne rozwiązania? Czy na dzień złożenia wniosku innowacja musi już być gotowa do wdrożenia?

Partner projektu może przeprowadzić prace rozwojowe w trakcie realizacji projektu, tym bardziej, że w ramach kryterium 8 „Kwalifikowalność partnera” będzie oceniany m.in. stopień zaangażowania partnera w przygotowanie projektu, wdrażanie i wkład w osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu. Projekt polegający tylko na opracowaniu innowacji jest możliwy do realizacji wyłącznie w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet. W przypadku schematu technologie przyjazne środowisku oraz innowacje w obszarze wód śródlądowych realizacja działań musi prowadzić do wdrożenia w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań. Poprzez wdrożenie należy rozumieć opracowanie, zastosowanie lub wprowadzenie na rynek. Zatem w wymienionych schematach projekt musi obejmować jednocześnie opracowanie i zastosowanie albo opracowanie i wprowadzenie na rynek albo opracowanie, zastosowanie i wprowadzenie na rynek. Jeśli chodzi o schemat technologie poprawiające jakość życia w ramach projektów powinny być zrealizowane działania prowadzące do opracowania i wdrożenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub usług. W tym przypadku projekt powinien obejmować wdrożenie innowacji poprzedzone jej opracowaniem.

Czy norweskim partnerem może być, np. firma wykonująca roboty budowlane, jeżeli przedmiot projektu dotyczy zupełnie innej działalności?

Zgodnie z Kryterium oceny „Kwalifikowalność partnera” ocenie będzie podlegał m. in. fakt, czy partnera i wnioskodawcę łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez wdrożenie nowego produktu. Ponadto, przedmiotem oceny będzie zastosowanie przy wyborze partnera najlepszych praktyk biznesowych w celu osiągnięcia najlepszych rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, zapewniając najwyższe standardy etyczne i unikając konfliktu interesów. Zatem wybór partnera zajmującego się działalnością inną niż przedmiot projektu, może zostać uznane niespełnienie powyższych elementów kryterium.

Zadania partnera w ramach projektu mogą być ograniczone do dostawy towarów, realizacji robót budowlanych lub świadczenia usług. Czy oznacza to, że partner projektu może być dostawcą planowanego do zakupu środka trwałego? Czy jako dostawca środka trwałego, może być dystrybutorem?

Zgodnie z zapisami Ogłoszenia konkursu § 7 Projekty partnerskie, „zadania partnera w ramach projektu mogą być ograniczone do dostawy towarów, realizacji robót budowlanych lub świadczenia usług”. Jednak przy wyborze partnera oraz przy definiowaniu jego obowiązków należy zwrócić uwagę na to, że zgodnie z Kryteriami wyboru projektów wskazanymi w Załączniku 5 do Ogłoszenia konkursu, w trakcie oceny wniosku o udzielenie wsparcia ocenie podlega również jakość partnerstwa, w tym stopień zaangażowania partnera w przygotowanie projektu, wdrażanie i wkład w osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu (etap II oceny wniosku, kryterium 8, punkt 3). Zgodnie z zapisami Ogłoszenia konkursu § 7 Projekty partnerskie Wnioskodawcę i partnera projektu łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez realizację projektu, a Wnioskodawca dokonuje wyboru partnera stosując najlepsze praktyki biznesowe w celu osiągnięcia najlepszych

rezultatów w stosunku do poniesionych nakładów, przestrzegając najwyższych standardów etycznych i unikając konfliktu interesów. Ponadto Partner powinien brać aktywny udział w fazie koncepcyjnej projektu, wspólnie z Wnioskodawcą przygotowując i uzgadniając projekt umowy partnerstwa przed złożeniem wniosku. Projekt Umowy partnerstwa podlega weryfikacji w procesie oceny wniosku o udzielenie wsparcia, a jej wzór został określony w Załączniku 6 Ogłoszenia konkursu Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje. Zatem partnerstwo polegające tylko i wyłącznie na zakupie od podmiotu norweskiego środka trwałego nie będzie uznane za partnerstwo. Odnośnie drugiego pytania, informuję, że nie zostały ustanowione ograniczenia dotyczące charakteru działalności partnera, ale należy pamiętać, że ocenie będzie podlegał fakt, czy partnera i wnioskodawcę łączy ten sam cel gospodarczy i społeczny, który ma być zrealizowany poprzez wdrożenie nowego produktu oraz jak zostało zauważone w pytaniu poniżej, czy działalność partnera jest zbieżna z przedmiotem projektu.

Zgodnie z umową wskaźniki celu mają być osiągnięte do czasu zakończenia okresu kwalifikowalności wydatków. Czy takie wskaźniki jak: -Szacunkowe zmniejszenie rocznej emisji CO2(tony) -Szacunkowe zmniejszenie rocznego poboru energii elektrycznej(GWh) -Szacunkowa roczna wielkość odpadów pochodzących z produkcji i działania przedsiębiorstwa, która została przetworzona, odzyskana bądź niewytworzona(tony) -Szacowany roczny wzrost rocznych obrotów procent -Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto również mają zostać osiągnięte w tym czasie czy może w innym terminie np. w okresie trwałości?

Zgodnie z wzorem umowy § 6 ust 2. Do dnia zakończenia okresu kwalifikowalności wydatków dla projektu Beneficjent jest zobowiązany do zrealizowania pełnego zakresu rzeczowego i finansowego, osiągnięcia wyrażonych wskaźnikami celów projektu oraz złożenia wniosku o płatność końcową. Mając na uwadze powyższy zapis należy osiągnąć wskaźniki wskazane we wniosku o udzielenie wsparcia w okresie kwalifikowalności wydatków wskazanych w par. 6 ust. 1 umowy o udzielenie wsparcia. Dla wskaźników: - Szacowany roczny wzrost rocznych obrotów procent; - Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto, przewiduje się wprowadzenie nieobligatoryjnego charakteru ich osiągnięcia. Wnioskodawca wskazując we wniosku o udzielenie wsparcia przedstawi swoje przewidywania dla docelowego poziomu wskaźnika. Natomiast na etapie wniosku o płatność końcową możliwa będzie jego aktualizacja. Planowane jest wprowadzenie odpowiednich zapisów do Instrukcji wypełniania wniosku.

Jakie wydatki w ramach kategorii "Roboty i materiały budowlane" są możliwe do sfinansowania - tylko budowa nowych budynków/rozbudowa, czy również remont pomieszczeń albo adaptacja pomieszczeń na potrzeby uruchomienia produkcji?

Katalog kosztów kwalifikowanych został określony w paragrafie 8 Ogłoszenia konkursu. Równocześnie w par. 9 Ogłoszenia konkursu zamieszczono informację, że niekwalifikowane są wydatki m.in. na zakup używanych środków trwałych. Oznacza to, iż kwalifikowana jest budowa/rozbudowa/remont/adaptacja budynków/pomieszczeń niezbędnych do realizacji projektu przy użyciu nowych środków trwałych. Należy zauważyć, iż par. 9 ust. 3 za niekwalifikowane uznaje nabycie prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności nieruchomości.

Jaka jest minimalna, kwalifikowalna instalacja OZE?

W Ogłoszeniu konkursu Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje” nie wskazano wymogów dla instalacji odnawialne Źródła Energii w ramach projektu. Jednak cały projekt powinien spełniać wymogi wskazane w Ogłoszeniu odnośnie minimalnej kwoty wsparcia (dofinansowania) wskazanej w § 5, kwalifikowalności wnioskodawcy zgodnie z § 6, wydatków kwalifikowalnych zgodnie z § 8 i 9 oraz z uwzględnieniem Kryteriów oceny projektu zawartych w załączniku 5 do Ogłoszenia.

Czy jest określony minimalny wzrost efektywności energetycznej, aby inwestycja była uzasadniona i objęta dotacją?

W Ogłoszeniu konkursu Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje” nie wskazano minimalnego wzrostu efektywności energetycznej, koniecznego przy wnioskowaniu o dofinansowanie, jednak z uwagi na to, że wydatki dotyczące efektywności energetycznej stanowią pomoc publiczną regulowaną Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 657/2014, to planując taką inwestycję należy stosować zapisy art. 2 (m.in. ustęp. 107, 124), art. 38, 40, 41 i innych stosownych (jak wskazano w § 11 Ogłoszenia).

Czy jest możliwość zwiększenia intensywności dla badań przemysłowych i prac rozwojowych zgodnie z art. 25 / 651 do 80%?

Zgodnie z zapisami Ogłoszenia konkursu Programu „Rozwój Przedsiębiorczości i Innowacje” § 12. Intensywność pomocy, maksymalna intensywność pomocy na projekty badawczo-rozwojowe wynosi: a) 35% wydatków kwalifikowalnych dla średnich przedsiębiorców, b) 45% wydatków kwalifikowalnych dla mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców. Ww. dokumentacja konkursu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje” nie wskazuje możliwości zwiększenia dofinansowania we wskazanym przypadku.

W jaki sposób weryfikowana będzie innowacyjność, czy wymagany poziom innowacyjności w tym przypadku to poziom firmy?

Wymagany poziom innowacyjności jest jeden dla całego programu „Rozwój przedsiębiorczości i Innowacje”, w ramach którego realizowane będą schematy Technologie przyjazne środowisku, Innowacje w obszarze wód morskich i śródlądowych, Technologie poprawiające jakość życia oraz „Schemat małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet” i jest to innowacyjność na poziomie przedsiębiorstwa. Innowacyjność będzie oceniana zgodnie z opisem kryterium „Innowacyjność” a zatem czynnikibrane pod uwagę w tym kryterium zostały wymienione w opisie kryterium tj.: poziom innowacyjności (poziom przedsiębiorcy, poziom branży, poziom krajowy lub międzynarodowy) oraz znaczenie innowacji dla potrzeb odbiorcy produktu (towaru lub usługi), procesu lub rozwiązania (wnioskodawcy lub rynku). Jeśli innowacja jest na poziomie wnioskodawcy to należy uzasadnić i wskazać dlaczego jest to zmiana na poziomie przedsiębiorcy. Odpowiednio jeśli innowacja jest zmianą na poziomie branży, na poziomie rynku, na poziomie regionu itd., należy wykazać w uzasadnieniu, że jest to taki poziom innowacji. W tym kontekście należy rozumieć wyrażenia: innowacyjne procesy, innowacyjne, ulepszone produkty (w tym towary i usługi). Innowacyjne, nowe lub znacząco ulepszone co najmniej na poziomie przedsiębiorcy, przy czym wyższy poziom – regionu, kraju, międzynarodowy będzie brany pod uwagę podczas oceny projektu w zakresie kryterium „Innowacyjność”.

Czy aplikując o dofinansowanie robót budowlanych, należy

posiadać pozwolenie na budowę, inne zgody już w momencie składania wniosku o dofinansowanie?

Posiadanie pozwolenia na budowę lub innych dokumentów związanych z inwestycją nie jest konieczne w momencie złożenia wniosku o udzielenie wsparcia. Należy jednak zauważyć, iż Wnioskodawca będzie proszony we wniosku o przedstawienie wszystkich szczegółów dotyczących inwestycji. Podanie informacji dotyczących posiadanych dokumentów potwierdzających gotowość Wnioskodawcy do jej realizacji może stanowić istotną wartość przy ocenie wniosku. W przypadku zaplanowanej budowy dokumenty niezbędne do jej rozpoczęcia będą wymagane w momencie podpisania umowy w sprawie projektu, w przypadku gdy projekt będzie rekomendowany do udzielenia wsparcia.

Czy istnieje możliwość rozpoczęcia realizacji projektu w następnym dniu po złożeniu wniosku, ale w taki sposób, żeby koszty poniesione przed ogłoszeniem oceny wniosków o dofinansowanie były kosztami kwalifikowalnymi?

Zgodnie z paragrafem 8 pkt 6 Ogłoszenia konkursu „Wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki poniesione przez wnioskodawcę (beneficjenta) od dnia wskazanego przez PARP jako data zamieszczenia na stronie internetowej listy projektów rekomendowanych (...)”. Oznacza to, iż nie ma możliwości by kwalifikowane były wydatki przed dniem zamieszczenia na stronie internetowej listy projektów rekomendowanych. Zasada ta dotyczy także wydatków, które dofinansowane będą z pomocy de minimis. Jeśli przedsiębiorca rozpocznie realizację projektu po dniu złożenia wniosku, wydatki poniesione w okresie od tego dnia do dnia zamieszczenia na stronie internetowej listy projektów rekomendowanych, będą uznane za wydatki niekwalifikowane do dofinansowania.

Czy wnioskodawca może złożyć jeden wniosek w schemacie "technologie przyjazne środowisku", a drugi w schemacie małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet?

W konkursie Wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek do jednego z 4 schematów objętych konkursem tj. albo do schematu Technologie przyjazne środowisku, albo do Innowacje w obszarze wód morskich i śródlądowych, albo do Technologie poprawiające jakość życia albo do „Schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet”. Nie jest zatem możliwe wskazane złożenie jednego wniosku do schematu „Technologie przyjazne środowisku” a drugiego do „Schematu małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet”.

W jakim terminie muszą dostarczyć dokumenty niezbędne do podpisania umowy o dofinansowanie?

Wnioskodawca dostarcza dokumenty niezbędne do zawarcia umowy w sprawie projektu w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. W przypadku niedostarczenia kompletnych co do formy i treści dokumentów w tym terminie, PARP może odmówić zawarcia umowy w sprawie projektu.

W jaki sposób oceniane jest przygotowanie projektu do realizacji?

Ocenie podlega, czy i w jakim stopniu projekt jest przygotowany do realizacji przy uwzględnieniu następujących aspektów: 1. spójność i przygotowanie projektu, w tym wiarygodność przedstawionych danych, realność oraz poprawność harmonogramu projektu, również w zakresie osiągnięcia planowanych rezultatów projektu. Harmonogram projektu uwzględnia uzyskanie

niezbędnych dokumentów administracyjnych, w tym koncesji czy pozwoleń; 2. ryzyko projektu, w tym czy wnioskodawca dokonał rzetelnej analizy ryzyka i przewidział działania ograniczające zidentyfikowane ryzyka; 3. zasoby techniczne i kadrowe wnioskodawcy do realizacji projektu, w tym czy wnioskodawca wykazał, że posiadane i planowane do pozyskania w ramach projektu zasoby są wystarczające do jego realizacji; 4. doświadczenie kadry zarządzającej oraz sposób zarządzania projektem (ścieżka decyzyjna); 5. zasoby wnioskodawcy w zakresie wartości niematerialnych i prawnych, mających znaczenie dla realizacji projektu, w tym, czy wnioskodawca ma prawo do dysponowania wartościami niematerialnymi i prawnymi wykorzystywanymi do przygotowania lub realizacji projektu.

Czy dopuszczalne jest uzupełnianie lub poprawianie wniosku o dofinansowanie?

Dopuszczalne jest jednokrotne uzupełnienie lub poprawienie wniosku w zakresie wskazanym przez PARP w wezwaniu.

Jaka jest intensywność pomocy w schemacie technologii poprawiające jakość życia?

W schemacie technologii poprawiające jakość życia: 1) maksymalną intensywność regionalnej pomocy inwestycyjnej określa się zgodnie z § 3 i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020; 2) maksymalna intensywność pomocy na usługi doradcze na rzecz MŚP wynosi 50% wydatków kwalifikowalnych; 3) maksymalna intensywność pomocy na projekty badawczo-rozwojowe wynosi: a) 35% wydatków kwalifikowalnych dla średnich przedsiębiorców, b) 45% wydatków kwalifikowalnych dla mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców; 4) maksymalna intensywność pomocy dla MŚP na wspieranie innowacyjności wynosi 50% wydatków kwalifikowalnych; 5) maksymalna intensywność pomocy de minimis na pokrycie wydatków określonych w § 8 ust. 1 pkt 6 i 14 wynosi 100% wydatków kwalifikowalnych.

Jakie wskaźniki programu są obligatoryjne dla tego poddziałania?

Tymi wskaźnikami są: Liczba innowacyjnych technologii/procesów/rozwiązań opracowanych w przedsiębiorstwie Liczba innowacyjnych produktów, usług lub procesów wprowadzonych na rynek Liczba utworzonych miejsc pracy Szacowany roczny wzrost rocznych obrotów Szacowany roczny wzrost zysków operacyjnych netto

Jakie wydatki będą uznane za niekwalifikowalne?

Następujące wydatki nie są uznawane za kwalifikowalne: 1) poniesione przed rozpoczęciem okresu kwalifikowalności wydatków; 2) na zakup używanych środków trwałych; 3) nabycie prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności nieruchomości; 4) niespełniające warunków określonych dla danego przeznaczenia pomocy publicznej; 5) odsetki od zadłużenia, obsługa zadłużenia i opłaty za opóźnienie płatności; 6) opłaty za transakcje finansowe i inne koszty czysto finansowe; 7) rezerwy na straty lub potencjalne przyszłe zobowiązania; 8) straty spowodowane różnicami kursowymi; 9) VAT możliwy do odzyskania; 10) koszty pokryte z innych źródeł; 11) grzywny, kary i koszty postępowania sądowego; 12) wydatki niepotrzebne lub nierozważne.

Jakie występują wydatki kwalifikowalne?

Wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki poniesione przez wnioskodawcę (beneficjenta), w tym na pokrycie kosztów robót budowlanych, usług lub dostaw realizowanych w ramach projektu przez

partnera, bezpośrednio związane z projektem i niezbędne do osiągnięcia jego rezultatów, przeznaczone na: 1) realizację inwestycji początkowej, poprzez zakup: a) nowych środków trwałych, b) robót i materiałów budowlanych, c) wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: □ będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie przedsiębiorcy otrzymującego pomoc, □ będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości, □ będą nabyte od osób trzecich niepowiązanych z przedsiębiorcą na warunkach rynkowych, □ będą stanowić aktywa przedsiębiorcy otrzymującego pomoc i pozostaną związane z projektem, na który przyznano pomoc, przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia realizacji projektu, do wysokości 50 mln EUR; 2) realizację usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych, innych niż usługi o charakterze ciągłym lub okresowym i związane z prowadzeniem bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorcy, takie jak usługi w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy; 3) realizację prac rozwojowych, obejmujące koszty: a) wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy, w tym składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, osób zatrudnionych przy realizacji projektu w części, w jakiej wynagrodzenia te są bezpośrednio związane z jego realizacją, b) sprzętu lub aparatury w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane przy realizacji projektu, przy czym jeżeli sprzęt i aparatura nie są wykorzystywane na potrzeby realizacji projektu przez całkowity okres ich użytkowania, do kosztów kwalifikowalnych zalicza się wyłącznie koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu, obliczone na podstawie przepisów o rachunkowości, c) badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez podmioty zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji oraz usług doradczych i usług równorzędnych wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby związane z realizacją projektu, d) ogólne i inne koszty operacyjne, w tym koszty materiałów, środków eksploatacyjnych i podobnych produktów, ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu; 4) realizację usług wsparcia innowacji w zakresie znakowania, testowania lub certyfikacji; 5) koszty zagranicznych podróży służbowych w zakresie i według stawek określonych w przepisach w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu zagranicznej podróży służbowej; 6) ustanowienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy w sprawie projektu,

W jakim terminie można złożyć wniosek o płatność?

Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność w terminach określonych w Harmonogramie płatności, nie rzadziej jednak niż raz na 6 miesięcy, począwszy od dnia zawarcia Umowy. Beneficjent rozlicza transzę zaliczki w terminie 6 miesięcy od dnia jej wpływu na rachunek bankowy.

Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku?

Załączniki wymagane przy składaniu wniosku to: 1) Tabele finansowe, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku 7; 2) kalkulację kosztów inwestycji w przypadku ubiegania się o pomoc na ochronę środowiska, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku 8; 3) projekt umowy partnerstwa w przypadku projektów partnerskich, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku 6.

W ramach jakiej pomocy wypłacane są środki?

Środki wypłacane są w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, pomocy de minimis. Pomoc na usługi doradcze, pomoc na projekty b+r, pomoc na wspieranie innowacyjności.

Czy istnieje możliwość odwołania się od negatywnej oceny w zakresie warunków formalnych?

W przypadku negatywnej oceny lub pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia odwołania. Odwołanie jest wnoszone do KPK za pośrednictwem PARP w

terminie 14 dni od dnia doręczenia informacji, na zasadach określonych w rozdziale 5 Wytycznych w zakresie procedury wyboru projektów. Do rozpatrzenia odwołania stosuje się rozdział 5 Wytycznych w zakresie procedury wyboru projektów.

Kto może być wnioskodawcą w schemacie technologii poprawiające jakość życia?

O wsparcie mogą ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru, którzy łącznie spełniają następujące warunki: 1) zamknęli przynajmniej jeden rok obrotowy trwający przynajmniej 12 miesięcy oraz 2) przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyli wniosek, osiągnęli przychody ze sprzedaży (Przychody netto ze sprzedaży towarów, usług lub robót. Wartość ta musi być taka sama jak wartość wpisana tabeli finansowej stanowiącej załącznik do wniosku (tabela B - Zysk i straty bez projektu)) nie mniejsze niż - 20 000 EUR.

Po jakim kursie należy przeliczać wartość projektu?

Wsparcie jest przyznawane w EUR. Do ustalenia kwoty przyznanego wsparcia w EUR ma zastosowanie średni kurs NBP z dnia ogłoszenia konkursu wynoszący 4,2928 PLN. Kwota wypłaty będzie przeliczana na EUR według obowiązującego na dzień wypłaty miesięcznego kursu wymiany EUR Komisji Europejskiej publikowanego na stronie Inforeuro (ec.europa.eu/budg/inforeuro/index#!/convertor). Ryzyko różnic kursowych ponosi beneficjent.

Ile wynosi minimalna i maksymalna wielkość dofinansowania dla schematu technologii poprawiające jakość życia?

Minimalna wielkość dofinansowania wynosi 200 000 EUR, natomiast maksymalna 2 000 000 EUR.

Ile wynosi budżet konkursu dla schematu technologii poprawiające jakość życia?

Budżet przeznaczony na innowacje w obszarze technologii poprawiające jakość życia wynosi 18,7 mln EUR.

Jaki jest wymagany wkład własny?

Wymagany wkład własny to co najmniej 30% całkowitego kosztu projektu.

Jaki jest cel schematu technologii poprawiające jakość życia?

Schemat technologii poprawiające jakość życia ma na celu zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorców poprzez realizację działań prowadzących do opracowania i wprowadzenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub usług opartych o nowoczesne technologie, które poprawią jakość życia najbardziej wrażliwych grup społeczeństwa, w szczególności będą odpowiadać na potrzeby i poprawę jakości życia osób starszych. Projekty w ramach schematu muszą jednocześnie przyczyniać się do rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorcy, w szczególności wzrostu przychodów, zysku lub zatrudnienia. Działania w ramach projektu mogą obejmować zastosowanie w przedsiębiorstwie innowacyjnych procesów.

W jaki sposób należy złożyć wniosek?

Wniosek należy złożyć wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem Generatora Wniosków

udostępnionego na stronie internetowej. Wszelkie inne formy elektronicznej lub papierowej wizualizacji treści wniosku nie stanowią wniosku i nie będą podlegały ocenie.

W jakim terminie można składać wnioski?

Wnioski można składać w terminie od 7 stycznia 2020 r. do 14 maja 2020 r. (w ostatnim dniu naboru do godz. 16:00:00).

Kto może otrzymać dofinansowanie?

Mikro-, małe lub średnie firmy, które:

- zamknęły jeden rok obrotowy trwający przynajmniej 12 miesięcy,
- przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyły wniosek o udzielenie wsparcia osiągnęły przychody ze sprzedaży nie niższe niż równowartość 140 tysięcy euro.

Jaki jest cel programu?

Celem programu jest wsparcie przedsiębiorców w realizacji inwestycji, które wprowadzają na rynek nowe lub znacząco ulepszone produkty poprawiające jakość życia osób z ograniczeniami funkcjonalnymi, w tym w szczególności odpowiadające na potrzeby osób starszych. Program powinien także przyczyniać się do nawiązywania i zacieśniania współpracy pomiędzy polskimi przedsiębiorcami a podmiotami norweskimi.